

KRAJOBRAZNA

OSNOVA

**MAKROREGIONALNA
I REGIONALNA RAZINA
ATLAS KRAJOBRAZA
GORSKO-BRDSKA
PANONSKO-PERIPANONSKA
HRVATSKA**

Financira
Europska unija
NextGenerationEU

REPUBLIKE HRVATSKE

Krajobrazna osnova Republike Hrvatske makroregionalne i regionalne razine sastoji se od sljedeća 2 dijela:

I. Čimbenici, tipologija i vrednovanje krajobraza

1. ČIMBENICI KRAJOBRAZA

2. TIPOLOGIJA I VREDNOVANJE KRAJOBRAZA, CILJEVI, KVALITETA I OPĆE SMJERNICE

II. Atlasi krajobraza

1. NIZINSKA PANONSKO-PERIPANONSKA HRVATSKA

2. GORSKO-BRDSKA PANONSKO-PERIPANONSKA HRVATSKA

3. GORSKA HRVATSKA

4. JADRANSKA OBALA I ZALEĐE

5. JADRANSKO MORE I OTOCI

Ovaj dokument izrađen je u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti, unutar reforme C2.3. R3-I7 Unapređenje sustava prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine kroz digitalizaciju, aktivnosti 2. Izrada prostornih planova nove generacije, podaktivnosti 2.2. Izrada analitičkih podloga za potrebe digitalizacije.

IMPRESSUM

Krajobrazna osnova Republike Hrvatske

Makroregionalna i regionalna razina

Atlas krajobraza – Gorsko-brdska Panonsko-peripanonska Hrvatska

NOSITELJ IZRADE

Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine

Branko Bačić, potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar

Zavod za prostorni razvoj

Bojan Linardić, ovlašten za obavljanje poslova ravnatelja zavoda

STRUČNI TIM MINISTARSTVA

Zavod za prostorni razvoj

Ingrid Gojević

Sunčana Habrun

Ana Marija Majdak

Sandra Momčilović

Martina Vidaković Babić

SAVIETODAVNO TIJELO

Branka Aničić, profesorica emerita

Ana Budanko Penavić, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva

Verica Cvek Domljan, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva

Robert Duić, ovlašteni krajobrazni arhitekt, Hrvatska komora arhitekata

prof. dr. sc. Sanja Gašparović, Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Mirna Sabljak, Ministarstvo kulture i medija

dr.sc. Ana Sopina, viša asistentica, Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Gabrijela Šestani, Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije

Tanja Šinko, Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije

izv. prof. dr. sc. Jana Šarinić, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

STRUČNI IZRAĐIVAČ

Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet

Zelena infrastruktura d.o.o.

VODITELJ IZRADE STUDIJE

Izv. prof. dr. sc. Goran Andlar

KOORDINATOR TIMA

Višnja Šteko, mag. ing. prosp. arch.

ČLANOVI STRUČNOG TIMA

Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet,

Zavod za ukrasno bilje, krajobraznu arhitekturu i vrtnu umjetnost

izv. prof. dr. sc. Goran Andlar

izv. prof. dr. sc. Ines Hrdalo

mr. sc. Vesnica Koščak Miočić-Stošić

doc. dr. sc. Dora Tomić Reljić

izv. prof. dr. sc. Petra Pereković

izv. prof. dr. sc. Kristina Krklec

izv. prof. dr. sc. Vedran Rubinić

Zelena infrastruktura d.o.o.

Višnja Šteko, mag. ing. prosp. arch.

Lara Bogovac, mag. ing. prosp. arch.

Matea Petrović, mag. ing. prosp. arch.

Mirjana Meštrić, mag. ing. prosp. arch.

Dorotea Garašić, mag. ing. prosp. arch.

Karla Luić-Kmezić, mag. ing. prosp. arch.

Helena Miholić, mag. ing. prosp. arch.

Sunčana Bilić, mag. ing. prosp. arch.

Marina Čačić, mag. ing. agr.

Sven Keglević, mag. ing. geol.

Zoran Grgurić, mag. ing. silv.

Andrijana Mihulja, mag. ing. silv.

Fanica Vresnik, mag. biol.

Ekomena d.o.o.

dr. sc. Filip Šrajer

Jere Kuzmanić, mag. ing. arch.

Vitoria Šokec Plepelić, mag. ing. prosp. arch.

Ask Atelier d.o.o.

Azra Suljić, mag. ing. arch.

doc. dr. sc. Marija Premužić Ančić, mag. ing. arch.

Dunja Naerlović, mag. ing. arch.

VANJSKI SURADNICI

prof. dr. sc. Aleksandar Lukić

Ivan Šišak, mag. geogr.

Stjepan Večerin, student krajobrazne arhitekture

DEKAN AGRONOMSKOG FAKULTETA

prof. dr. sc. Aleksandar Mešić

NAKLADNIK

Ministarstvo prostornoga uređenja,

graditeljstva i državne imovine

UREDNIŠTVO

Ingrid Gojević

Sandra Momčilović

Martina Vidaković Babić

Ana Marija Majdak

LEKTURA

ANALEKTA j.d.o.o. za usluge

FOTOGRAFIJE

Izv. prof. dr. sc. Goran Andlar

GRAFIČKI DIZAJN

Šesnić&Turković d.o.o., Maja Draganić

Zagreb, srpanj 2026.

CIP zapis je dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem

ISBN 978-953-6793-78-5

Sveučilište u Zagrebu
Agronomski fakultet

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo prostornoga uređenja,
graditeljstva i državne imovine

SADRŽAJ

Krajobrazna makroregija
Gorsko–brdska Panonsko–peripanonska Hrvatska — 8

2. OPIS KRAJOBRAZNIH REGIJA RH
2.1.A. Hrvatsko zagorje — 12
2.1.B. Slavonsko gorje i Požeška kotlina — 24
2.2.A. Medvednica — 36
2.2.B. Žumberačko i Samoborsko gorje s ozaljskim pobrđem — 48
2.3.A. Bilogora i kalničko prigorje — 60
2.3.B. Moslavačka gora — 72
2.4. Porječje Dobre, Mrežnice i Korane — 82
2.5.A. Brdski dio Korduna s Pokupljem — 92
2.5.B. Banovina/ Banija — 104
2.6. Vukomeričke gorice s Pokupljem — 116

KRATICE

- BiH** — Bosna i Hercegovina
CKA — Ciljevi kvalitete - antropogene kvalitete
CKP — Ciljevi kvalitete - prirodne kvalitete
CKV — Ciljevi kvalitete - vizualno-doživljajne kvalitete
DV — Dalekovod
EP — Eksploatacijsko polje
FAO GIAHS — Globalno važni sistemi poljoprivredne baštine
GK — Glavni kolodvor
GTE ili **GE** — Geotermalne elektrane
HE — Hidroelektrana
JI — Jugoistok
JZ — Jugozapad
KZŽ — Krapinsko-zagorska županija
MHE — Male hidroelektrane
MUP — Ministarstvo unutarnjih poslova
POP — Područje očuvanja značajno za ptice
PP — Park prirode
PP VŽ — Prostorni plan Varaždinske županije
PP ZŽ — Prostorni plan Zagrebačke županije
PS — Pretovarne stanice
PSŽ — Požeško-slavonska županija
POVS — Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove
PUO — Prateći uslužni objekt
RH — Republika Hrvatska
RP — Regionlani park
SA — Smjernice za očuvanje antropogenih kvaliteta
SE — Solarne elektrane
SMŽ — Sisačko-moslavačka županija
SP — Smjernice za očuvanje prirodnih kvaliteta
SV — Smjernice za očuvanje vizualno-doživljajnih kvaliteta
SZ — Sjeverozapad
TS — Transformatorska stanica
UNESCO — Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu
VE — Vjetroelektrane
VP — Vjetropark

TUMAČ — CILJEVI KVALITETE

PRIRODNE KVALITETE	
CKP1	Očuvana i unaprijeđena prirodna baština, te pojedina prirodna obilježja reljefa, geologije, vegetacije i voda, važni za regionalni krajobrazni identitet
CKP2	Očuvana veća i kompaktna prirodna područja te područja velike bioraznolikosti
CKP3	Sanirani i obnovljeni degradirani prirodni krajobrazi i istaknuta prirodna obilježja

ANTROPOGENE KVALITETE CILJEVI ZA OČUVANJE, OBNOVU I/ILI UNAPRIJEĐENJE NASELJA I GRADITELJSKE BAŠTINE	
CKA1	Kvalitetno planirana ruralna i urbana naselja
CKA2	Očuvana, obnovljena i unaprijeđena baština ruralnih i urbanih naselja te graditeljska baština važna za regionalni krajobrazni identitet
CKA3	Obnovljena i unaprijeđena negativna obilježja naselja

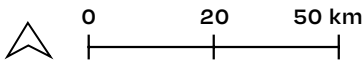
CILJEVI ZA OČUVANJE, OBNOVU I/ILI UNAPRIJEĐENJE POLJOPRIVREDNIH KRAJOBRAZA	
CKA4	Očuvani, obnovljeni i unaprijeđeni regionalno specifični poljoprivredni i ruralni krajobrazi
CKA5	Obnovljen i unaprijeđen napušteni/zapušteni poljoprivredni krajobraz
CKA6	Unaprijeđeni intenzivni poljoprivredni krajobrazi

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE	
CKV1	Očuvana i unaprijeđena vizualna cjelovitost i identitet krajobraznih regija
CKV2	Očuvani regionalno specifični krajobrazi visokih vizualno doživljajnih kvaliteta i vrijedne vizure
CKV3	Unaprijeđeni i obnovljeni vizualno-doživljajno degradirani krajobrazi

KRAJOBRAZNA MAKROREGIJA — GORSKO-BRDSKA PANONSKO PERIPANONSKA HRVATSKA

- MAKROREGIJE REPUBLIKE HRVATSKE**
- 1. NIZINSKA PANONSKO-PERIPANONSKA HRVATSKA
 - 2. **GORSKO-BRDSKA PANONSKO PERIPANONSKA HRVATSKA**
 - 3. GORSKA HRVATSKA
 - 4. JADRANSKA OBALA I ZALEĐE
 - 5. JADRANSKO MORE I OTOCI

- GORSKO-BRDSKA PANONSKO PERIPANONSKA HRVATSKA**
- 2.1.A. HRVATSKO ZAGORJE
 - 2.1.B. SLAVONSKO GORJE I POŽEŠKA KOTLINA
 - 2.2.A. MEDVEDNICA
 - 2.2.B. ŽUMBERAČKO I SAMOBORSKO GORJE S OZALJSKIM POBRĐEM
 - 2.3.A. BILOGORA I KALNIČKO PRIGORJE
 - 2.3.B. MOSLAVAČKA GORA
 - 2.4. PORJEČJE DOBRE, MREŽNICE I KORANE
 - 2.5.A. BRDSKI DIO KORDUNA S POKUPLJEM
 - 2.5.B. BANOVINIJA / BANIJA
 - 2.6. VUKOMERIČKE GORICE S POKUPLJEM

NAZIV KRAJOBRAZNOG TIPA Gorsko–brdski krajobraz
KRITERIJI ZA IZDVAJANJE KRAJOBRAZNE JEDINICE: • klima: kontinentalna; • (hidro)geologija: megageološka regija Panonski prostor; • makroreljef: Panonski bazen; • prirodno–geografska regija: Panonska megaregija; • bioregija: kontinentalna regija
KARAKTER Krajobraz viših predjela šumovitih padina diseciranih brojnim povremenim i stalnim vodotocima, dok su na nižim dijelovima padina i u podnožju brdskih uzvišenja smještena brojna naselja i raznoliki poljoprivredni krajobrazi.

OPIS KRAJOBRAZNOG PODRUČJA

OBUH VAT/SMJEŠTAJ

Područja kontinentalne Hrvatske iznad 150–200 m nadmorske visine, uključujući Hrvatsko zagorje, Kalničko gorje, Bilogorsko gorje, Slavonsko gorje, Moslavačku goru, Banovinu/Baniju, Kordun te Žumberačko i Samoborsko gorje.

KLJUČNA OBILJEŽJA:

- umjereno topla vlažna kontinentalna klima, s hladnijim varijacijama na višim nadmorskim visinama;
- reljef čine gromadna gorja i nizovi, s međuprostorima zaobljenih brežuljkastih područja i riječnih dolina;
- niže dijelove karakterizira mozaik niskointenzivnih poljoprivrednih površina;
- znatan udio šuma, koje čine šume hrasta lužnjaka, hrasta kitnjaka i običnoga graba (na nižim dijelovima padina) te bukovo–jelove šume (na višim dijelovima padina).

OBILJEŽJA

Predmetni dijelovi kontinentalne Hrvatske imaju gorsko–brežuljkasta obilježja, pri čemu se osobito ističe slavonsko gromadno gorje (Papuk, Psunj i dr.) te gromadni nizovi Hrvatskog zagorja (Ivanščica, Medvednica, Kalnik itd.). Grade ga magmatske, metamorfne i sedimentne stijene, a najstarije (prekambrijske vulkanogeno–sedimentne stijene) grade dijelove Psunja, Papuka i Moslavačke gore. Vrlo su rasprostranjeni i kenozojski sedimenti, pri čemu su paleogenske i neogenske naslage (pješčenjaci, konglomerati, šljunci, breče, lapori i dr.) prisutne na području Dilj gore, Papuka, Krndije, Psunja, Ravne gore, Požeške gore, Moslavačke gore, Medvednice, Kalnika, Ivanščice, Strahinjščice, Bilogore, Banovine i sl. Niži i zaravnjeniji dijelovi padina gorja obično su prekriveni mlađim, klastičnim (rastresitim) sedimentnim stijenama, među kojima je najznačajniji lapor (posebno na području Hrvatskog zagorja) te su na njemu formirana tla koja su često pod vinogradima. Osim navedenih sedimenata i stijena mjestimično se u gorju (npr. Medvednica, Žumberak) pojavljuju i vapnenci, na kojima su razvijena u pravilu plitka i slabo razvijena tla. Područjem Ivanščice, Kalnika, Bilogore, Papuka i Krndije prolazi vododjelnica dvaju sljevova – podslijeva rijeke Drave i Dunava te podslijeva rijeke Save, ujedno najvećih rijeka širega panonskog prostora. Karakterizira ga velika koncentracija i razgranatost površinskih vodnih tijela te bogatstvo vodnih resursa, pri čemu se ističu Krapina, Ilova – Pakra, Orljava, Dobra, Korana, Glina i Una.

Makroregija je pod dominantnim utjecajem kontinentalne klime koju karakteriziraju raznolikost vremenskih situacija, koje se manifestiraju tijekom sva četiri godišnja doba, ravnomjernost padalina cijele godine i velike godišnje te dnevne amplitude zraka. Pritom viši dijelovi, odnosno vršni dijelovi Medvednice, Ivančice, Papuka i Psunja imaju obilježja planinske klime. U skladu s time, unutar prirodnoga površinskog pokrova prevladavaju šume hrasta lužnjaka, hrasta kitnjaka i običnoga graba (na nižim dijelovima padina) te bukovo–jelove šume (na višim dijelovima padina).

2.1.A.
KRAJOBRAZNA
REGIJA
HRVATSKO
ZAGORJE

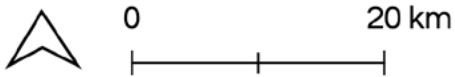
SELO JURANŠČINA I PLANINA PLJEŠEVICA U POZADINI

HRVATSKO ZAGORJE

KRAJOBRAZ VIŠEGA GORJA I POBRĐA S RIJEČNIM DOLINAMA

- IZGRAĐENE POVRŠINE
- POLJOPRIVREDNE POVRŠINE
- VISOKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- NISKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- LIVADNE I TRAVNJAČKE POVRŠINE
- STJENOVITE POVRŠINE
- VODENE POVRŠINE

OPIS KRAJOBRAZNOG PODRUČJA

OBUHVAT/SMJEŠTAJ
Prostor između rijeke Sutle i Maceljskoga gorja, Ivanšćice, Varaždinsko-topličkoga gorja, Medvednice i Kalnika.

- DEFINIRAJUĆI KRITERIJI:**
- geologija: horstovi sastavljeni od manjih strukturnih blokova
 - reljef: gorski nizovi i dolinski reljef
 - regija: poistovjećuje se s uvriježenom regijom Hrvatsko zagorje.

- KLIJUČNA OBILJEŽJA:**
- dinamičan rebrasti reljef gorskih masiva i brežuljkasta pobrđa;
 - homogenost velikih šumskih površina na višim nadmorskim visinama;
 - prepoznatljiv poljoprivredni krajobraz pobrđa prilagođen prirodnoj morfologiji s brojnim šumarcima i živicama;
 - raštrkana sela sa zaseocima na vrhovima pobrđa te linijska naselja u dolinama rijeka i većih potoka.

KARAKTER KRAJOBRAZA
Krajobraz šumovita i kultivirana pobrđa s malim kultiviranim riječnim dolinama, brojnim raspršenim seoskim i malobrojn timeradskim naseljima u dolinama te šumovitim padinama višega gorja.

PRIRODNA OBILJEŽJA
Na području regije izdvajaju se četiri gorska niza: 1) Maceljska gora (Lug, 718 m) – Trakošćanska gora (Veliki Stog, 521 m) – Ravna gora (686 m); 2) Kostelsko gorje (Kuna gora, 521 m) – Strahinjšćica (Sušec, 846 m) – Ivanšćica (Ivančica, 1060 m), 3) Varaždinsko-topličko gorje (Kamenjak, 363 m); te 4) Kalničko gorje (Veliki Kalnik, 642 m). Smjer im je pružanja istok-zapad, odnosno sjeveroistok-jugozapad. Uz gorja su oblikovane predgorske stepenice tipično rebrastog reljefa s karakterističnom smjenom usporednih rebara i potočnih dolina, nastale spajanjem bujičnih plavina i deluvijalnih konusa. Između gorskih nizova nalazi se izdvojeni brežuljkasti prostor koji karakterizira prigorje s visinama 300-400 m, u kojem se razlikuje nekoliko cjelina: geomorfološki raščlanjena dolina Bednje (dolinske terase i naplavne ravni), središnji dolinski sustav Krapine i Krapinice (prisojna pobrđa rubno položenih gora te ocjedite terase i naplavne ravni), dolinski raščlanjeno pobrđe uz Krapinicu i Marijagoričko pobrđe (pitomi reljef humlja i gorica).

Vodotoci daju dodatnu dinamiku reljefu disecirajući padine gorja i pobrđa te taložeci aluvijalne naslage u svojim dolinama. U oblikovanju reljefa prevladavaju fluviodenudacijski procesi, no javljaju se i krški reljefni oblici. U skladu s dinamikom reljefa i izmjenom matičnih supstrata, regiju karakteriziraju heterogena tla, pri čemu su ona hidromorfna samo u riječnim

ILUSTRATIVNI 3D PRIKAZ
KARAKTERISTIČNIH OBILJEŽJA
KRAJOBRAZNOG PODRUČJA HRVATSKOG
ZAGORJA

dolinama (močvarno-glejna) te na obroncima (pseudoglej), dok na ostalim dijelovima dominiraju automorfna tla, odnosno lesivirana tla i rendzine (na laporima, flišu, vapnencima ili dolomitima te lesu ili ilovačama). Na području Ivanšćice i Kalnika česta su i distrična (kisela) smeđa tla. Vodno bogatstvo očituje se u brojnim rijekama i potocima. Duž Ivanšćice i Kalnika prolazi vododjelnica između podslevova rijeka Drave (Bednja s pritocima Voćom i Žarovnicom) i Save (Sutla, Krapina, Lonja i Glogovnica). Sutla izvire na Maceljskom gorju, a Krapina i Lonja na Ivanšćici. Krapina svojim pritocima prikuplja vode s najvećeg dijela Zagorja, a tok joj karakterizira meandriranje kroz široku aluvijalnu ravnicu s brojnim rukavcima i mrtvajama. Uža područja uz vodotoke podložna su plavljenju. Dominantan pokrov gotovo polovice regije su šume, dok manji dio zauzimaju travnjaci ugroženih i/ili rijetkih staništa RH, prevladavajuće livade košarice srednje Europe, a ponegdje periodički vlažne livade. Najzastupljenija je šuma hrasta kitnjaka i običnoga graba, u sjeverozapadnom i zapadnom te središnjem dijelu javljaju se bukove i bukovo-jelove šume. U pogledu zaštite prirode, regija obuhvaća Park-šumu Trakošćan, značajne krajobrazne Zelenjak – Risvička i Cesarska gora, Sutinske Toplice i Kalnik, posebne botaničke rezervate Cret Dubravica i Mali Kalnik te paleontološke lokalitete / spomenike prirode Hušnjakovo, Vindija i Gaveznicu – Kameni vrh. Velik dio regije obuhvaćen je i ekološkom mrežom Natura 2000, pri čemu se ističu vršni dijelovi Ivanšćice i Ravne gore, Strahinčica, Sutla, Dolina Sutle kod Razvora, livade uz Bednju, Cret Dubravica, Kalnik – Vranilac te područje očuvanja značajno za ptice Bilogora i Kalničko gorje.

ANTROPOGENA OBILJEŽJA

Prvi tragovi nastanjenosti potječu iz prapovijesti (Hušnjakovo brdo, pećina Vindija i Vuglovec), a tragovi ljudske djelatnosti iz neolitičkog, eneolitičkog, brončanog i željeznog doba. U rimsko doba najznačajnija su središta bila Varaždinske Toplice i Ludbreg. Doline Krapine, Bednje i Sutle bile su plavne, močvarne i slabije nastanjene pa su dolaskom Slavena glavne zone naseljavanja postale osojne i prisojne strane prigorja zbog povoljnijih uvjeta. Nakon 1242. g. uspostavljen je obrambeni sustav brojnih utvrda na strateškim lokacijama (Bela, Belec, Cesargrad, Krapina, Kostel, Lohor, Oštrc, Trakošćan, Vrbovec, Veliki Tabor i Vinica) pod upravom hrvatsko-ugarskih kraljeva i hercega te feudalnih obitelji. Za Osmanskih ratova od 16. do 17. stoljeća Zagorje je bilo imigracijsko područje izbjeglicama iz nesigurnih krajeva Slavonije, Bosne i Hrvatske, što je dodatno povećalo naseljenost, a na početku 19. stoljeća ono je bilo najgušće naseljen hrvatski prostor. U srednjem vijeku naseljavani su viši, a potom i niži dijelovi prigorja (od 17. stoljeća), feudalna prebivališta postaju središta poljoprivrednog posjeda plemstva, a grade se dvorci u pristupačnijim ravninama (Novi Dvori Klanječki, Lohor i dr.). U drugoj polovici 17. te u 18. stoljeću sagrađen je najveći broj dvoraca, a tijekom 19. i prvih desetljeća 20. stoljeća nastaju Bračak, Marija Bistrica, Klokovec, Selnica ili se preuređuju dvorci i kurije poput Bračka, Marije Bistrice, Klokovca i Selnice, koja su po pravilu okružena gospodarskim sklopom i reprezentativnim parkovima. Početkom 19. stoljeća nastaju brojne toplice, a tijekom druge polovice 19. stoljeća snažno se razvija promet i industrija, što je imalo utjecaj na širenje naselja te pojavu brojnih velikih građevina i

infrastrukturnih zahvata u prostoru izmijenivši time tradicionalnu sliku krajobrazu.

U srednjem vijeku prevladavalo je usitnjeno kombinirano gospodarstvo, formirana su brojna mala i raštrkana naselja sa zaseocima na rebrastim prigorjima, dok su uz ceste i putove nastajala linijska naselja. Takav način proizvodnje nije mogao pratiti intenzitet naseljavanja i potrebe stanovništva pa se zemlja osiguravala krčenjem šuma, osuvremenjivanjem proizvodnje (korištenje smeđeg ugljena), a poslije i iseljavanjem (kolonizacija Slavonije u 18. i 20. stoljeću) te industrijalizacijom. Premda je poljoprivreda sve do početka 20. stoljeća bila najvažnija djelatnost, u posljednjih je sto godina zapuštena, a naglo se razvijala industrija. Blizina Zagreba snažno je utjecala na naseljenost i industrijalizaciju te potaknula brzi razvoj brojnih gradskih središta (Zabok, Krapina, Zaprešić, Ivanec, Zlatar, Novi Marof) i manjih naselja, posljedica čega je velika gustoća naseljenosti regije.

Trećinu brdovitog područja Hrvatskog zagorja zauzimaju poljoprivredne površine (osim Ivanšćice, Kalničkoga gorja i jugoistočnog dijela Celjskoga gorja); dominantno su to mozaici kultiviranih površina (70%), no sve su prisutnije (15%) zapuštene poljoprivredne površine, što upućuje na proces napuštanja poljoprivredne djelatnosti. Dominiraju poljoprivredne površine izrazito malih, nepravilnih parcela, a tek se na nekoliko lokacija (dolina Krapine u okolici Zaprešića, dolina Bednje u okolici Lepoglave) nalaze velike komasirane poljoprivredne površine. Osim najzastupljenijih oranica, prisutne su livade, voćnjaci i vinogradi s kletima na blagim padinama. Brežuljkaste krajobrazne Hrvatskog zagorja karakterizira velika raštrkanost sela sa zaseocima i osamljenim gospodarstvima na prigorskim dijelovima, koja s poljoprivrednim površinama tvore specifičan uzorak poljoprivrednog krajobrazu sitnog mjerila, skladna odnosa prirodnih i antropogenih obilježja. Čini ga rebrasti reljef prigorja s nizovima naselja i kletima smještenima na grebenima i okruženima mozaičnim uzorkom malih i nepravilnih parcela vinograda i voćnjaka te fragmentiranih šumskih površina na padinama.

Bogatstvo kulturno-povijesnog nasljeđa očituje se u mnogobrojnim starim gradovima i dvorcima (Trakošćan, Veliki Tabor, Miljana, Bežanec, Gornja Bedekovčina, Mali Tabor, Bračak, Novi Marof i dr.), toplicama (Varaždinske, Krapinske, Stubičke, Tuheljske i Sutinske), izletištim, hodočasničkim mjestima (Marija Bistrica, Trški Vrh kod Krapine, Vinagora kod Pregrade) te parkovnoj arhitekturi, osobito perivojima i parkovima uz dvorce, lječilišne i memorijalne sklopove. Unutar regije nalaze se ribnjaci Bedekovčanska jezera, Ivanečki bajeri, jezero Dvorovi te akumulacije – Trakošćansko jezero i Rasinje.

Zaštićenih kulturnih dobara je velik broj, a od važnijih se ističu urbane cjeline: kulturno-povijesna cjelina Krapine (prepoznatljiva po građevinama na istaknutim lokacijama i longitudinalnoj organizaciji), Pregrade (povijesno trgovište i trg Gospe Kunagorske s dominantnom župnom crkvom, župnim dvorom i arheološkom zonom), Klanjca, Varaždinskih Toplica (arheološka, ruralna fortifikacijska i urbano-kupališna cjelina), Zlatara, Svetog Križa Začretja. Zatim ruralne cjeline (kultur-

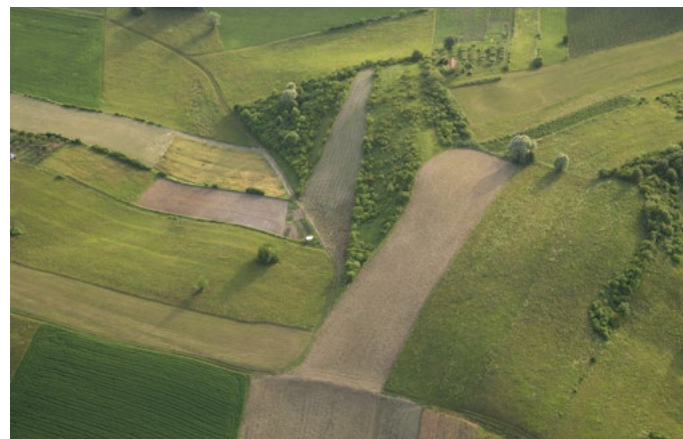
OKOLICA GRADA KRAPINE

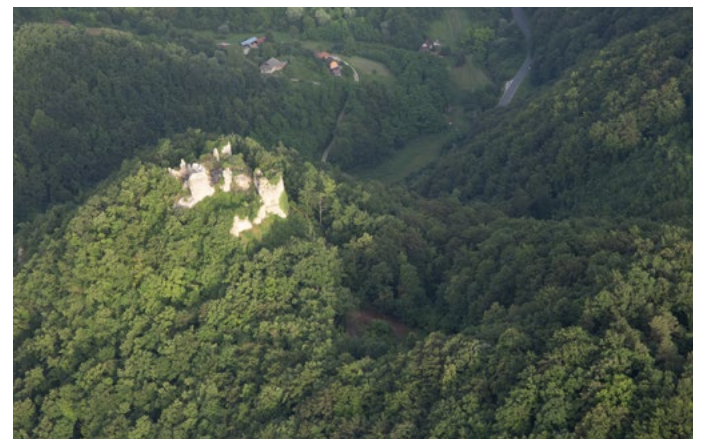
SELO BELEC

GRAD ZLATAR

PODRUČJE GORNJE PUŠĆE, KOD IZVORA ŽEDNJAM

UTVRDA KOSTELGRAD

no-povijesna cjelina naselja Donja Pušća, kulturno-povijesna cjelina Marija Gorica i Muzej „Staro selo” Kumrovec); vojna i obrambena cjelina (Dvor Veliki Tabor), organski krajolik (kultivirani krajolik dvoraca Bele I. i Bele II.); parkovna arhitektura i uređene zelene površine, uključujući parkove uz dvorce, lječilišne i memorijalne sklopove te Park skulptura Forma Prima u šumi Josipovac i Spomen-park znamenitih Klanjčana; te brojni sakralni kompleksi (crkve, groblja, kapele).

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNA OBILJEŽJA

U strukturi reljefa vizualno se jasno izdvajaju dvije velike cjeline: prostrana dolina Bednje i dolinski prostori Krapine i Krapinice, koje se mogu dalje podijeliti na nekoliko manjih. Okružene su vizualno istaknutim reljefnim oblicima središnjega gorskog niza Ivanščice i Medvednice te postranim nizovima Maceljskoga gorja. Vizualno se doživljavaju odvojeno, primarno unutar svake pojedine cjeline, s brežuljaka te duž dolina rijeka i potoka, kao i s gorskih vrhova u okruženju.

Gorske dijelove strukturiraju nizovi gora homogena šumskog pokrova, koji čine prostorni okvir, vizualnu granicu i dominantne izložene pogledima iz svih brežuljkastih i dolinskih dijelova te vrhova ostalih gora. Bjelogorične šume prirodnog karaktera te većim dijelom još prirodni vodotoci elementi su identiteta regije. Prostrana područja prigorja odlikuje ujednačenost velikog broja izoliranih, zanimljivo strukturiranih ambijenaata poljoprivrednog krajobraza s brojnim vizualno istaknutim akcentima (crkve, kapele, raspela), što daje preglednost, prepoznatljivost i identitet regiji. Zbog procesa zapuštanja poljoprivrednih površina smanjuju se kvalitete poljoprivrednog krajobraza, njegova kompleksnost i harmoničnost, a time i identitet regije. Područja dolina i glavnih prometnih pravaca karakterizira prostranost, velika aktivnost i mobilnost, što je pogodovalo razvoju većih izgrađenih površina (naselja, gradovi) i linearnih naselja duž prometnica, no zbog koncentracije većeg broja s ambijentom neusklađene izgradnje umanjena je prepoznatljivost krajobraznog uzorka i sagledivost. Kretanjem dolinama i prometnicama sagledavaju se mozaične padine brežuljaka i šumovite padine gora te se otvaraju usmjerne vizure unutar doline. S vrhova gorja pružaju se panoramski pogledi na prepoznatljive kultivirane brežuljkaste krajobraze i krajobraze prostranih dolina rijeka.

Složen i dinamično strukturiran prostor prigorja u doživljajnom smislu ima veliku vrijednost, posebno u dijelovima u kojima se strukture i organizacija krajobraznih elemenata pojavljuju u prepoznatljivim uzorcima i prema pravilima tradicionalne organizacije prostora. Postojeći kamenolomi, sječa većih površina šumske vegetacije vizualne su degradacije, a kanaliziranje prirodnih dijelova vodotoka usto su i degradacija bioraznolikosti.

VREDNOVANJE

PRIRODNE KVALITETE:

- prirodnost, očuvanost i bioraznolikost velikih šumskih površina gorskih masiva Maceljske gore, Ravne gore, Strahinjščice, Ivanščice i Kalničkog gorja;
- prirodnost i očuvanost fragmentiranih autohtonih šuma brežuljkastog pobrđa, šumaraka, živica i drugih poteza prirodne vegetacije unutar poljoprivrednog mozaika;
- posebnost i raznolikost reljefnih oblika, osobito gorskih nizova, predgorskih stepenica rebrastog reljefa, potočnih dolina, aluvijalnih ravni te krških i speleoloških pojava;
- prirodnost i očuvanost rijeka Krapine, Bednje, Sutle, Lonje i brojnih potočnih dolina, uključujući vlažna, poplavna i dolinska staništa;
- bioraznolikost ugroženih i/ili rijetkih staništa, osobito travnjaka, livada košanica srednje Europe, periodički vlažnih livada, šumskih staništa, vodnih i špiljskih staništa;
- vrijednost zakonom zaštićenih prirodnih područja, osobito Park-šume Trakošćan, značajnih krajobraza Zelenjak – Rišvička i Cesarska gora, Sutinske Toplice i Kalnik, posebnih botaničkih rezervata Cret Dubravica i Mali Kalnik te paleontoloških lokaliteta / spomenika prirode Hušnjakovo, Vindija i Gaveznic – Kamen vrh;
- vrijednost područja ekološke mreže Natura 2000, osobito vršnih dijelova Ivančice i Ravne gore, Strahinjčice, Sutle, Doline Sutle kod Razvora, livada uz Bednju, Creta Dubravica, Kalnika – Vranilca te područja očuvanja značajnog za ptice Bilogora i Kalničko gorje.

ANTROPOGENE KVALITETE:

- prostorni identitet, simboličnost, prepoznatljivost i povijesni značaj tradicionalnoga sitnog, mozaičnog poljoprivrednog krajobraza Hrvatskog zagorja;
- posebnost uzorka, smještaja i organizacije ruralnih naselja, posebnosti poljoprivrednih krajobraznih uzoraka te njihov povijesni značaj;
- privlačnost antropogenih kvaliteta za rekreaciju te izletnički i planinarski turizam;
- kulturno-povijesna vrijednost prapovijesnih, antičkih, srednjovjekovnih i novovjekovnih lokaliteta, građevina i prostornih cjelina;
- prostorni identitet, simboličnost, prepoznatljivost kulturno-povijesnih urbanih cjelina gradova Krapina, Pregrada, Klanjec, Varaždinske Toplice, Zlatar i Sveti Križ Začretje;
- prostorni identitet, simboličnost, prepoznatljivost kulturno-povijesnih ruralnih cjelina naselja Donja Pušća, Marija Gorica i Muzej Staro selo Kumrovec;
- prostorni identitet, simboličnost, prepoznatljivost vojne i obrambene cjeline Dvor Veliki Tabor;
- prostorni identitet, simboličnost, prepoznatljivost organskog krajolika na području dvoraca Bele I. i Bele II.;
- prostorni identitet, simboličnost, prepoznatljivost brojnih dvoraca i parkova (Mirkovec, Bežanec, Klokovec, Miljana, Novi Marof, Varaždinske Toplice);
- kulturna vrijednost zakonom zaštićenih brojnih objekata graditeljske baštine: sakralnih građevina (crkve, groblja, kapele) i memorijalne baštine.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE:

- prostorni identitet, kompleksnost i očuvanost tradicionalnih uzoraka poljoprivrednog krajobraza sitnog mjerila;
- prostorni identitet prirodnih homogenih šumovitih padina gorskih nizova;
- očuvan odnos povijesnoga poljoprivrednog korištenja usklađenog s prirodnim obilježjima rebrastog reljefa prigorja;
- vizualna otvorenost i istaknutost brojnih vizurnih točaka u vršnim dijelovima gorja i pobrđa, s kojih se pružaju panoramske vizure na brežuljkaste dijelove;
- prostorni identitet, reprezentativnost vertikalnih akcenata, uglavnom u ruralnim naseljima (tornjevi crkvenih građevina);
- izraženi prostorni identitet i vizualna cjelovitost područja Velikog Tabora i Trakošćana.

POSTOJEĆE PROMJENE:

- ugroženost okoliša zbog klimatskih promjena u obliku opasnosti od bujica, erozija i nastanka klizišta;
- vizualne degradacije u obliku dvadesetak aktivnih eksploatacijskih polja (tehničko-građevinskog kamena, ciglarske gline, kremenog pijeska) te nekoliko neaktivnih eksploatacijskih polja (građevni pijesak i šljunak, t-g kamen) i saniranih eksploatacijskih polja (ciglarska glina, t-g kamen);
- šest postojećih odlagališta otpada: Novi dvori (Grad Zaprešić), Zabok, Klanjec, Zlatar Bistrica, Marija Bistrica (predviđena sanacija) i Gorjak (Općina Jesenje);
- hidrotehnička regulacija prirodnih vodotoka – kanaliziranje i utvrđivanje obala;
- više akumulacija na području Zagrebačke županije te akumulacija Rasinja u KKŽ-u;
- zapuštenost cjelokupnih ili pojedinih dijelova ruralnih naselja te stambenih i gospodarskih objekata;
- širenje naselja gradnjom kuća izvan građevinskih područja (kuće za odmor, spremišta voća, zgrade turističke namjene), gradnja uz potoke;
- narušavanje slike urbanih i ruralnih krajobraza neprimjerenom gradnjom, lokacijom i arhitekturom;
- interes za razvoj raznih oblika turizma (izletnički, kulturni i sl.);
- transformacija tradicionalnih uzoraka prepoznatljivoga poljoprivrednog krajobraza nekontroliranom izgradnjom na istaknutim vizualnim položajima i neprimjerenom arhitekturom;
- sječa većih površina šumske vegetacije;
- hidrotehnički zahvati kanaliziranja prirodnih dijelova vodotoka;
- šest postojećih odlagališta otpada;
- tri neaktivna eksploatacijska polja (jedno građevnog pijeska i šljunka, dva t-g kamena);
- tri sanirana eksploatacijska polja (jedno ciglarske gline, dva t-g kamena).

PLANIRANI PRITISCI:

→ KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA:

- izgradnja dvaju igrališta za golf (330 ha);
- izgradnja pet zona sportsko-rekreacijske namjene;
- izgradnja 74 zone ugostiteljsko-turističke namjene; (539,33 ha) i dvije zone bez određene površine (PP VŽ);
- izgradnja 12 zona gospodarske namjene (375 ha), prema PP ZŽ-u, prema ostalim planovima okvirno ima 30 zona gospodarske namjene;
- planirano premještanje građevine MUP-a, kaznionice na periferiju Grada Lepoglave.

→ INFRASTRUKTURA:

Promet:

- izgradnja autoceste – nove zagrebačke obilaznice, triju brzih cesta, šest državnih cesta, pet obilaznica, šest čvorova i četiri županijske ceste;
- izgradnja dviju brzih željezničkih pruga;
- izgradnja alternativne trase pruge za međunarodni promet Zaprešić – Varaždin – Čakovec;
- izgradnja II. kolosijeka na željezničkoj pruzi za međunarodni promet;
- izgradnja jedne spojne pruge i jedne lokalne željezničke pruge;
- modernizacija jedne lokalne i dviju regionalnih željezničkih pruga;
- izgradnja triju zračnih luka, dvaju aerodroma i jednog helidroma.

Energetika:

- izgradnja dvaju DV-a 2x400 kV, jednog DV-a 200 kV;
- izgradnja 11 magistralnih plinovoda;
- izgradnja dvaju MHE-a i pet SE-a;
- izgradnja dvaju kogeneracijskih postrojenja.

•

→ ODLAGALIŠTA OTPADA I EKSPLOATACIJSKA POLJA:

- jedna lokacija odlagališta otpada u istraživanju
- izgradnja jedne pretovarne stanice i jednog reciklažnog centra
- izgradnja 20 akumulacija i 31 retencije
- četiri istražna polja mineralnih sirovina (dva građevnog pijeska i šljunka, jedno t-g kamena, jedno keramičke i vatrostalne gline).

CILJEVI I SMJERNICE

PRIRODNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SP1	Očuvati prirodnu konfiguraciju terena i istaknuta geomorfološka obilježja (grebeni, vrhovi, stijene, špilje, sipari, meandri, potočne doline i sl.) te vegetacijska obilježja kompaktnih šumskih površina gorskih masiva, šumovitih brežuljkastih krajobraza i dolinskih prostora. Nove zahvate planirati tako da se maksimalno prilagode reljefu, postojećoj vegetaciji i prirodnim krajobraznim obilježjima.	CKP1
SP2	Identificirati vrijedne i iznimne prirodne krajobraze te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, a potom i promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKP1
SP3	Održavati zaštitne pojaseve te rubna staništa prirodne vegetacije (npr. pojaseve zeljaste vegetacije, živica, šibljaka ili grmlja) gdje god je moguće uz bujičnjake i ceste te za omeđivanje poljoprivrednih površina.	CKP1
SP4	Očuvati prirodnu obalu rijeka Krapine, Bednje, Sutle, vodna tijela (izvori, brojni potoci, jezera, bare) te pripadajuću visoku vegetaciju. Izbjegavati betoniranje i nasipavanje obale i vodenih površina. Pri planiranju novih zahvata integrirati prirodna obilježja vodnih tijela (stjenovitu obalu, sprudove, meandre, potoke, bujičnjake itd.) u rješenja čuvajući njihovu prirodnu morfologiju i obalnu vegetaciju, a sve nove intervencije oblikovati kao montažne i lako uklonjive.	CKP1
SP5	Jačati multifunkcionalnost zaštićenih i ekološki vrijednih prirodnih područja, osobito Park-šume Trakošćan, značajnih krajobraza Zelenjak – Risvička i Cesarska gora, Sutinske Toplice i Kalnik, posebnih botaničkih rezervata Cret Dubravica i Mali Kalnik, paleontoloških lokaliteta / spomenika prirode Hušnjakovo, Vindija i Gaveznic a – Kameni vrh te područja ekološke mreže Natura 2000, uvođenjem primjereno oblikovane posjetiteljske, edukacijske i interpretacijske infrastrukture.	CKP1
SP6	Očuvati cjelovitost područja, odnosno maksimalno izbjegavati fragmentaciju i prenamjenu zemljišta na većim, kompaktnim šumskim područjima te područjima vrijednih staništa i visoke bioraznolikosti, osobito područjima s autohtonom šumskom vegetacijom, travnjacima, vlažnim i poplavnim staništima te vodnim i špiljskim staništima.	CKP1 CKP2
SP7	Izbjegavati gradnju i širenje građevinskih područja naselja na kompaktne i cjelovite šumske krajobraze koji se nalaze između građevinskih područja i koji su važni elementi prirodne, zelene cezure. Održavati postojeće zelene cezure između urbanih i ruralnih naselja te spriječiti kontinuiranu izgradnju duž riječnih obala te prometnica radi očuvanja prirodnosti i ekoloških kvaliteta (koridori za kretanje životinja, očuvanje bioraznolikosti područja).	CKP1 CKP2
SP8	Očuvati prirodna poplavna i močvarna područja zbog njihove velike ekološko-prirodne vrijednosti i pozitivnog učinka na ublažavanje klimatskih promjena. Koristiti prirodne retencije za zadržavanje poplavnih voda i njihovu odvodnju.	CKP1 CKP2
SP9	Poticati preoblikovanje postojećih hidrotehničkih rješenja vodotoka krajobraznim tehnikama. Propisati da novi hidrotehnički radovi na vodotocima budu usklađeni s krajobraznim obilježjima i višenamjenskim korištenjem. Oblikovna, tehnička i biotehnička rješenja trebaju osigurati prirodno uklapanje vodnih tijela u okruženje. U oblikovanju i biotehničkim rješenjima koristiti autohtonu vegetaciju iz uzvodnih područja.	CKP3
SP10	Ukloniti i sanirati sva postojeća divlja odlagališta otpada u prirodnom krajobrazu i površine vratiti u stanje blisko prvotnomu.	CKP3
SP11	Sanirati sve površinske kopove metodom biološke sanacije koja uključuje stabilizaciju terena i sadnju autohtone vegetacije. U slučaju da to nije moguće, zakloniti ih sadnjom drveća i druge grmolike vegetacije.	CKP3

ANTROPOGENE KVALITETE (NASELJA I GRADITELJSKA BAŠTINA)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA1	U planiranju naselja uspostaviti uravnotežene odnose između graditeljske baštine i suvremenih graditeljskih intervencija, osobito na području zaštićenih kulturno-povijesnih urbanih cjelina (Krapina, Pregrada, Klanjec, Varaždinske Toplice, Zlatar i dr.) i ruralnih cjelina (Donja Pušća, Marija Gorica i dr.), vojno-obrambene cjeline Dvor Veliki Tabor, brojnih dvoraca, kurija i parkovne arhitekture te objekata graditeljske i memorijalne baštine. Planirati razvoj naselja u skladu s prirodnim ograničenjima i krajobraznim obilježjima prostora, osobito konfiguracijom terena, šumama, vodotocima i poljoprivrednim površinama.	CKA1 CKA2
SA2	Planirati prostorni razvoj ruralnih naselja prema naslijeđenim prostornim obilježjima te odnosima između izgrađenih dijelova naselja, prirodnih i poljoprivrednih površina. Posebnu pozornost posvetiti očuvanju i održavanju povijesne (tradicionalne) ruralne matrice, a novu matricu i gradnju planirati tako da se morfologijom, volumenom, oblikovanjem i materijalima prilagodi postojećoj cjelini naselja, i to u skladu s prirodnim i antropogenim obilježjima krajobraza.	CKA1 CKA2
SA3	Očuvati od izgradnje, obnoviti i/ili unaprijediti prirodne, poljoprivredne i druge otvorene prostore unutar ili u okružju urbanih naselja radi očuvanja i jačanja prepoznatljivosti prostora, smanjenja gustoće izgrađenosti, poticanja boravka na otvorenome te povezivanja s okolnim prirodnim i ruralnim područjima. Naglasak staviti na povezivanje takvih otvorenih prostora pješačkim i biciklističkim komunikacijama, gdje je to prostorno i krajobrazno primjereno.	CKA1
SA4	Nove dijelove urbanih i seoskih naselja planirati kao autentična mjesta koja nude visoku kvalitetu života, uz poštovanje prirodnih i antropogenih obilježja područja.	CKA1
SA5	Revidirati prostornim planovima definirana neuređena građevinska područja naselja te građevinska područja označena kao izgrađena, a koja u stvarnosti to nisu, u svrhu očuvanja karaktera krajobraza i obilježja koja bi planiranom izgradnjom bila ugrožena.	CKA1 CKA3
SA6	Smanjiti potrebe za širenjem građevinskog područja obnovom i prenamjenom neiskorištenoga ili napuštenoga graditeljskog fonda.	CKA1 CKA3
SA7	Omogućiti širenje naselja, ali u područjima niske vizualne izloženosti i niskih krajobraznih kvaliteta, pri čemu uvijek treba paziti da postoji zelena cezura između povijesnog i novog dijela naselja.	CKA1
SA8	Spriječiti širenje naselja ili strogo uvjetovati njihovo daljnje širenje u visokovrijednim i osjetljivim krajobraznim područjima.	CKA1 CKA2
SA9	Spriječiti urbanizaciju ruralnih naselja onemogućavanjem njihova spajanja s urbanim naseljima, zadržavanjem rahlije matrice izgrađenosti te očuvanjem većih prirodnih i poljoprivrednih površina.	CKA1
SA10	Na područjima na kojima je prostornim planom predviđena prenamjena poljoprivrednog zemljišta u građevinsko planirati rahlu matricu izgradnje s prevladavajućim otvorenim zelenim prostorima, uzimajući u obzir zatečenu konfiguraciju terena, karakterističnu strukturu krajobraza te elemente poput živica, voćnjaka, vinograda, putova, jaraka i kanala kao polazišta za oblikovanje.	CKA1
SA11	Očuvati i unaprijediti graditeljsku baštinu važnu za regionalni krajobrazni identitet (zaštićenu, evidentiranu i drugu vrijednu prepoznatu baštinu) tako da se obnavlja i stavlja u primjerenu javnu, kulturnu, obrazovnu, posjetiteljsku ili drugu održivu funkciju. U njihovoj okolini i kontaktnoj zoni ne planirati novu gradnju koja bi narušila obilježja povijesno relevantnog stanja, prostornu čitljivost i krajobrazni kontekst baštine.	CKA2
SA12	Zaštiti (upisati u Registar kulturnih dobara RH) vrijedna ruralna i urbana naselja/cjeline te pojedinačnu graditeljsku kulturnu baštinu.	CKA2
SA13	Identificirati iznimne i vrijedne krajobraze naselja te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti.	CKA2
SA14	Izraditi tematske atlase ruralnih i urbanih naselja u formi prilagođenoj široj javnosti.	CKA1 CKA2
SA15	Sanirati i spriječiti daljnje širenje ambijentalno neuklopljenih dijelova naselja poput preizgrađenih trgovačko-uslužnih, stambenih, industrijskih i gospodarskih zona lišenih zelenila i javnih prostora te zona s predimenzioniranom i/ili stilski neprikladnom arhitekturom.	CKA1 CKA3
SA16	Sanirati i revitalizirati vrijedne ruralne i urbane cjeline, s naglaskom na napuštene i degradirane dijelove prostora.	CKA2 CKA3

ANTROPOGENE KVALITETE (POLJOPRIVREDNI KRAJOBRAZI)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA17	Uspostaviti nove i/ili revitalizirati regionalno specifične usitnjene mozaične poljoprivredne krajobraze koji se oslanjaju na naslijeđenu strukturu prostora te, uz proizvodnu funkciju, razvijaju i društvene, edukacijske, rekreacijske i ekološke funkcije.	CKA4
SA18	U poljoprivrednim iznimnim i osjetljivim krajobrazima poticati razvoj niskointenzivnih oblika poljoprivrede (ekološka, tradicijska itd.), koji se prilagođavaju strukturi krajobraza (konfiguraciji terena, parcelaciji) te drugim prirodnim i kulturnim elementima.	CKA4
SA19	Očuvati, obnoviti i revitalizirati regionalno specifične uzorke (mozaik sitnih i nepravilnih parcela s tradicionalnom poljoprivredom niskog intenziteta) i elemente poljoprivrednog krajobraza (suhozidi, živice, lokve, terase, kanali itd.).	CKA4
SA20	Jačati multifunkcionalnost poljoprivrednih krajobraza u okružju gradova i većih naselja, osobito u kombinaciji s prirodnim i otvorenim prostorima, radi sprječavanja nekontroliranog urbanog širenja, očuvanja cezura između naselja, ublažavanja toplinskih otoka te stvaranja prostora za rekreaciju, edukaciju i lokalnu proizvodnju.	CKA4
		CKA6
SA21	Spriječiti uspostavu velikih monokulturnih i prostorno nestrukturiranih poljoprivrednih nasada te samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana u iznimnim i vrijednim poljoprivrednim krajobrazima. Posebno su osjetljivi tradicionalni poljoprivredni krajobrazi sitnog mjerila na padinama, osobito vinogradarsko-voćarski mozaici s kletima. U iznimnim poljoprivrednim krajobrazima ne planirati prenamjenu, novu gradnju te staklenike i plastenike koji narušavaju krajobrazni uzorak, nego čuvati poljoprivrednu funkciju i naslijeđenu strukturu prostora.	CKA4
SA22	U manje osjetljivim krajobrazima omogućiti razvoj intenzivnije, ali okolišno i krajobrazno održive poljoprivrede. Okrupnjavanje, uvođenje novih kultura i nasada moguće je samo uz poštovanje konfiguracije terena, mreže vodotoka, uzorka parcelacije te karakterističnih kulturnih i prirodnih elemenata prostora. U takvim područjima poticati uvođenje živica, drvoreda, šumaraka, travnatih rubova, jaraka, kanala i drugih elemenata koji pridonose ekološkoj stabilnosti i prostornoj uređenosti poljoprivrednog krajobraza.	CKA5
		CKA6
SA24	U intenzivne poljoprivredne krajobraze lišene prirodne vegetacije uvoditi živice, drvorede, šumarke i pojedina stabla.	CKA6
SA25	Spriječiti prenamjenu vrijednoga poljoprivrednog zemljišta u građevinsko.	CKA4
SA26	Za najvrjednije iznimne poljoprivredne krajobraze predložiti odgovarajuće oblike zaštite kroz prostorno-planske, prirodne ili kulturne mehanizme zaštite te u njima poticati poljoprivredu niskog intenziteta koja se temelji na lokalnim specifičnostima krajobraza.	CKA4
SA27	Identificirati iznimne i vrijedne poljoprivredne i ruralne krajobraze te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti teme poljoprivrednih i ruralnih krajobraza u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke/kulturne rute, itinerare itd. Brendirati lokalne proizvode te oblike nematerijalne i materijalne baštine konceptom (vezanoga) iznimnoga poljoprivrednog/ ruralnog krajobraza.	CKA4

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SV1	Sačuvati vizualnu cjelovitost i identitet krajobraznih cjelina očuvanjem njihovih ključnih obilježja i dominantnog karaktera uz poticanje krajobrazne raznolikosti, prostornog reda i koherentnosti. Poštovati mjerilo i kapacitete krajobraznih područja pri planiranju novih zahvata.	CKV1
SV2	Očuvati i unaprijediti regionalno specifične prostorne odnose i prepoznatljivost ruralnih cjelina (Donja Pušća, Marija Gorica i dr.), urbanih cjelina (Krapina, Pregrada, Klanjec, Varaždinske Toplice i dr.), vojno-obrambene cjeline Dvor Veliki Tabor, organskog krajolika dvoraca Bele I. i Bele II., dvoraca, parkovne arhitekture i druge graditeljske baštine, s naglaskom na odnos između izgrađenih dijelova, poljoprivrednih površina, šuma, vodotoka i drugih otvorenih prostora.	CKV1
SV3	Spriječiti uspostavu velikih monokulturnih i prostorno nestrukturiranih poljoprivrednih nasada te velikih samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana u iznimnim, vizualno-doživljajno vrijednim i vizualno izloženim krajobrazima. Za postavljanje solarnih i agrosolarnih elektrana posebno su osjetljive vizualno izložene padine, vinogradarsko-voćarski mozaici sitnog mjerila te prostori uz povijesna naselja, dvorce i ruralne cjeline.	CKV1
		CKV2
SV4	Širenje građevinskih područja i većih turističkih ili rekreacijskih zona ne planirati na područjima visoke vizualne izloženosti, osobito na istaknutim vrhovima, grebenima i padinama koje sudjeluju u prepoznatljivoj silueti krajobraza.	CKV1 CKV2
SV5	Nove građevine ne bi smjele izlaziti iz siluete padine brda te bi se svojom visinom i proporcijama trebale integrirati u postojeće i planirano visoko zelenilo kako ne bi dominirale vizurama. To bi pridonijelo primjerenijim slikama naselja.	CKV1 CKV2
SV6	Očuvati postojeće i uspostaviti nove zelene cezure, koje imaju funkciju osiguravanja kvalitetnog ambijenta i sprečavanja kontinuirane izgradnje duž riječnih obala te prometnica.	CKV1
SV7	Očuvati zeleno zaleđe postojećih ruralnih i urbanih naselja te lječilišnih, izletničkih i turističkih zona, radi očuvanja krajobrazne slike, vizura i prostorne čitljivosti naselja u širem krajobraznom kontekstu.	CKV1 CKV2
SV8	Identificirati iznimne i vizualno-doživljajno vrijedne (scenske) krajobraze te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKV2
SV9	Predstaviti vizualno-doživljajno (scenski) vrijedna krajobrazna područja i iznimne krajobraze uređenjem vidikovaca/odmorišta na reljefno istaknutim vizurnim točkama važnima za njihovo panoramsko i cjelovito razgledavanje (uz prometnice ili uređene staze).	CKV2
SV10	Očuvati postojeće vizure na povijesna naselja, crkve, dvorce, utvrde i druge prostorne dominante s pristupnih putova te drugih važnih točaka promatranja. Novu gradnju, ako je potrebna, planirati „u drugom planu“, čuvajući postojeće vizure, prostorne rubove naselja i čitljivost kulturno-povijesnih akcenata u krajobrazu.	CKV2
SV11	Zakloniti loše vizure prema degradiranim područjima, koja narušavaju postojeće vizualno-doživljajne kvalitete, uspostavom zelenih pojasa s visokom vegetacijom.	CKV3
SV12	Vizualne degradacije volumenom i stilom neprimjerenih postojećih stambenih, turističkih i gospodarsko-poslovnih građevina ublažiti sadnjom visoke vegetacije. Jačati udio prirodnih zelenih površina na građevnim česticama te udio javnih otvorenih prostora uz njihovo kvalitetno oblikovanje adekvatnim sadržajima i uređenim zelenilom.	CKV3
SV13	Planirati sadnju vegetacije (stabla, drvoredi, živice) uz postojeću i planiranu infrastrukturu (prometnice, pruge, energetske i vodnokomunalne građevine) te postojeće i planirane gospodarsko-poslovne zone radi njihova vizualnog zaklanjanja/usklađivanja s okolinom.	CKV3
SV14	Sanirati degradirane obalne zone rijeka, potoka, jezera i drugih vodnih površina radi podizanja boravišnih, ambijentalnih i vizualno-doživljajnih kvaliteta naselja i otvorenih prostora uz vodu.	CKV3
SV15	U degradiranim područjima površinskih kopova, uz obveznu biološku i krajobraznu sanaciju nakon prestanka korištenja, moguće je planirati nove namjene samo ako su prostorno, okolišno i krajobrazno primjerene. Prednost dati rješenjima koja stabiliziraju teren, obnavljaju vegetacijski pokrov, smanjuju vizualnu izloženost degradacije i omogućuju kontrolirano korištenje prostora bez stvaranja novih degradacija.	CKV3
SV16	Sva postojeća divlja odlagališta otpada uz prometnice, unutar naselja i u ruralnom krajobrazu ukloniti i sanirati površine tako da se vrate u prvotno stanje.	CKV3

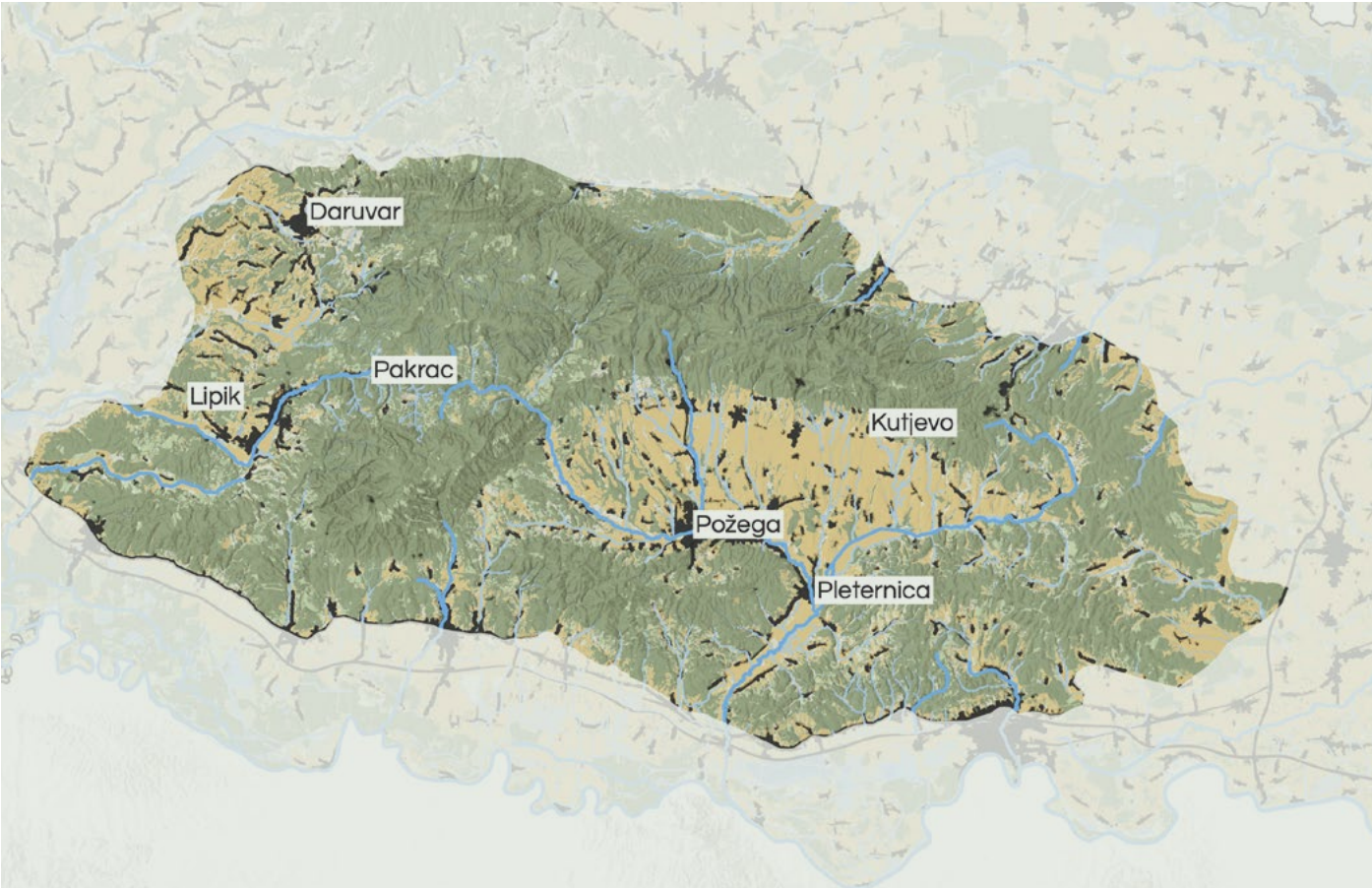
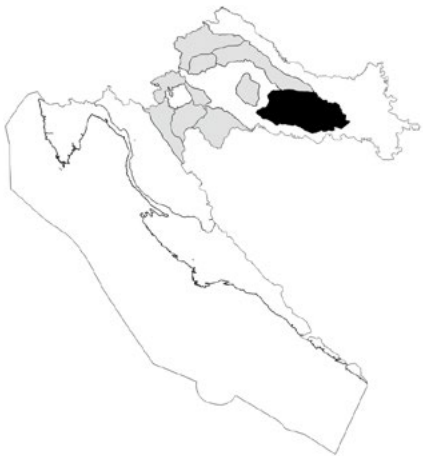
2.1.B.
KRAJOBRAZNA
REGIJA
**SLAVONSKO
GORJE I POŽEŠKA
KOTLINA**

GRAD KUTJEVO I PADINE KRNDIJE

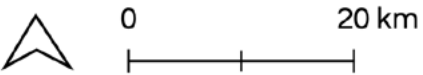

SLAVONSKO GORJE I POŽEŠKA KOTLINA

KRAJOBRAZ VIŠEGA GORJA I POBRĐA S RIJEČNIM DOLINAMA

- IZGRAĐENE POVRŠINE
- POLJOPRIVREDNE POVRŠINE
- VISOKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- NISKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- LIVADNE I TRAVNJAČKE POVRŠINE
- STJENOVITE POVRŠINE
- VODENE POVRŠINE

OPIS KRAJOBRAZNOG PODRUČJA

OBUHVAT/SMJEŠTAJ
Prostor Slavanskog gorja i Požeške kotline između dolina rijeka Drave i Save.

- DEFINIRAJUĆI KRITERIJI:**
- geologija: kompleksna strukturno-tektonska građa i lito-loški heterogeno područje
 - reljef: gorski niz između dvije velike riječne nizine
 - regija: poistovjećuje se s uvriježenom regijom Slavonija.

- KLJUČNA OBILJEŽJA:**
- reljef višega gorja i pobrđa omeđen velikim riječnim nizinama;
 - litološka heterogenost i kompleksna strukturno-tekton-ska građa;
 - dominacija šumskog pokrova: hrastovo-grabove šume, bukove i bukovo-jelove šume i močvarne šume crne johe;
 - bogatstvo vodom i vodnim tijelima;
 - velik broj ruralnih i malih gradskih naselja organiziranih na prijelazu padina pod šumom u poljoprivredno aktivnu udolinu u kojoj prevladavaju otvorena polja od usitnjene do krupne parcelacije.

KARAKTER KRAJOBRAZA
Krajobraz kultiviranog pobrđa s malim kultiviranim riječ-nim dolinama, brojnim raspršenim seoskim i malobrojnim gradskim naseljima u dolinama te šumovitih padina više-ga gorja.

PRIRODNA OBILJEŽJA
Slavonsko se gorje izdiže iz uglavnom zaravnjenog okolnog re-ljefa, a čine ga dva paralelna gorska niza pružanja zapad-istok odvojena Požeškom kotlinom. Sjeverni gorski niz čine Papuk (Papuk, 954 m) i Krndija (Kapavac, 790 m), dok južni gorski niz čine Psunj (Brezovo polje, 984 m), Požeška gora (Kapo-vac, 618 m) i Dilj gora (Cinkovac, 461 m). Grebeni slavonskoga gorja uglavnom su raščlanjeni, padine su disecirane brojnim dolinama stalnih ili povremenih vodotoka, a u podnožju gor-ja nalazi se Požeška kotlina, koja je dolinom Orljave spojena s Posavinom. Područje grade metamorfne i magmatske stije-ne (uglavnom graniti, gnajsevi, škriljavci), karbonati (vapnenci, dolomiti, breče) te miocenske i pliocenske naslage (pijesci, pješčenjaci, lapori, laporoviti vapnenci, vapnenci). Pritom u gorju prevladavaju distrična smeđa tla te lesivirana tla i rend-zine, dok se na prijelazu prema kotlini češće javljaju pseudo-gleji (na obroncima), zatim i eutrična smeđa tla te, u samoj dolini, močvarno-glejna tla (dijelom hidromeliorirana). Pod-ručje karakterizira vodno bogatstvo, odnosno brdski vodotoci isprepletenog i plitkog korita na padinama koji, dolaskom do kotline, poprimaju svojstva nizinskih vodotoka (Pakra, Bijela, Orljava, Londa i dr.) te, meandrirajući, formiraju prudove, riječ-ne rukavce i mrtvaje. Povremenim plavljenjem nastale su širo-ke poplavne ravnice i prirodni nasipi.

Regiju odlikuju znatne površine pod šumskom vegetacijom (oko 65% površine), pri čemu su najrasprostranjenije hrasto-vo-grabove šume (šume hrasta lužnjaka i običnoga graba) te bukove i bukovo-jelove šume (osobito na padinama Papuka,

ILUSTRATIVNI 3D PRIKAZ
KARAKTERISTIČNIH OBILJEŽJA
KRAJOBRAZNOG PODRUČJA SLAVONSKOG
GORJA I POŽEŠKE KOTLINE

Psunja, Ravne i Požeške gore, pri čemu se ističe posebni rezervat šumske vegetacije Sekulinačke planine). Područje PP-a Papuk izdvaja se izrazitim šumskim površinama, razmjerno dobro očuvanim šumskim pokrovom, iznimnom geološkom raznolikošću, vodotocima koji se slijevaju niz obronke gorja te malobrojnim, ali vrijednim travnjačkim površinama. U središnjem dijelu, odnosno na padinama Požeške kotline, prevladavaju šume hrasta kitnjaka, pitomog kestena i obične breze, a uz vodotoke močvarne šume crne johe (u Požeškoj kotlini) i poplavne šume vrba i topola (uz Orljavu). Na padinama u okoli ci Daruvara i Pakraca te unutar kotline zastupljene su površine pod travnjačkom vegetacijom (livade i pašnjaci).

ANTROPOGENA OBILJEŽJA

Danas je antropogeni utjecaj unutar regije najizraženiji u kontaktnoj zoni gorja i riječnih dolina, gdje su se smjestila brojna gradska i seoska naselja s pripadajućim poljoprivrednim kraj-obrazima te eksploatacijska polja mineralnih sirovina (kamenolomi Radlovac, Žervanjska, Oštra glavica, Hercegovac, Velika, Kamen i dr.). Poljoprivredne površine zauzimaju više od petine regije, pri čemu se posebno ističe Požeška kotlina (zvana i Zlatna dolina), udolina u kojoj prevladavaju otvorena polja usitnjene (rubni dijelovi i uz vodotoke) do krupne (središnji dijelovi kotline i potezi uz Londžu i Orljavu) parcelacije. Ovdje se nalazi glavina poljoprivrednih površina, pri čemu dominiraju mozaici usitnjenih kultiviranih površina s dominacijom oranica (oko 80%), a prostrane površine pod mozaicima dijele potezi malih ruralnih naselja te vlažnih (šumskih i močvarnih) staništa uz vodotoke koji se s gorja spuštaju prema dolini rijeke Orljave. Najveće gradsko naselje unutar regije, Požega je nastala u sjevernom podnožju istoimene gore i dolini rijeke Orljave širenjem od organske povijesne jezgre (zaštićena kulturno-povijesna urbana cjelina) u podnožju gorja, preko Orljave, uz prometnice u kotlinu. Pritom u strukturi prevladavaju zbijeni nizovi jednostambene arhitekture uz ceste, koji mjestimično tvore blokove ortogonalne strukture. S druge strane Požeške kotline, u podnožju Krndije, gdje se uska dolina Kutjevačke rijeke spušta u kotlinu, nalazi se naselje Kutjevo, čija struktura prati tok rijeke te smjer glavne i sporednih prometnica. U navedenom području, ali i širem podnožju Papuka i Krndije, prevladava intenzivna vinogradarska proizvodnja zahvaljujući kojoj su se formirale veće parcele pravilna uzorka, jasno čitljiva i uočljiva u prostoru. Od gradskih naselja ističu se još Velika (u podnožju Papuka) i Pleternica (u dolini Orljave), a dominantan tip unutar regije ruralna su naselja, linijske (pravilne do raspršene) do razgranate strukture. Ona su uglavnom zastupljena unutar Požeške kotline, a njihov smještaj i morfologija prate konfiguraciju terena, odnosno ispresijecanost vodotocima od sjevera prema jugu kotline.

U zapadnom podnožju slavonskoga gorja nalaze se tri mala gradska naselja: Daruvar, Pakrac i Lipik. Daruvar je smješten u podnožju Papuka, u dolini rijeke Toplice, ima ortogonalnu strukturu povijesne jezgre koja se grana u okolni prostor kroz linijske poteze jednostambene izgradnje. Ujedno je jedan od najstarijih kupališnih perivoja u Hrvatskoj, na mjestu nekadašnjeg naselja Aquae Balissae. Južno od Daruvara, u podnožju Psunja i Pakračke gore, smješteni su Pakrac (na mjestu gdje se kanjon rijeke Pakre širi u dolinu) i Lipik (u dolini rijeke Pakre)

– naselja razgranate strukture koju tvore linijski nizovi zbijene jednostambene arhitekture, čije su povijesne jezgre zaštićene kulturno-povijesne urbane cjeline. U širem području dolina rijeka Ilove i Pakre također prevladavaju otvorena polja usitnjene parcelacije s mozaicima oranica, livada i pašnjaka, dok se uz rijeku Bijelu (jugozapadno od Sirača) i Pakru (južno od Lipika) nalaze oranice i pašnjaci krupnije parcelacije.

Osim naselja i poljoprivrednih površina kao dominantnih struktura u nizinskim dijelovima regije, na prostoru gorskog masiva nalazi se i velik broj arheoloških lokaliteta i spomenika kulturno-povijesne baštine koji upućuju na kontinuitet naseljavanja ovog prostora još od vremena mlađega kamenog doba (neolitika). Sačuvani su značajniji ostaci srednjovjekovnih gradova (npr. srednjovjekovni grad Ružica – jedan od najvećih srednjovjekovnih fortifikacijskih kompleksa u Hrvatskoj), gradinska naselja u Požeškoj kotlini te fortifikacijske građevine raspoređene na uzvišenjima duž Papuka (grad Oršić, stari grad Kaptol, srednjovjekovni grad Velika, Kamengrad, Dolački grad, Viškovački grad itd.). Razvijena je i bogata posjetiteljska infrastruktura (PP Papuk), a područje je karakteristično i zbog većeg broja akumulacija sagrađenih radi smanjenja opasnosti od poplava (Borovik, Lapovac, Bačica, Raminac, Petnja i Vrbova). Od ostalih antropogenih vodenih elemenata treba istaknuti kupalište Orahovačko jezero, jezero Hercegovac, koje se nalazi u sklopu kamenoloma Radlovac (adrenalinski park), unutar Park-šume Jankovačka jezera sa šetalištem (planinarski i izletnički predjel Papuka).

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNA OBILJEŽJA

U strukturi regije dominiraju volumeni razvedenog prstena gorja pod visokom šumskom vegetacijom, koje uokviruje poljoprivrednu plohu Požeške kotline, a prema nizinama rijeka Drave i Save postupno se spuštaju kroz prigorje na kojem su smješteni dijelovi brojnih naselja. Monolitnost padina umanjuje izmjena istaknutih hrptova i uskih riječnih (potočnih) dolina koje artikuliraju plohu padine i čine je dinamičnom stvarajući brojne vizualne cjeline. Navedene padine tvore snažan prostorni rub i vizualnu barijeru u širem području, što je osobito istaknuto u Požeškoj kotlini. Prirodnost padina pod homogenim pokrovom u kontaktnoj zoni postupno prelazi u kultivirane doline rijeka u kojima dominira pravilan, geometrijski uzorak poljoprivrednih parcela i kanala, gdje se izmjenjuju različiti stupnjevi otvorenosti prostora. Njihova izmjena daje plastičnost krajobrazu, koju dodatno naglašavaju naselja i drugi volumeni u strukturi krajobrazu, poput poplavnih šuma i šumaraka u nizini. Opisani elementi tvore vizualno skladnu cjelinu, u kojoj su linijskim elementima vodotoka povezani masivni volumeni gorja s plošnim elementima poljoprivrednih površina u dolini Drave, Save i Orljave u Požeškoj kotlini.

Sve je to utjecalo je na vizualno-doživljajna obilježja šireg područja koje je, iako vrlo prostrano i otvoreno u središnjem i rubnim dijelovima, zbog velikog mjerila i brojnih uzvišenja nesagledivo kao cjelina iz ljudske perspektive. Vizure su definirane okolnim reljefnim uzvišenjima koja omeđuju nizinski prostor definirajući tako ujedno dosege pogleda. Panoramske vizure i cjelovito sagledavanje prostora specifično je za vršne predjele, ali i za lokacije srednjovjekovnih utvrda (Ružica

KUTJEVAČKI VINOGRADI

GRAD LIPIK

SEKULINAČKE PLANINE

SELO KOVAČEVAC

JEZERO RAMINAC

grad, Velički grad), s kojih su panoramske vizure usmjerene na kamenolome u neposrednoj blizini. Oni odudaraju od okolnog, šumskog područja svojim karakterom, bojom i teksturom i čine najizraženije prostorne degradacije. Među zapaženim vizualnim elementima još se ističu vinogradi u okolici Kutjeva, područje Orahovačkog jezera s vizurom srednjovjekovnoga grada Ružice, spomenik prirode Rupnica, izletište (park-šuma) Jankovac, povijesne jezgre velikih naselja i dr.

VREDNOVANJE

PRIRODNE KVALITETE:

- posebna obilježja reljefa – velika geološka raznolikost (prvi hrvatski geopark unutar UNESCO-ove svjetske mreže geoparkova, Rupnica – prvi hrvatski geološki spomenik prirode, špilje i vrtače u Park-šumi Jankovac);
- velike površine pod očuvanom visokom šumskom vegetacijom, osobito u PP-u Papuk, odnosno Park-šumi Jankovac (najveći cjeloviti kompleks starih šuma u PP-u Papuk) i posebnom rezervatu šumske vegetacije Sekulinačke planine;
- vrijedna manja staništa – travnjaci, pašnjaci, šumski rubovi i močvarna vegetacija uz vodotoke;
- očuvane šume hrasta medunca na području Kutjeva;
- vodno bogatstvo područja (brdski vodotoci koji u nizinskom području poprimaju svojstva nizinskih vodotoka);
- prema Zakonu o zaštiti prirode, ukupno je 14 zaštićenih područja prirode, među kojima se osobito ističu Park prirode Papuk, Park-šuma Jankovac, posebni rezervat šumske vegetacije Sekulinačke planine i Rupnica, prvi hrvatski geološki spomenik prirode;
- područje PP-a Papuk izdvaja se razmjerno dobro očuvanim šumskim pokrovom, iznimnom geološkom raznolikošću (prvi hrvatski geopark unutar UNESCO-ove svjetske mreže geoparkova), brojnim vodotocima koji se slijevaju niz obronke gorja te malobrojnim, ali vrijednim travnjačkim površinama;
- Jankovac čini najveći cjeloviti kompleks starih šuma u PP-u Papuk, koje su od iznimne važnosti za bioraznolikost, a zaštićen je i zbog izvora, jezera i potoka Jankovac te mnoštva krških fenomena (vrtače i špilje);
- posebna obilježja reljefa na lokalitetu Rupnica pravilni su prizmatski stupovi nastali kao posljedica stvaranja pukotinskih sustava pri hlađenju magme na prolazu prema površini Zemlje, a datiraju otprije 70 milijuna godina;
- tek se petina regije nalazi unutar ekološke mreže, pri čemu se veličinom ističu Psunj, Papuk i Šume na Dilj gori, ali i veći broj vodotoka – Orjava, Orjavica, Pakra i Bijela, Londa, Glogovica i Breznica te potoci oko Papuka.

ANTROPOGENE KVALITETE:

- povijesni značaj i kulturna simboličnost Požeške kotline (Zlatna dolina, *Vallis aurea*);
- posebnost uzoraka vinogradarskih krajobraza na obroncima Papuka i Krndije;
- posebnost smještaja i povijesni značaj srednjovjekovnih gradova: Ružica (jedan je od najvećih srednjovjekovnih fortifikacijskih kompleksa u Hrvatskoj), Velika, Kamengrad i dr.;
- povijesni značaj dvorca i perivoja (spomenik parkovne arhitekture) u Trenkovu;
- posebnost uzorka, smještaja i organizacije gradskih naselja Požege i Daruvara;
- povijesni značaj zaštićene kulturno-povijesne cjeline grada Lipika i lječilišni kompleks Daruvarske toplice, razvijeni oko izvora termomineralne vode koji su poznati još iz rimskog doba i korišteni u lječilišne svrhe (Daruvar, jedan od najstarijih kupališnih perivoja u Hrvatskoj).

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE:

- vizualna cjelovitost Požeške kotline uokvirene padinama slavonskih gorja;
- panoramske vizure iz vršnih dijelova gorja na šire nizinsko područje;
- prostorni identitet područja utemeljen na istaknutim elementima područja: očuvane šume na padinama gorja, vinogradi u okolici Kutjeva, područje Orahovačkog jezera s vizurom srednjovjekovnoga grada Ružice, spomenik prirode Rupnica, izletište (park-šuma) Jankovac, povijesne jezgre velikih naselja i dr.

POSTOJEĆE PROMJENE:

- opasnost od plavljenja na području Voćinske rijeke, Orljave i Londže, na području južnih obronaka Papuka uz tekućice Brzaju, Duboku rijeku, Stražemanku, Dubočanku i Kutjevačku rijeku te na području jezera Jankovac, Novo Zvečevo i Orahovačko jezero;
- sukcesija vrijednih travnjačkih staništa;
- izvori su često ugroženi pretjeranim iskorištavanjem vode (manja vodocrpilišta) za opskrbu pitkom vodom, ali i onečišćenjem (npr. blizina prometnica);
- gorski su potoci ugroženi kanaliziranjem i utvrđivanjem obala te pretvaranjem u vodospreme, čime se gubi okolno poplavno područje, a time i neke značajne vrste;
- napuštanje tradicionalnih oblika poljoprivrede dovodi do zarastanja zemljišta;
- okrupnjavanje poljoprivrednog zemljišta;
- do prenamjene većih površina šumskog zemljišta dolazi pri korištenju tih površina za eksploataciju mineralnih sirovina, što se pak očitovalo gubitkom gospodarskih i općekorisnih funkcija šuma;
- širenje prometne infrastrukture;
- postavljanje samostojećih antenskih stupova;
- velik broj kamenoloma, dvije napuštene lokacije eksploatacijskih polja;
- deset napuštenih odlagališta otpada;
- divlja odlagališta otpada u rubnim dijelovima PP-a Papuk, u blizini naselja – utječu na šumske ekosustave i podzemne vode;
- postojeća eksploatacijska polja mineralne sirovine;
- avanturističke vožnje motorima i četverociklima po šumskim vlakama i planinarskim stazama koje izazivaju eroziju, uznemiravaju životinje i ometaju posjetitelje (osobito izraženo na području Orahovice i Jankovca);
- širenje naselja i građevinskih zona u rubnim dijelovima gradova, osobito uz prometnice;
- turistička aktivnost u PP-u Papuk, pojačana cirkulacija ljudi i antropogeni pritisak utječu na prirodna obilježja.

PLANIRANI PRITISCI:

→ KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA:

- izgradnja jednog igrališta za golf;
- izgradnja devet sportsko-rekreacijskih zona;
- izgradnja 14 zona ugostiteljsko-turističke namjene;
- izgradnja 22 gospodarskih zona (508 ha u PSŽ-u, ostale županije nemaju određenu površinu).

→ INFRASTRUKTURA:

Promet:

- izgradnja četiriju brzih cesta, osam državnih cesta, devet obilaznica i triju spojnih cesta;
- premještanje jedne županijske ceste;
- izgradnja jedne zračne luke i dvaju helidroma.

Energetika:

- izgradnja četiriju DV-a 2x400 kV;
- premještanje dijela jednog DV-a 400 kV;
- izgradnja dvaju postrojenja za pohranu električne energije;
- izgradnja 16 SE-a i 21 MHE-a;
- izgradnja 73 akumulacije uz ostale vodotoke (tri djelomično u regiji Baranja), 17 retencija i jednog ribnjaka;
- izgradnja triju redukcijskih stanica.

→ ODLAGALIŠTA OTPADA I EKSPLOATACIJSKA POLJA:

- izgradnja jednog odlagališta otpada;
- izgradnja četiriju pretovarnih stanica (PS);
- planiranih 48 lokacija (E3) eksploatacijskih polja mineralne sirovine.

CILJEVI KVALITETA

PRIRODNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SP1	Očuvati prirodnu konfiguraciju rebrasto raščlanjenog terena, istaknuta geološka i geomorfološka obilježja (špilje, vrtače, potočne doline, stalni ili povremeni vodotoci, jezera, izvori, meandri, sprudovi, riječni rukavci, mrtvaje, i sl.), vegetacijska obilježja autohtonih šuma (šume hrasta lužnjaka i običnoga graba, bukove i bukovo-jelove šume, šume hrasta kitnjaka, pitomog kestena i obične breze, a uz vodotoke močvarne i poplavne šume) te livade u kotlini. Nove zahvate planirati tako da se integriraju u prirodna obilježja.	CKP1
SP2	Očuvati šumsku vegetaciju u obliku manjih šuma, šumaraka, drvoreda, živica i pojedinih stabala unutar naselja (urbanih i ruralnih) i poljoprivrednog krajobraza u Požeškoj kotlini te ih maksimalno integrirati u nove zahvate.	CKP1
SP3	Identificirati vrijedne i iznimne prirodne krajobraze (područje Park-šume Jankovac, dijelovi PP-a Papuk, Značajni krajobraz Sovsko jezero) te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKP1
SP4	Održavati zaštitne pojaseve te rubna staništa prirodne vegetacije (npr. pojaseve zeljaste vegetacije, živica, šibljaka ili grmlja) gdje god je moguće uz bujičnjake i ceste te za omeđivanje poljoprivrednih površina u Požeškoj kotlini.	CKP1
SP5	Očuvati prirodnu riječnu obalu, vodna tijela (rijeke, jezera, izvori) te pripadajuću visoku močvarnu i poplavnu vegetaciju. Izbjegavati betoniranje i nasipavanje obale i vodenih površina. Pri planiranju novih zahvata integrirati prirodna obilježja obale i vodnih tijela u rješenja čuvajući njihovu prirodnu morfologiju i obalnu vegetaciju, a sve nove intervencije oblikovati kao montažne i lako uklonjive.	CKP1
SP6	Jačati multifunkcionalnost područja unutar zaštićenih područja prirode (Park prirode Papuk, Park-šuma Jankovac, Posebni rezervat šumske vegetacije Sekulinačke planine, Značajni krajobraz Sovsko jezero i Rupnica, prvi hrvatski geološki spomenik prirode) i područja ekološke mreže Natura 2000 (Psunj, Papuk, šume na Dilj gori i veći broj vodotoka) te značajnih prirodnih područja krajobraza uvođenjem društveno važne infrastrukture.	CKP1
SP7	Očuvati cjelovitosti područja, odnosno maksimalno izbjegavati fragmentaciju i prenamjenu zemljišta na kompaktnim šumskim područjima na padinama te područjima vrijednih staništa i visoke bioraznolikosti (područja s autohtonom šumskom vegetacijom, močvarna staništa i poplavne šume uz vodotoke, travnjaci i livade).	CKP1 CKP2
SP8	Izbjegavati gradnju i širenje građevinskih područja naselja na kompaktne i cjelovite šumske krajobraze koji se nalaze između građevinskih područja i koji su važni elementi prirodne, zelene cezure. Održavati postojeće zelene cezure između urbanih i ruralnih naselja te spriječiti kontinuiranu izgradnju duž riječnih obala te prometnica radi očuvanja prirodnosti i ekoloških kvaliteta (koridori za kretanje životinja, očuvana bioraznolikost područja)	CKP1 CKP2
SP9	Očuvati prirodna poplavna i močvarna područja zbog njihove velike ekološko-prirodne vrijednosti i pozitivnog učinka na ublažavanje klimatskih promjena. Koristiti prirodne retencije za zadržavanje poplavnih voda i njihovu odvodnju. Posebno su ugrožena područja uz Voćinsku rijeku, Orjavu, Londžu, Brzaju, Duboku rijeku, Stražemanku, Dubočanku i Kutjevačku rijeku te uz jezera Jankovac, Novo Zvečevo i Orahovačko jezero.	CKP1 CKP2
SP10	Poticati preoblikovanje postojećih hidrotehničkih rješenja vodotoka (brojni su gorski vodotoci kanalizirani) i akumulacija krajobraznim tehnikama. Propisati da novi hidrotehnički radovi na vodotocima budu usklađeni s krajobraznim obilježjima i višenamjenskim korištenjem. Oblikovna, tehnička i biotehnička rješenja trebaju osigurati prirodno uklapanje vodnih tijela u okruženje. U oblikovanju i biotehničkim rješenjima koristiti se autohtonom vegetacijom iz uzvodnih područja.	CKP3
SP11	Ukloniti i sanirati ilegalna odlagališta otpada u prirodnom krajobrazu, posebice vodotocima i šumama te površine vratiti u stanje blisko prvotnomu.	CKP3
SP12	Sanirati manje površinske kopove metodom biološke sanacije koja uključuje stabilizaciju terena i sadnju autohtone vegetacije. U slučaju da to nije moguće, zakloniti ih sadnjom drveća i druge grmolike vegetacije.	CKP3
SP13	Sanirati sva posječena prirodna šumska područja pošumljavanjem.	CKP3

ANTROPOGENE KVALITETE (NASELJA I GRADITELJSKA BAŠTINA)

BR.	SMJERNICE	CK
SA1	Pri planiranju naselja uspostaviti uravnotežene odnose između graditeljske baštine i suvremenih graditeljskih intervencija unutar Požeške kotline, a osobito na području zaštićenih kulturno-povijesnih urbanih cjelina Pakraca, Lipika i Požege i ruralnih cjelina. Planirati razvoj naselja u skladu s prirodnim ograničenjima (konfiguracija terena, šume, vode itd.),	CKA1 CKA2
SA2	Planirati prostorni razvoj ruralnih naselja prema naslijeđenim prostornim obilježjima Požeške kotline te odnosima između izgrađenih dijelova naselja, prirodnih i poljoprivrednih površina. Posebnu pozornost posvetiti očuvanju i održavanju tradicionalne ruralne matrice, a novu matricu i gradnju planirati tako da se morfologijom, volumenom, oblikovanjem i materijalima prilagodi postojećoj cjelini naselja, u skladu s prirodnim i antropogenim obilježjima krajobraza.	CKA1 CKA2
SA6	Smanjiti potrebe za širenjem građevinskog područja obnovom i prenamjenom neiskorištenoga ili napuštenoga graditeljskog fonda.	CKA1 CKA3
SA8	Spriječiti širenje naselja ili strogo uvjetovati njihovo daljnje širenje u visokovrijednim i osjetljivim krajobraznim područjima, npr. u očuvanim ruralnim cjelinama, uz obale rijeka, netaknutim dijelovima prirodne.	CKA1 CKA2
SA9	Spriječiti urbanizaciju ruralnih naselja onemogućavanjem njihova spajanja s urbanim naseljima, zadržavanjem rahlije matrice izgrađenosti te očuvanjem većih prirodnih i poljoprivrednih površina.	CKA1
SA10	Na područjima na kojima je prostornim planom predviđena prenamjena poljoprivrednog zemljišta u građevinsko, planirati rahlu matricu izgradnje s prevladavajućim otvorenim zelenim prostorima te uzimajući u obzir zatečenu konfiguraciju terena, strukturu krajobraza te elemente parcelacije, živica, drvoreda, kanala itd. kao polazišta za oblikovanje.	CKA1
SA11	Očuvati i unaprijediti graditeljsku baštinu važnu za regionalni krajobrazni identitet (zaštićene kulturno-povijesne cjeline Pakraca, Lipika i Požege, srednjovjekovne gradove, dvorce i perivoje, lječilišni kompleks Daruvarske toplice, groblja, brojne crkve i ostalu kulturnu baštinu) tako da se obnove i stave u funkciju obrazovanja i posjećivanja. U njihovoj okolici i kontaktnoj zoni nije prihvatljivo planirati novu gradnju, već održavati obilježja povijesno relevantnog stanja.	CKA2
SA13	Identificirati iznimne i vrijedne krajobraze naselja (kulturno-povijesne cjeline Pakraca, Lipika i Požege, srednjovjekovni gradovi, dvorci i perivoji, lječilišni kompleks Daruvarske toplice) te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti.	CKA2
SA15	Sanirati i spriječiti daljnje širenje ambijentalno neuklopljenih dijelova naselja poput zona (trgovačko-uslužnih i gospodarsko-poslovnih) lišenih zelenila i javnih prostora, zona s predimenzioniranom i/ili stilski neprikladnom arhitekturom, neuređenih industrijskih i gospodarskih zona koje se javljaju na rubovima većih urbanih područja itd.	CKA1 CKA3
SA16	Sanirati i revitalizirati vrijedne ruralne cjeline, s naglaskom na napuštene i degradirane dijelove prostora.	CKA2 CKA3

ANTROPOGENE KVALITETE (POLJOPRIVREDNI KRAJOBRAZI)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA18	U poljoprivrednim iznimnim i osjetljivim krajobrazima (vinogradarski krajobraz na obroncima Papuka i Krndije, mozaici usitnjenih kultiviranih površina u Požeškoj kotlini itd.) poticati razvoj niskointenzivnih oblika poljoprivrede (ekološka, tradicijska itd.), koji se prilagođavaju strukturi krajobraza (konfiguraciji terena, parcelaciji) te drugim prirodnim i kulturnim elementima.	CKA4
SA19	Očuvati, obnoviti i revitalizirati regionalno specifične elemente poljoprivrednog krajobraza (voćnjake, vinograde, živice itd.).	CKA4
SA21	Spriječiti uspostavu velikih monokulturnih i prostorno nestrukturiranih poljoprivrednih i arborikulturnih nasada te samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana u iznimnim i vrijednim poljoprivrednim krajobrazima. Za uspostavu agrosolarnih elektrana posebno su osjetljivi poljoprivredni krajobrazi tradicionalnih uzoraka i sitnog mjerila na blagim padinama (vinogradarski krajobrazi). Zabraniti prenamjenu i gradnju (uključujući staklenike i plastenike) unutar iznimnih i vrijednih poljoprivrednih krajobraza te u njima čuvati poljoprivrednu funkciju.	CKA4
SA22	U manje osjetljivim krajobrazima omogućiti razvoj i intenzivne, ali okolišno održive poljoprivrede temeljene na načelima očuvanja okoliša i krajobraza. Okrupnjavanje, uvođenje novih kultura te monokulturnih nasada moguće je, ali poštujući konfiguraciju terena, mrežu tokova, uzorak parcelacije te ostale za područje karakteristične kulturne i prirodne elemente. Također, uvoditi nove strukture koje će pridonositi očuvanju okoliša i jačanju privlačnosti prostora poput živica, drvoreda, kanala itd. te nepoljoprivrednih elemenata poput izletišta, odmorišta itd.	CKA5
		CKA6
SA24	U intenzivnim vinogradarskim krajobrazima lišenima prirodne vegetacije saditi živice, drvorede, šumarke i pojedina stabla.	CKA6
SA25	Spriječiti prenamjenu vrijednoga poljoprivrednog zemljišta u građevinsko.	CKA4
SA27	Identificirati iznimne i vrijedne poljoprivredne i ruralne krajobraze te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti teme poljoprivrednih i ruralnih krajobraza u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke/kulturne rute, itinerare itd. Brendirati lokalne proizvode te oblike nematerijalne i materijalne baštine konceptom (vezanoga) iznimnoga poljoprivrednog/ruralnog krajobraza.	CKA4

VIZUALNO–DOŽIVLJAJNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SV1	Sačuvati vizualnu cjelovitost i identitet kultiviranog pogrđa s malim kultiviranim riječnim dolinama, brojnim raspršenim seoskim i malobrojnim gradskim naseljima u dolinama te krajobraz šumovitih padina višega gorja poticanjem krajobrazne raznolikosti, prostornog reda i koherentnosti. Poštovati mjerilo i kapacitete krajobraznih područja pri planiranju novih zahvata.	CKV1
SV2	Sačuvati vizualnu cjelovitost Požeške kotline uokvirene padinama slavonskoga gorja te regionalno specifične prostorne odnose padina pod visokom šumskom vegetacijom i cjelina naselja s pripadajućim poljoprivrednim površinama u udolinama.	CKV1
SV3	Spriječiti uspostavu velikih samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana u iznimnim, vizualno–doživljajno vrijednim (scenskim) te vizualno izloženim krajobrazima. Za uspostavu solara posebno su osjetljive padine nagiba većeg od 12° prekrivene visokom šumskom vegetacijom i vinogradarski krajobrazi.	CKV1 CKV2
SV4	Širenje građevinskih područja ne planirati na područjima visoke vizualne izloženosti, a posebno ne na istaknutim vrhovima i grebenima.	CKV1 CKV2
SV6	Očuvati postojeće i uspostaviti nove zelene cezure, koje imaju funkciju osiguravanja kvalitetnog ambijenta i sprečavanja kontinuirane izgradnje duž prometnica i rijeka.	CKV1
SV8	Identificirati iznimne i vizualno–doživljajno vrijedne (scenske) krajobraze (npr. očuvane šume na padinama gorja, vinogradi u okolici Kutjeva, područje Orahovačkog jezera s vizurom srednjovjekovnoga grada Ružice, Park–šuma Jankovac, povijesne jezgre urbanih naselja i dr.) te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/ turističke rute, itinerare itd.	CKV2
SV9	Predstaviti vizualno–doživljajno (scenski) vrijedna krajobrazna područja i iznimne krajobraze uređenjem vidikovaca/odmorišta na vizurnim točkama važnima za njihovo panoramsko i cjelovito razgledavanje (uz prometnice ili uređene staze).	CKV2
SV10	Očuvati postojeće vizure na povijesna naselja i srednjovjekovne gradove s pristupnih puteva te drugih točaka promatranja. Novu gradnju, ako je potrebna, planirati „u drugom planu“ čuvajući postojeće vizure na povijesna naselja i njihove prostorne rubove.	CKV2
SV11	Zakloniti loše vizure prema degradiranim područjima (zasjeci cesta, kamenolomi, gospodarsko–poslovne zone, odlagališta otpada), koja narušavaju postojeće vizualno–doživljajne kvalitete, uspostavom zelenih pojasa s visokom vegetacijom.	CKV3
SV12	Vizualne degradacije volumenom i stilom neprimjerenih postojećih stambenih i gospodarsko–poslovnih građevina ublažiti sadnjom visoke vegetacije. Jačati udio prirodnih zelenih površina na građevnim česticama te udio javnih otvorenih prostora uz njihovo kvalitetno oblikovanje adekvatnim sadržajima i uređenim zelenilom.	CKV3
SV13	Planirati sadnju vegetacije (stabla, drvoredi, živice) uz postojeću i planiranu infrastrukturu (prometnice, pruge, energetske i vodnokomunalne građevine) te postojeće i planirane gospodarsko–poslovne zone radi njihova vizualnog zaklanjanja.	CKV3
SV15	U degradiranim područjima kamenoloma osim njihove obvezne biološke sanacije nakon prestanka korištenja preporučuje se i planiranje sadržaja jer bi se inače mogle stvoriti nove degradacije – primjerice planirati područja gospodarsko–poslovne namjene, razne infrastrukturne objekte (crpne stanice, pročišćivači) ili pak sportsko–rekreacijske sadržaje kao što su adrenalinski parkovi, motostaze itd.	CKV3
SV16	Postojeća ilegalna i napuštena odlagališta otpada uz prometnice, unutar naselja i u ruralnom krajobrazu potrebno je ukloniti i sanirati površine tako da se vrate u stanje blisko prvotnomu.	CKV3
SV17	Spriječiti čistu sječu radi gospodarenja šumama u iznimnim, vizualno–doživljajno vrijednim (scenskim) te vizualno izloženim krajobrazima.	CKV1 CKV2

2.2.A. KRAJOBRAZNA REGIJA **MEDVEDNICA**

PADINE MEDVEDNICE KOD JABLANOVCA I NOVAKA BISTRANSKIH

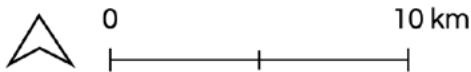

MEDVEDNICA

KRAJOBRAZ VIŠEGA GORJA I POBRĐA

- IZGRAĐENE POVRŠINE
- POLJOPRIVREDNE POVRŠINE
- VISOKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- NISKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- LIVADNE I TRAVNJAČKE POVRŠINE
- STJENOVITE POVRŠINE
- VODENE POVRŠINE

OPIS KRAJOBRAZNOG PODRUČJA

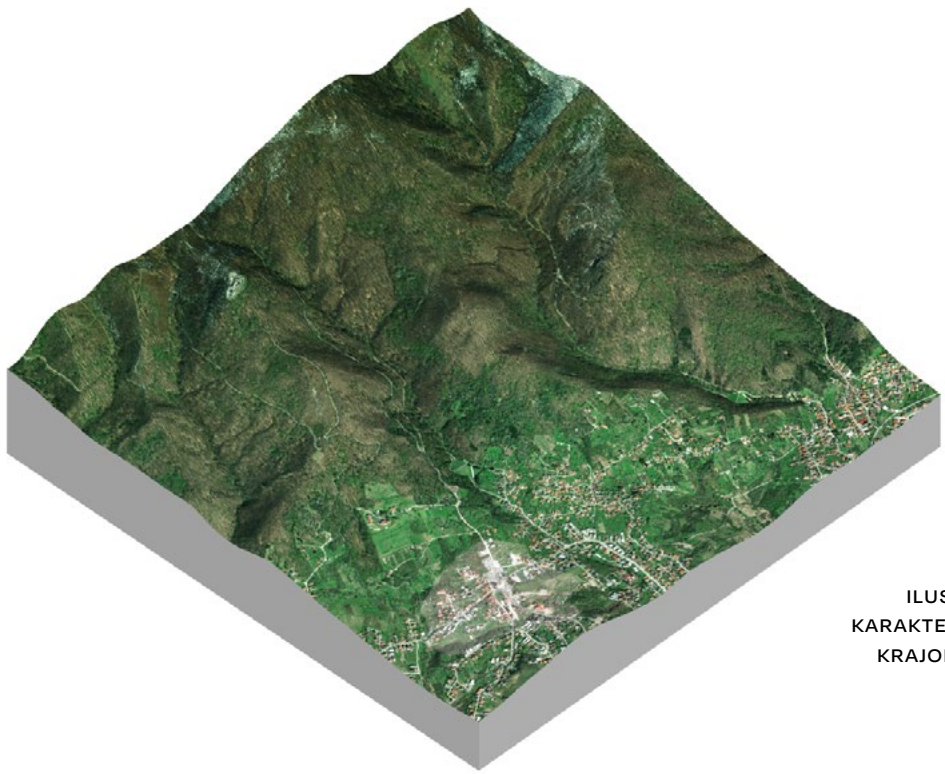
OBUHVAT/SMJEŠTAJ
Područje gorskog masiva Medvednice s prigorjem u sjeverozapadnom dijelu Hrvatske.

- DEFINIRAJUĆI KRITERIJI:**
- geologija: horst složene građe i heterogenog sastava
 - reljef: reljef gorskog masiva
 - regija: poistovjećuje se s istoimenim toponimom Medvednica.

- KLJUČNA OBILJEŽJA:**
- rebrasti reljef gorja i prigorja;
 - složena geološka građa i litološki heterogene stijene;
 - homogenost velikih šumskih površina na višim nadmorskim visinama;
 - očuvanost prirodnih, vršnih dijelova u odnosu na urbanizirane padine pobrđa;
 - raštrkana povijesna seoska naselja i visokourbanizirani središnji dijelovi grada Zagreba na brežuljkastim dijelovima te brojna veća naselja na sjevernim padinama.

KARAKTER KRAJOBRAZA
Krajobraz urbaniziranog i kultiviranog pobrđa te šumovitih padina više gore.

PRIRODNA OBILJEŽJA
Medvednica je najistaknutiji reljefni oblik šireg područja, takozvani „reljefni otok“ ili „otočna gora“ rubnog dijela Panonske nizine. Glavne strukture Medvednice pružaju se u smjeru sjeveroistok-jugozapad, a najviši je vrh Sljeme (1033 m). Medvednica je tipičan horst, stari gromadni masiv izdignut mladim neogenskim pokretima, građen od starijih paleozojskih metamorfnih škriljastih stijena (središnji dio) i mladih naslaga mezozoika (na zapadu), a cijeli masiv obilježavaju brojne izmjene jednoga i drugoga geološkog kompleksa. Gorski dio čine Zagrebačka gora i sjeveroistočni dio (pripada gorskoj skupini Drenove) koji su izrazito odvojeni. Karakterizira ih dinamičan, češljast orografski tip reljefa u zagorskom dijelu blažih i dužih, a u zagrebačkome kraćih i strmijih reljefnih oblika. Posebnost južnih padina glavni je uzdužni greben u kojem ishodište imaju brojni poprečni grebeni s pratećim potočnim dolinama, brdskog tipa u strmim gornjim dijelovima toka, a položenijih u donjima. Brojni potoci čine hidrografsku specifičnost cijele regije, brojniji na prisojnoj strani planine, položenijih su profila i dolina te razgranatije mreže. Na područjima izgrađenima od karbonatnih stijena razvijen je krški reljef (područje Ponikvi) te brojni krški oblici (špilje, jame, ponikve, krške doline). Na južnim padinama Medvednice brežuljkasto je prigorje, građeno od terciarnih lapora prekrivenih kvartar-

ILUSTRATIVNI 3D PRIKAZ
KARAKTERISTIČNIH OBILJEŽJA
KRAJOBRAZNOG PODRUČJA
MEDVEDNICE

nim naslagama gline. Karakterizira ga rebrasti reljef s izmjenama usporednih grebena i potočnih dolina. Poprečno položeni grebeni sežu duboko u Medvednicu, smjera pružanja S-J, većinom povoljnih ekspozicija (JL, I, JZ), nejednakih visina (150–300 m n. v.), viši na zapadnom, a niži na istočnom dijelu. Uz njih su oblikovane uske, uglavnom duboke doline strmih strana. Dinamična izmjena usporednih grebena i potočnih dolina, poprečno položenih na osnovni masiv, stvara izrazito raščlanjen rebrasti reljef. Dinamika reljefa izrazitija je u zapadnom dijelu; uži i viši grebeni te duboke i kratke potočne doline oštro završavaju strmim padinama (Podsused), dok je prema istoku blaža, postupno se smanjuju visine grebena i nagibi padina te formiraju široke i izrazito duge potočne doline. Kompleksnost reljefa najizrazitija je u najrašćlanjenijemu središnjem dijelu prigorja, posebno u dijelovima unakrsno isprepletenih grebena sjeverno od gradskog središta. Osobito je izražen uzdužni rasjed (od Šestina do Markuševca i dalje na jugoistok), uz koji je oblikovana submontana udolina. Brojni potoci izviru iznad 750 m, u gornjem su toku bujična karaktera, strmih i uskih dolina. Od stajačica se izdvaja ribnjak Šaran – Marija Bistrica, nekoliko retencija te na području Maksimira nekoliko manjih jezera. Uža područja oko bujičnih potoka podložna su plavljenju. Prirodne karakteristike bogate hidrografske mreže u središnjem dijelu prigorja unutar grada Zagreba većinom su promijenjene natkrivanjem ili kanaliziranjem prirodnih tokova. Premda prevladavaju distrično smeđe tlo te rendzina, mogu se naći i smeđa tla na vapnencima ili dolomitima, lesivirana tla na laporima te eutrična smeđa tla i pseudogleji. Podno Medvednice u dolinama potoka dominiraju močvarno-glejna tla, djelomično hidromeliorirana.

Izražena prirodnost posebno viših dijelova Medvednice očituje se u brojnim zaštićenim dijelovima prirode, osobito u Parku prirode Medvednica, posebnim rezervatima šumske vegetacije (Bliznec – Šumarev grob, Gračec – Lukovica – Rebar, Mikulić potok – Vrabečka gora, Pušinja – Gorščica, Rauchova lugarnica – Desna Trnava, Tusti vrh – Kremenjak, Babji zub – Ponikve i Markovčak – Bistra) te značajnim krajobrazima Lipa na Medvednici, Goranec i Zelinska glava. Regija je obuhvaćena i područjima ekološke mreže Natura 2000: Medvednica, Židovske jame, Potok Dolje te Vejalnica i Krč.

Regiju obilježava umjerena kontinentalna klima gradskih brežuljaka, koja se usponom prema vrhu Medvednice (zračna udaljenost oko 12 km) mijenja u hladniju kontinentalnu (gorsku) klimu. Takav klimatski prijelaz na malom prostoru omogućio je razvoj raznolike vegetacije, ponajprije šuma koje pokrivaju više od polovice regije. Oko 13% čine ugrožena i/ili rijetka staništa travnjaka (uglavnom livade košanice, a manje livade rane pahovke), dok 4% čine šikare. Prevladavajuća je bjelogorična šuma, a najzastupljenija je šumska zajednica šuma hrasta kitnjaka i običnoga graba u nižim dijelovima planine, zatim bukove i bukovo-jelove šume u središnjem i dijelom u sjevernom području (podjednako brdska i panonska bukovo-jelova šuma) te šume obične bukve i pitomog kestena, a na samom vrhu šuma bukve i jele. Tek se ponegdje u vršnom dijelu javljaju prirodne livade.

ANTROPOGENA OBILJEŽJA

Topografske i geomorfološke pogodnosti padina omogućile su pojavu života još u paleolitiku na višim gorskim dijelovima i razvoj naselja na nižim dijelovima prigorja u neolitiku, uglavnom vezanih za vodotoke i obradivo tlo. Toponim Medvednica prvi se put javlja sredinom 12. stoljeća, a odnosi se na veliko šumsko područje sa zalihama željezne rude, olova i soli, pogodno za proizvodnju drvenog ugljena. Na brežuljcima, izvorno pokrivenih šumama, nastajala su naselja smješтана na proplan-cima ili područjima na kojima su krčenjem stvoreni uvjeti za poljodjelske i stočarske djelatnosti. Naseljenost brežuljkastih padina Medvednice može se kontinuirano pratiti od ranoga srednjeg vijeka, kada su se na istaknutim i teže pristupačnim vrhovima brežuljaka, s kojih se pružaju široki pogledi, gradile utvrde. Dokaz su brojne srednjovjekovne gradine i gradeci čiji je spomen očuvan u toponimima, potom obrambene utvrde (Blaguša, Kozolin, Medvedgrad, Susedgrad, Donja i Gornja Stubica) te srednjovjekovna gradska (Gradec, Kaptol) i povijesna seoska naselja (Vrapčak, Vugrovec, Marija Bistrica, Stubičke Toplice). Spontanom gradnjom uz kaptolske posjede i gradečki teritorij nastajali su brojni prijelazi i povijesni putovi preko Medvednice prema Zagorju, koji su prolazili dolinama potoka i hrptovima brežuljaka. Na sjevernim su padinama Medvednice, slično kao i u Hrvatskom zagorju, u 17. i u 18. stoljeću sagrađeni dvorci Gornja Stubica, Oroslavje, Stubički Golubovec, a tijekom 19. i početkom 20. stoljeća dvorci okruženi gospodarskim sklopovima i reprezentativnim parkovima (Marija Bistrica). Razvoj prometa i industrije tijekom druge polovice 19. stoljeća je utjecao na razvoj naselja na južnim padinama Medvednice (grad Zagreb), a na sjevernim povijesnih naselja gradskih obilježja (Donja Stubica, Oroslavje, Zlatar) te brojnih naselja seoskih obilježja. Dug povijesni razvoj i naseljenost regije ostavili su materijalne tragove u obliku povijesnih naselja i građevina, i općenito kulturnih krajobrazā. Krčenjem šumskih površina u nižim dijelovima radi širenja naselja, poljoprivrednih površina i gradnje prometnica nastajao je karakterističan krajobrazni uzorak brežuljkastih dijelova Medvednice. Sitni mozaik čine šume na gorskim hrptovima i brežuljcima, vinogradi i voćnjaci na padinama te oranice i livade u nizinskim dijelovima. Na istaknutim lokacijama svih brežuljkastih dijelova, a posebno na području grada Zagreba, građeni su ljetnikovci i raspršene seoske kuće te povijesna seoska naselja (Markuševac, Čučerje, Granešina, Vugrovec, Kašina). Izvan Zagreba nastajala su sela (Gračani, Šestine, Mikulići, Črnomerec, Vrhovec i Jelenovac), a nakon ujedinjenja Gradeca i Kaptola propisan je način gradnje i urbana struktura brežuljkastog dijela grada Zagreba u kojem su posebna vrijednost i obilježje bili uređeni javni parkovi (Tuškanac, Josipovac, Zelengaj, Prekrižje, Cmrok). Iako se proces naseljavanja dijelova podbrežja u Zagrebu dinamizirao regulatornim osnovama s početka 20. stoljeća, nastavio se dotadašnji način izgradnje bez temeljitih planskih rješenja. Važno je bilo što se naglašavala potreba povezivanja grada sa Sljemenom, i to tako da se priroda što dublje uvlači u grad pružanjem obronaka prekrivenih autohtonim šumama. Donedavno očuvani karakteristični elementi prostorne organizacije i morfološka obilježja povijesnih naselja posljednjih su desetljeća utopljena u aglomeracije nove gradnje koje nisu prihvatile tradicionalna obilježja gradnje, mjerila i korištenja

SJEVERNE PADINE MEDVEDNICE, POTEZ OD SLJEMENA DO DONJE STUBICE

PODRUČJE SELA PODGORJE BISTRIČKO

PODRUČJE SELA HUM STUBIČKI

KAMENOLOM IVANEC

REMETE U PODSLJEMENSKOJ ZONI ZAGREBA

prostora. Nekadašnja grupirana sela sa zaseocima transformirana su u raštrkana naselja, a povijesne jezgre seoskih naselja postale su gradski podcentri stambenih zona. Karakterizira ih niska gustoća izgradnje slobodnostojećih obiteljskih i manjih višestambenih zgrada, spontani razvoj uz povijesne ceste te nerijetko neplanska, organska matrica. Već od sredine 19. stoljeća započinje korištenje Medvednice za izletničko planinarski turizam, gradnja ceste od Gračana do Sljemena te prvog lječilišta za tuberkulozu u zemlji na Brestovcu. Na vršnom se dijelu u prvim desetljećima 20. stoljeća sustavno uređuju te grade objekti izletničkog turizma (hoteli i planinarski domovi, lječilišta, sakralne građevine, skijaške staze sa žičarom), infrastrukturne građevine (žičara, dalekovod, antenski tornjevi i stupovi) i televizijski toranj. Još od srednjeg vijeka Medvednica je bila izvor sirovina za gradnju pa postoje brojni (pedesetak) kamenolomi, koji su danas napušteni i nesanirani. Među najpoznatijima su kamenolom Bizek, Podsusedsko dolje i Vrapče, koji imaju kulturno-povijesni značaj i važnost.

Na području regije evidentiran je velik broj zaštićenih kulturnih dobara, odnosno nekoliko stotina pojedinačnih dobara i kulturno-povijesnih cjelina. Među njima se ističu povijesne urbane cjeline Zagreba, Podsuseda, Donje Stubice, Marije Bistrice i Svetog Ivana Zeline, urbana cjelina Pionirski grad / Grad mladih, ruralne cjeline na padinama i podbrežju Medvednice, uređene zelene površine, memorijalne cjeline i memorijalna obilježja te brojni sakralni kompleksi. U kategoriji spomenika parkovne arhitekture zaštićeno je još 14 područja. Uz formalno zaštićene cjeline, osobito vrijednost imaju i povijesni putovi preko Medvednice, ljetnikovci, dvorci, planinarski i izletnički sklopovi, karakteristični sitni mozaik brežuljastih padina te povijesni kamenolomi poput Bizeka, Podsusedskog dolja i Vrapča.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNA OBILJEŽJA

Silueta gorskog masiva Medvednice s visinom više od 1000 m predstavlja vizualnu dominantu i vrlo je izražena u panorami šireg područja Savske nizine i Hrvatskog zagorja. Mogu se razlikovati dva vizualno različita dijela, gorsko-brdski dominantno šumski krajobraz i brdsko-brežuljasti mješoviti poljoprivredni krajobraz.

Karakter gorskog dijela određuje reljef planine te gust, homogen i uniforman šumski pokrivač, posebno u vršnim dijelovima, ponegdje prekinut manjim šumskim proplancima i livadama te izgrađenim objektima. Vizualne karakteristike određuju ponajprije obilježja morfologije reljefa, dinamičnost grebena i linearnost smjera pružanja vršnog dijela gorja, koje daju blagu dinamiku i raznolikost vizualno homogenom području. Izrazita prirodnost, dominantnost i homogenost površinskog pokrova, uglavnom bjelogoričnih, bukovih šuma na strmim i nepristupačnim obroncima, osnovna je vizualna karakteristika i element identiteta regije. Dinamiku daju i teksturne te razlike u boji, koje se mogu uočiti u vizualnoj pojavnosti šuma tek u vršnim dijelovima, gdje se uz bjelogoričnu šumu pojavljuje i crnogorica. Gorski je dio izrazito vizualno izložen iz bliže i šire okolice te predstavlja pozadinu pogledima iz širega nizinskog područja, a s brojnih točaka gorskog dijela Medvednice pružaju se široki panoramski pogledi na grad Zagreb, Savsku ravnicu i Hrvatsko zagorje.

Karakter i vizualnu pojavnost brežuljastih krajobraza Medvednice određuje uzorak reljefa (brda i brežuljci) te mozaični uzorci prirodnog (šume) i antropogenog, izgrađenog i poljoprivrednog krajobraza, u približno jednakim omjerima površina. Osobitost vizualnog izgleda pružanje je gorskih rebara pokrivenih šumskim površinama sve do nizinskoga, urbanog dijela Zagreba i doline rijeke Krapine. Reljefna posebnost južne padine submontana je dolina, svojevrsna granica različite usmjerenosti prostora te pogleda prema i iz krajobrazne regije. Predstavlja fizičku i vizualnu granicu, od koje se formiraju poprečno položeni brežuljci prigorja. Složen i dinamično strukturiran prostor brežuljaka u doživljajnom smislu ima veliku vrijednost, posebno u dijelovima u kojima se strukture i organizacija krajobraznih elemenata pojavljuju u prepoznatljivim uzorcima i prema pravilima tradicionalne organizacije prostora (naselja na grebenima, organizirana u organskim uzorcima oko stare seoske jezgre i sakralnih objekata s pratećim mozaikom raznovrsnih kultiviranih i šumskih površina na padinama). Područje je zbog povišena terena iznad nizina rijeka Save i Krapine izloženo pogledima iz svih dijelova područja grada Zagreba, iz šireg područja nizine Save, posebno s prilaznih prometnih pravaca te dijelova Hrvatskog zagorja.

VREDNOVANJE

PRIRODNE KVALITETE:

- prirodnost, očuvanost i bioraznolikost kompaktnog šumskog pokrova Medvednice, osobito viših dijelova Parka prirode Medvednica;
- prirodnost i očuvanost prirodnih dijelova potočnih dolina, bujičnih tokova, izvorišnih područja te krških i speleoloških pojava Medvednice;
- bioraznolikost ugroženih i/ili rijetkih staništa, osobito šumskih staništa, travnjaka, livada košanica, šikara, vodnih i špiljskih staništa;
- prirodnost i bioraznolikost otvorenih zelenih prostora Zagreba, osobito većih parkovnih, šumskih i vodnih površina koje sudjeluju u ekološkoj povezanosti urbanog prostora;
- vrijednost zakonom zaštićenih prirodnih područja, osobito Parka prirode Medvednica, posebnih rezervata šumske vegetacije Markovčak – Bistra, Pušinjač – Gorščica, Rauchova lugarnica – Desna Trnava, Bliznec – Šumarev grob, Gračec – Lukovica – Rebar, Mikulić potok – Vrabečka gora, Tusti vrh – Kremenjak i Babji zub – Ponikve te značajnih krajobraza Goranec, Lipa na Medvednici i Zelinska glava;
- vrijednost područja ekološke mreže Natura 2000: Medvednica, Židovske jame, Potok Dolje te Vejalnica i Krč.

ANTROPOGENE KVALITETE:

- očuvanost i povijesni značaj povijesnih urbanih cjelina Zagreba, Podsuseda, Donje Stubice, Marije Bistrice i Svetog Ivana Zeline;
- očuvanost i posebnost uzorka smještaja i organizacije povijesnih ruralnih cjelina i naselja na padinama i podbrežju Medvednice;
- povijesni značaj srednjovjekovnih gradina i utvrda, povijesnih putova preko Medvednice, dvoraca, ljetnikovaca, sakralnih sklopova, planinarskih i izletničkih građevina te povijesnih kamenoloma;
- kulturna simboličnost i asocijativnost Medvednice kao povijesnog, izletničkog, planinarskog, memorijalnog i identitetskog prostora Zagreba i šire regije;
- posebnost poljoprivrednih, šumskih i ostalih krajobraznih uzoraka brežuljastih padina Medvednice;
- vrijednost lokalnih praksi i načina korištenja prostora povezanih s poljoprivredom na padinama, vinogradarstvom, voćarstvom, izletništvom i planinarstvom.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE

- prostorni identitet prirodnih homogenih šumovitih padina Medvednice;
- prostorni identitet, kompleksnost i koherentnost gradske jezgre – Gornjega grada;
- prostorni identitet, reprezentativnost naselja višestambenih zgrada u zelenilu (druga polovica 20. stoljeća) i uređenih javnih parkova (Tuškanac, Josipovac, Zelengaj, Prekrižje i Cmrok);
- prostorni identitet, reprezentativnost vertikalnih akcenata, uglavnom u povijesnim dijelovima grada Zagreba i ruralnim naseljima (tornjevi crkvenih građevina);
- prostorni identitet, kompleksnost mozaičnog uzorka poljoprivrednog krajobraza usitnjene parcelacije;
- prostorni identitet, reprezentativnost i koherentnost povijesnih ruralnih naselja i poljoprivrednog krajobraza.

POSTOJEĆE PROMJENE:

- ugroženost okoliša zbog klimatskih promjena u obliku opasnosti od bujica, erozija i nastanka brojnih klizišta, osobito u podsljemenskoj zoni;
- sječa šuma;
- energetika (termoelektrana Jertovec u KZŽ-u);
- eksploatacija mineralnih sirovina (jedan aktivan, Sv. Ivan Zelina, i tri neaktivna kamenoloma);
- jedno sanirano odlagalište otpada
- brojnost retencija, njih 64 (od čega su 45 na području Grada Zagreba) i jedna akumulacija;
- zapuštenost cjelokupnih ili pojedinih dijelova ruralnih naselja te stambenih i gospodarskih objekata;
- širenje naselja gradnjom kuća izvan građevinskih područja (kuće za odmor, spremišta voća, zgrade turističke namjene), gradnja uz potoke;
- narušavanje slike urbanih i ruralnih krajobraza neprimjerenom gradnjom, gubitak zelenih površina u dijelovima grada Zagreba.

PLANIRANI PRITISCI:

→ KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA:

- izgradnja jednog igrališta za golf (površine 90 ha) i jednog skijaškog kompleksa;
- izgradnja 11 zona sportsko-rekreacijske namjene;
- izgradnja 22 zone ugostiteljsko-turističke namjene (164 ha);
- izgradnja šest zona gospodarske namjene.

→ INFRASTRUKTURA:

Promet:

- izgradnja dviju brzih cesta, šest čvorova i jednoga pratećeg uslužnog objekta (PUO), jedne državne ceste, jedne obilaznice i jedne županijske ceste;
- modernizacije jedne žičare;
- izgradnja dvaju helidroma, jedne zračne luke.

Energetika:

- izgradnja jednog DV-a 2x400 kV i jednog DV-a 220 kV;
- izgradnja jednoga magistralnog plinovoda.

CILJEVI KVALITETA

PRIRODNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SP1	Očuvati prirodnu konfiguraciju terena i istaknuta geomorfološka obilježja (grebeni, vrhovi, stijene, špilje, sl.) te planirati nove zahvate tako da se integriraju u prirodna obilježja.	CKP1
SP2	Očuvati šumsku vegetaciju u obliku kontinuiranoga i homogenoga šumskog pokrivača viših dijelova Medvednice, manjih šuma, šumaraka, otvorenih zelenih prostora grada Zagreba, drvoreda, živica i pojedinih stabala unutar urbanih i ruralnih naselja te poljoprivrednog krajobraza, te ih maksimalno integrirati u nove zahvate.	CKP1
SP3	Identificirati vrijedne i iznimne prirodne krajobraze te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKP1
SP4	Održavati zaštitne pojaseve te rubna staništa prirodne vegetacije (npr. pojaseve zeljaste vegetacije, živica, šibljaka ili grmlja) gdje god je moguće uz bujičnjake i ceste te za omeđivanje poljoprivrednih površina.	CKP1
SP5	Očuvati prirodnu morfologiju obala i korita vodnih tijela, osobito izvora, potoka i bujičnjaka, te pripadajuću obalnu vegetaciju. Izbjegavati betoniranje i nasipavanje obala i korita. Pri planiranju novih zahvata integrirati prirodna obilježja vodnih tijela u rješenja, a nove intervencije oblikovati kao nenametljive, prilagodljive i po mogućnosti lako uklonjive.	CKP1
SP7	Očuvati cjelovitost područja, odnosno maksimalno izbjegavati fragmentaciju i prenamjenu zemljišta na većim, kompaktnim šumskim područjima (bjelogorične, crnogorične i mješovite šume, šikara) te područjima vrijednih staništa i visoke bioraznolikosti (područja s autohtonom šumskom vegetacijom).	CKP1 CKP2
SP8	Izbjegavati gradnju i širenje građevinskih područja naselja na kompaktne i cjelovite šumske krajobraze koji se nalaze između građevinskih područja i koji su važni elementi prirodne, zelene cezure. Održavati postojeće zelene cezure između urbanih i ruralnih naselja te spriječiti kontinuiranu izgradnju duž obala potoka te prometnica radi očuvanja prirodnosti i ekoloških kvaliteta (koridori za kretanje životinja, očuvana bioraznolikost područja).	CKP1 CKP2
SP9	Očuvati uža plavna područja uz bujične potoke, retencije i vlažna dolinska staništa zbog njihove ekološke vrijednosti i uloge u ublažavanju bujičnih voda. Koristiti prirodne retencijske prostore za zadržavanje i postupno otjecanje oborinskih i poplavnih voda.	CKP1 CKP2
SP10	Poticati preoblikovanje postojećih hidrotehničkih rješenja vodotoka krajobraznim tehnikama. Propisati da novi hidrotehnički radovi na vodotocima budu usklađeni s krajobraznim obilježjima i višenamjenskim korištenjem. Oblikovna, tehnička i biotehnička rješenja trebaju osigurati prirodno uklapanje vodnih tijela u okruženje. U oblikovanju i biotehničkim rješenjima koristiti autohtonu vegetaciju iz uzvodnih područja.	CKP3
SP11	Ukloniti i sanirati sva postojeća divlja odlagališta otpada u prirodnom krajobrazu i površine vratiti u stanje blisko prvotnomu.	CKP3
SP12	Sanirati manje površinske kopove metodom biološke sanacije koja uključuje stabilizaciju terena i sadnju autohtone vegetacije. U slučaju da to nije moguće, zakloniti ih sadnjom drveća i druge grmolike vegetacije.	CKP3
SP13	Pošumljavanjem sanirati sva posječena prirodna šumska područja.	CKP3

ANTROPOGENE KVALITETE (NASELJA I GRADITELJSKA BAŠTINA)

BR.	SMJERNICE	CK
SA1	Pri planiranju naselja uspostaviti uravnotežene odnose između graditeljske baštine i suvremenih graditeljskih intervencija, osobito na području zaštićenih povijesnih urbanih i ruralnih cjelina. Planirati razvoj naselja u skladu s prirodnim ograničenjima (konfiguracija terena, šume, vode itd.)	CKA1 CKA2
SA2	Planirati prostorni razvoj ruralnih naselja i urbanih dijelova grada Zagreba prema naslijeđenim prostornim obilježjima te odnosima između izgrađenih dijelova naselja, prirodnih, poljoprivrednih i otvorenih zelenih površina. Novu gradnju planirati tako da se morfologijom, volumenom, oblikovanjem i materijalima prilagodi postojećoj cjelini naselja te prirodnim i antropogenim obilježjima krajobraza.	CKA1 CKA2
SA3	Očuvati od izgradnje, obnoviti i/ili unaprijediti prirodne, poljoprivredne i druge otvorene prostore unutar ili u okružju urbanih i ruralnih naselja radi očuvanja prepoznatljivosti prostora, smanjenja gustoće izgrađenosti, poticanja boravka na otvorenome te povezivanja s okolnim prirodnim i ruralnim područjima. Takve otvorene prostore povezivati pješačkim i biciklističkim komunikacijama gdje je to prostorno i krajobrazno primjereno.	CKA1
SA4	Nove dijelove naselja planirati kao autentična mjesta koja nude visoku kvalitetu života, uz poštovanje prirodnih i antropogenih obilježja područja.	CKA1
SA5	Revidirati prostornim planovima definirana neuređena građevinska područja naselja te građevinska područja označena kao izgrađena, a koja u stvarnosti to nisu, u svrhu očuvanja karaktera krajobraza i obilježja koja bi planiranom izgradnjom bila ugrožena.	CKA1 CKA3
SA6	Smanjiti potrebe za širenjem građevinskog područja obnovom i prenamjenom neiskorištenoga ili napuštenoga graditeljskog fonda.	CKA1 CKA3
SA7	Eventualno širenje naselja usmjeravati na područja niže krajobrazne osjetljivosti, uz očuvanje zelenih cezura između povijesnih i novih dijelova naselja te izbjegavanje narušavanja vrijednih prirodnih, poljoprivrednih i kulturno-povijesnih obilježja.	CKA1
SA8	Spriječiti širenje naselja ili strogo uvjetovati njihovo daljnje širenje u visokovrijednim i osjetljivim krajobraznim područjima.	CKA1 CKA2
SA9	Spriječiti urbanizaciju ruralnih naselja onemogućavanjem njihova spajanja s urbanim naseljima, zadržavanjem rahlije matrice izgrađenosti te očuvanjem većih prirodnih i poljoprivrednih površina.	CKA1
SA10	Na područjima na kojima je prostornim planom predviđena prenamjena poljoprivrednog zemljišta u građevinsko planirati rahlu matricu izgradnje s prevladavajućim otvorenim zelenim prostorima, uzimajući u obzir zatečenu konfiguraciju terena, strukturu krajobraza te elemente poput živica, voćnjaka, vinograda, putova, jaraka i kanala kao polazišta za oblikovanje.	CKA1
SA11	Očuvati i unaprijediti graditeljsku baštinu važnu za regionalni krajobrazni identitet (zaštićenu, evidentiranu i drugu vrijednu prepoznatu baštinu) tako da se obnove i stave u funkciju obrazovanja i posjećivanja. U njihovoj okolini i kontaktnoj zoni nije prihvatljivo planirati novu gradnju, već održavati obilježja povijesno relevantnog stanja.	CKA2
SA12	Identificirati vrijedna ruralna naselja/cjeline (Gračani, Remete, Šestine, Kašina, Šimunčevac, Vidovec, Vugrovec Gornji i dr.), urbana naselja/cjeline te pojedinačnu graditeljsku, sakralnu i memorijalnu baštinu te, gdje je stručno opravdano, predložiti njihovu zaštitu odnosno upis u Registar kulturnih dobara RH.	CKA2
SA13	Identificirati iznimne i vrijedne krajobraze naselja te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti.	CKA2
SA14	Izraditi tematske atlase ruralnih i urbanih naselja u formi prilagođenoj široj javnosti.	CKA1 CKA2
SA15	Sanirati i spriječiti daljnje širenje ambijentalno neuklopljenih dijelova naselja poput preizgrađenih trgovačko-uslužnih, stambenih, industrijskih i gospodarskih zona lišenih zelenila i javnih prostora te zona s predimenzioniranom i/ili stilski neprikladnom arhitekturom.	CKA1 CKA3
SA16	Sanirati i revitalizirati vrijedne ruralne i urbane cjeline, s naglaskom na napuštene i degradirane dijelove prostora.	CKA2 CKA3

ANTROPOGENE KVALITETE (POLJOPRIVREDNI KRAJOBRAZI)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA17	Uspostaviti nove i/ili revitalizirati povijesno oblikovane poljoprivredne krajobraze brežuljkastih i ruralnih područja, osobito usitnjene mozaične uzorke koji, uz proizvodnu funkciju, mogu imati i društvene, edukacijske, rekreacijske i ekološke funkcije.	CKA4
SA18	U iznimnim i osjetljivim poljoprivrednim krajobrazima poticati razvoj niskointenzivnih, ekoloških i lokalno prilagođenih oblika poljoprivrede koji se prilagođavaju strukturi krajobraza, konfiguraciji terena, parcelaciji te drugim prirodnim i kulturnim elementima.	CKA4
SA19	Očuvati, obnoviti i revitalizirati regionalno specifične elemente poljoprivrednog krajobraza, osobito živice, voćnjake, vinograde, livade, rubnu vegetaciju, putove, jarke, kanale i druge elemente sitnoga mozaičnog uzorka.	CKA4
SA20	Jačati multifunkcionalnost poljoprivrednih krajobraza (u kombinaciji s prirodnim krajobrazima) oko gradova u svrhu sprečavanja urbanog širenja, urbanizacije ruralnih naselja, smanjenja toplinskih otoka te stvaranja novog mjesta za posjećivanje.	CKA4
		CKA6
SA21	Spriječiti uspostavu velikih monokulturnih i prostorno nestrukturiranih poljoprivrednih i arborikulturnih nasada te samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana u iznimnim i vrijednim poljoprivrednim krajobrazima. Za uspostavu solarnih i agrosolarnih elektrana posebno su osjetljivi poljoprivredni krajobrazi povijesno oblikovanih uzoraka i sitnog mjerila na padinama, osobito vinogradarsko-voćarski mozaici. U iznimnim poljoprivrednim krajobrazima ne planirati prenamjenu i novu gradnju, uključujući staklenike i plastenike koji narušavaju krajobrazni uzorak, nego čuvati poljoprivrednu funkciju i naslijeđenu strukturu prostora.	CKA4
SA22	U manje osjetljivim krajobrazima omogućiti razvoj i intenzivne, ali okolišno održive poljoprivrede temeljene na načelima očuvanja okoliša i krajobraza. Okrupnjavanje, uvođenje novih kultura te monokulturnih nasada moguće je, ali poštujući konfiguraciju terena, mrežu tokova, uzorak parcelacije te ostale za područje karakteristične kulturne i prirodne elemente. Također, uvoditi nove strukture koje će pridonositi očuvanju okoliša i jačanju privlačnosti prostora poput ograda, živica, terasa, kanala, podzida itd. te nepoljoprivrednih elemenata poput izletišta, odmorišta itd.	CKA5
		CKA6
SA24	U intenzivnim poljoprivrednim krajobrazima lišenima prirodne vegetacije saditi živice, drvorede, šumarke i pojedina stabla.	CKA6
SA25	Spriječiti prenamjenu vrijednoga poljoprivrednog zemljišta u građevinsko.	CKA4
SA26	Za najvrednije iznimne poljoprivredne krajobraze predložiti odgovarajuće oblike zaštite kroz prostorno-planske, prirodne ili kulturne mehanizme zaštite te u njima poticati poljoprivredu niskog intenziteta temeljenu na lokalnim specifičnostima krajobraza.	CKA4
SA27	Identificirati iznimne i vrijedne poljoprivredne i ruralne krajobraze te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti teme poljoprivrednih i ruralnih krajobraza u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke/kulturne rute, itinerare itd. Brendirati lokalne proizvode te oblike nematerijalne i materijalne baštine konceptom (vezanoga) iznimnoga poljoprivrednog/ ruralnog krajobraza.	CKA4

VIZUALNO–DOŽIVLJAJNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SV1	Sačuvati vizualnu cjelovitost i identitet krajobraznih cjelina (homogenih šumovitih padina Medvednice, kompleksne i koherentne gradske jezgre, Gornjega grada, reprezentativnih naselja višestambenih zgrada u zelenilu u uređenih javnih parkova) očuvanjem njihovih ključnih krajobraznih obilježja, reprezentativnosti vertikalnih akcenata u povijesnim dijelovima (tornjevi crkvenih građevina) i dominantnog karaktera te poticanjem krajobrazne raznolikosti, prostornog reda i koherentnosti. Poštovati mjerilo i kapacitete krajobraznih područja pri planiranju novih zahvata.	CKV1
SV2	Očuvati i unaprijediti regionalno specifične (povijesne) prostorne odnose ruralnih i urbanih naselja, s naglaskom na odnos između izgrađenih dijelova, mozaičnih uzoraka poljoprivrednih površina, šuma, vodotoka i ostalih prirodnih površina te kompleksnost i mozaičnost uzorka poljoprivrednog krajobraza usitnjene parcelacije.	CKV1
SV3	Spriječiti uspostavu velikih monokulturnih i prostorno nestrukturiranih poljoprivrednih nasada te velikih samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana u iznimnim, vizualno–doživljajno vrijednim (scenskim) te vizualno izloženim krajobrazima. Za uspostavu solara posebno su osjetljive padine nagiba većeg od 12° prekrivene visokom šumskom vegetacijom i poljoprivredni krajobrazi tradicionalnih uzoraka i sitnog mjerila.	CKV1
		CKV2
SV4	Širenje građevinskih područja i gradnju novih dijelova naselja ne planirati na područjima visoke vizualne izloženosti, osobito na istaknutim vrhovima, grebenima, hrptovima i padinama koje sudjeluju u prepoznatljivoj silueti krajobraza.	CKV1 CKV2
SV5	Nove građevine ne bi smjele izlaziti iz siluete padine brda te bi se svojom visinom i proporcijama trebale integrirati u postojeće i planirano visoko zelenilo kako ne bi dominirale vizurama. To bi pridonijelo primjerenijim slikama naselja.	CKV1 CKV2
SV6	Očuvati postojeće i uspostaviti nove zelene cezure, koje imaju funkciju osiguravanja kvalitetnog ambijenta i sprečavanja kontinuirane izgradnje duž obala potoka te prometnica.	CKV1
SV7	Očuvati zeleno zaleđe postojećih ruralnih i urbanih naselja, što je važno za očuvanje krajobrazne slike i vizura.	CKV1 CKV2
SV8	Identificirati iznimne i vizualno–doživljajno vrijedne (scenske) krajobraze te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKV2
SV9	Predstaviti vizualno–doživljajno (scenski) vrijedna krajobrazna područja i iznimne krajobraze uređenjem vidikovaca/odmorišta na vizurnim točkama važnima za njihovo panoramsko i cjelovito razgledavanje (uz prometnice ili uređene staze).	CKV2
SV10	Očuvati postojeće vizure na povijesna naselja, Gornji grad, ruralne jezgre, crkvene tornjeve i druge prostorne dominante s pristupnih putova te drugih točaka promatranja. Novu gradnju, ako je potrebna, planirati “u drugom planu”, čuvajući postojeće vizure, prostorne rubove naselja i čitljivost povijesnih akcenata u krajobrazu.	CKV2
SV11	Zakloniti loše vizure prema degradiranim područjima, koja narušavaju postojeće vizualno–doživljajne kvalitete, uspostavom zelenih pojasa s visokom vegetacijom.	CKV3
SV12	Vizualne degradacije volumenom i stilom neprimjerenih postojećih stambenih, turističkih i gospodarsko-poslovnih građevina ublažiti sadnjom visoke vegetacije. Jačati udio otvorenih zelenih prostora na građevnim česticama te udio javnih otvorenih prostora uz njihovo kvalitetno oblikovanje i uređenje zelenilom.	CKV3
SV13	Planirati sadnju vegetacije (stabla, drvoredi, živice) uz postojeću i planiranu infrastrukturu (prometnice, pruge, energetske i vodnokomunalne građevine) te postojeće i planirane gospodarsko-poslovne zone radi njihova vizualnog zaklanjanja.	CKV3
SV14	Sanirati degradirane obale potoka i drugih vodnih površina radi podizanja boravišnih, ambijentalnih i vizualno–doživljajnih kvaliteta naselja i otvorenih prostora.	CKV3
SV15	U degradiranim područjima kamenoloma, uz obveznu biološku i krajobraznu sanaciju nakon prestanka korištenja, moguće je planirati nove namjene samo ako su prostorno, okolišno i krajobrazno primjerene. Prednost dati rješenjima koja stabiliziraju teren, obnavljaju vegetacijski pokrov, smanjuju vizualnu izloženost degradacije i omogućuju kontrolirano korištenje prostora bez stvaranja novih degradacija.	CKV3
SV16	Sva postojeća divlja odlagališta otpada uz prometnice, unutar naselja i u ruralnom krajobrazu potrebno je ukloniti i sanirati površine tako da se vrate u prvotno stanje.	CKV3

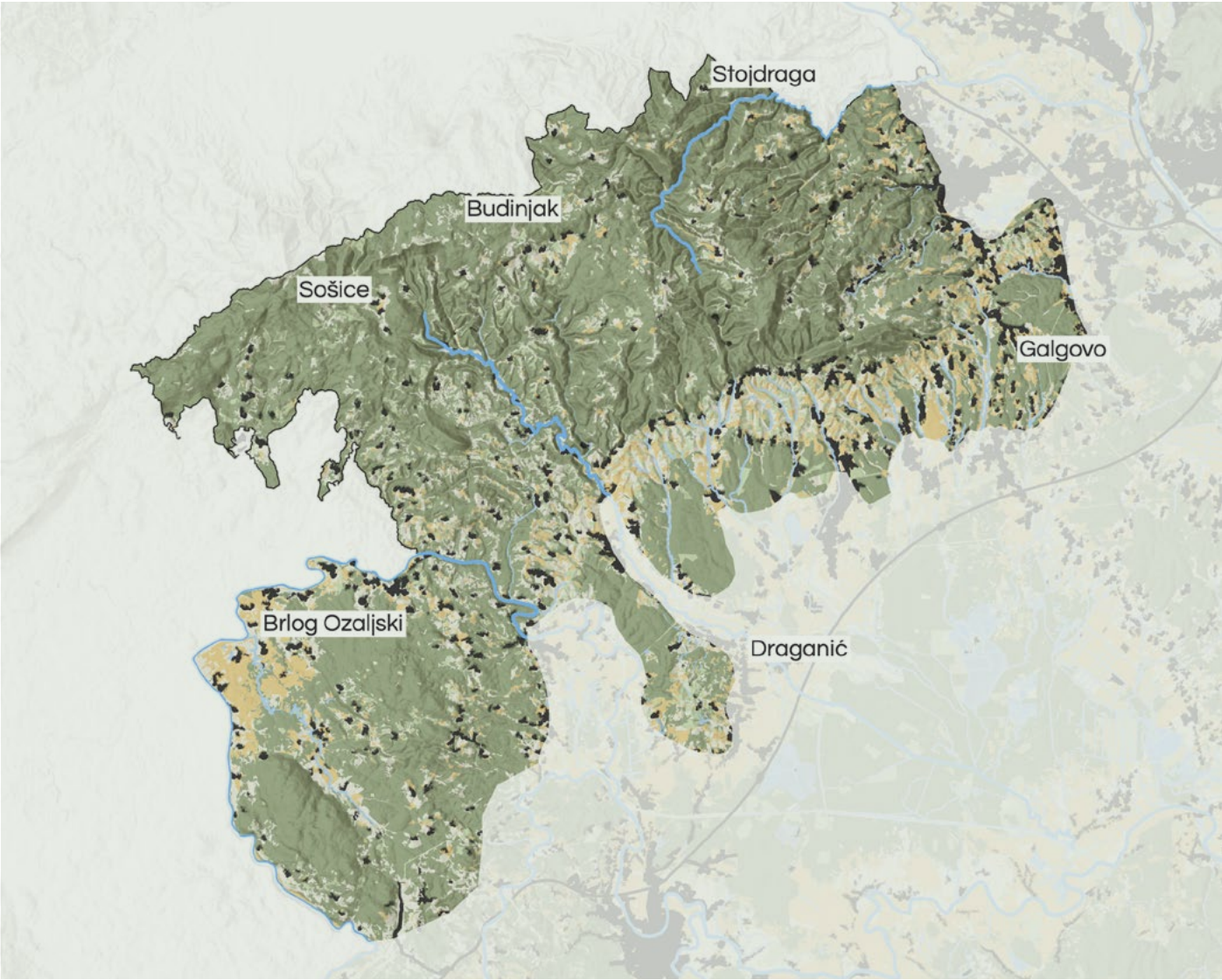
An aerial photograph of a mountainous region. The foreground and middle ground are dominated by dense, vibrant green forests covering rolling hills. In the center-right, a small village with several buildings and red-tiled roofs is situated on a hillside. The background shows more distant, hazy mountain ranges under a clear sky. The text is overlaid on the left side of the image.

2.2.B.
KRAJOBRAZNA
REGIJA
**ŽUMBERAČKO
I SAMOBORSKO
GORJE
S OZALJSKIM
POBRĐEM**

SELO KOSTANJEVEC PODVRŠKI

ŽUMBERAČKO I SAMOBORSKO GORJE S OZALJSKIM POBRĐEM

KRAJOBRAZ VIŠEGA GORJA I POBRĐA

- IZGRAĐENE POVRŠINE
- POLJOPRIVREDNE POVRŠINE
- VISOKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- NISKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- LIVADNE I TRAVNJAČKE POVRŠINE
- STJENOVITE POVRŠINE
- VODENE POVRŠINE

OPIS KRAJOBRAZNOG PODRUČJA

OBUH VAT/SMJEŠTAJ

Sjeverozapadni dio Hrvatske duž granice sa Slovenijom koji obuhvaća središnji dio i južne padine Žumberačkoga i Samoborskoga gorja, Plešivicu i Ozaljsko pobrđe.

DEFINIRAJUĆI KRITERIJI:

- geologija: složena geološka građa s dominacijom karbo-natnih stijena
- reljef: reljef višega gorja i pripadajućih pobrđa
- regija: poistovjećuje se uvriježenim regijama Samobor-sko i Žumberačko gorje.

KLJUČNA OBILJEŽJA:

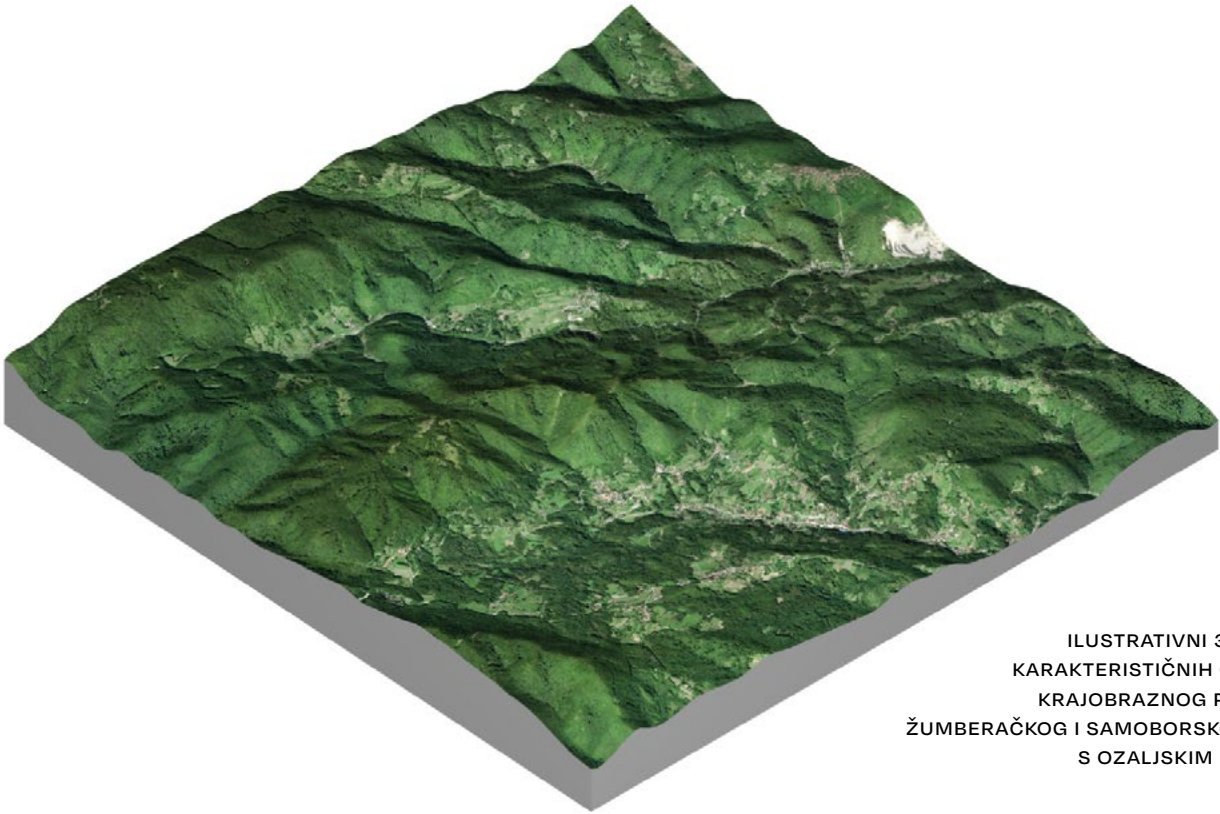
- dinamičnost i raščlanjenost reljefa uvjetovana sklopom gorja i pobrđa te brojnim dolinama potoka;
- heterogena reljefna struktura kao posljedica složene geološke građe i tektonske strukture, s dominacijom va-pnenaca i raznolikošću krških oblika;
- dominacija šumskog pokrova u višim dijelovima;
- ruralni krajobraz prigorskih nepravilnih, malih i izduže-nih te morfološki razvijenijih naselja u nižim dijelovima pobrđa, uokvirenih mozaičnom poljoprivredom niskog intenziteta;
- velik udio šumske vegetacije te zastupljenost travnjaka u poljoprivrednom krajobrazu pobrđa.

KARAKTER KRAJOBRAZA

Krajobraz šumovitog i kultiviranog pobrđa i višega gorja s brojnim malim raspršenim naseljima.

PRIRODNA OBILJEŽJA

Heterogene reljefne strukture gromadnih masiva Žumberač-ke gore i Samoborskog gorja, Plešivice i Ozaljskog pobrđa pru-žaju se u smjeru JZ-SI, s istaknutim vrhovima Sveta Gera (1193 m), Japetić (880 m), Plešivica (779 m) i vrh Vodenica (537 m). Gorski masivi podijeljeni su na najviše gorske blokove Sveta Gera, Radatovički te Samoborski blok, koji je sastavljen od niza manjih (Japetički, Plešivički, Oštrčki i dr.). Specifičan po-ložaj na kontaktu Alpa, Dinarida i Panonske nizine prepoznaje se po reljefnim obilježjima strmih i oštih planinskih grebe-na, brojnim krškim strukturama te blagim pobrđima. Regiju odlikuje izrazito dinamičan, razveden reljef, karakterističnog spleta različito orijentiranih vrhova i planinskih grebena. S ob-zirom na nadmorske visine, razlikuju se gorski, brdoviti i bre-žuljkasti reljef prigorja. Gorski dijelovi Žumberačkoga gorja izrazitije su razvijenog krškog reljefa (pokriveni krš) s brojnim krškim oblicima (ponikve, uvale, slijepe doline, zaravni, špilje, jame, ponori). Samoborsko gorje karakterizira fluvioi krški re-ljef jugoistočnih padina, diseciranih duboko urezanim koriti-ma potoka i rječica (Slatinek, Selina). Krški reljef blago polo-ženih padina prigorskih izdanaka Plešivice prepoznatljivih i jedinstvenih amfiteatralnih uzoraka prelazi u fluvio-denuda-cijski tip. Većina brojnih i raznovrsnih špilja te jama jednostav-ne je građe, a složenošću i isprepletenošću špiljskih i jamskih kanala ističe se špilja Provala. Ozaljsko, manje pobrđe dinar-skog smjera pružanja, odvaja rijeka Kupa od gorskih dijelova regije te istočnom stranom od teritorija Republike Slovenije. Karakteristična je velika raznolikost tala, pri čemu je domi-nantna rendzina, a pojavljuju se i distrična i eutrična smeđa

ILUSTRATIVNI 3D PRIKAZ
KARAKTERISTIČNIH OBILJEŽJA
KRAJOBRAZNOG PODRUČJA
ŽUMBERAČKOG I SAMOBORSKOG GORJA
S OZALJSKIM POBRĐEM

tla, kao i kalkokambisoli te lesivirana tla, koja ponegdje prelaze u obronačne pseudogleje. Ispod podnožja gorja počinju se javljati i močvarno-glejna tla. Krška hidrološka obilježja očituju se u umjerenom bogatstvu voda i vodnih tijela, bujičnim gorskim tekućicama te brojnim ponornicama. Uz Kupu najveće su tekućice Bregana, Gradna, Okićnica, Volavčica, Brebrovac, Malunja, Slapnica, Kupčina i Bukovica, koje utječu u nju. Gornji dijelovi tokova su strmih, uskih dolina, a u prigorskom dijelu blažih i širih. Jedan od najvećih slapova u Hrvatskoj, Sopotski slap (40 m visine) nalazi se na jednome od početnih krakova rijeke Kupčine.

Šumama je pokriveno više od polovice površine regije, manje površine zauzimaju travnjaci, a tek se ponegdje nalaze šikare. Zbog specifičnog položaja floru odlikuje bogatstvo biljnih vrsta, osobito onih ugroženih. U najvišim predjelima šumske su površine homogene; u brdskima su to najčešće bukove šume, u gorskim šume bukve i jele. Livade i manje obradive površine javljaju se uglavnom na visoravnima i krškim poljima. U brdskom području dominiraju šume hrasta kitnjaka i običnoga graba te šume hrasta medunca i crnoga graba, fragmentirane brojnim livadama i pašnjacima. U brežuljkastim dijelovima prigorja udio šumskih površina nešto je manji te se javljaju u većim i manjim površinama naizmjenično s travnjacima i različitim tipovima poljoprivrednog korištenja.

Osim Parka prirode Žumberak – Samoborsko gorje, prisutna su zaštićena područja prirode: park-šume Tepec-Palačnik, Stražnik, Ozalj-grad i Okić-grad, Park Bistrac kraj Samobora, Posebni rezervat šumske vegetacije Japetić, botanički rezervat Brežuljak kod Smerovišća te značajni krajobraz Slapnica kod Krašića. Regija je u velikoj mjeri obuhvaćena i područjima ekološke mreže, osobito područjem Žumberak – Samoborsko gorje, a prisutna su i područja vezana uz speleološke objekte i krška staništa (Ozaljska špilja, Pivnica, Vugrinova špilja, područje oko špilje Vrlovka), Brajkovo brdo te rubno uz riječne koridore Kupe i Save uzvodno od Zagreba.

ANTROPOGENA OBILJEŽJA

Brojni arheološki nalazi iz paleolitika, neolitika i brončanog doba te antike govore o pogodnosti brdskih i gorskih dijelova za naseljavanje, poljodjelstvo i stočarstvo te korištenje rudnih bogatstava. O prapovijesnim utvrđenim naseljima ili gradinama nastalima tijekom kasnoga brončanog i starijega željeznog doba svjedoče brojni toponimi: gradina, gradišće, gradište, gradec, gracec, budim, gradna. Niža brdsko-brežuljkasta područja naseljavala su se u doba ranoga srednjeg vijeka dolaskom hrvatskih plemena koja su gradila brojne *castrume* (grad utvrđen nasipom i zidinama, na povišenim i strateški važnim prilazima). U srednjem vijeku u podnožju *castruma* formiraju se naselja gradskog tipa (Samobor, Jastrebarsko) ili vlastelinska trgovišta (podgrađe s trgom), a na brežuljkasto-brdskim područjima brojna manja sela, grupirana sa zaseocima i samotnim gospodarstvima. Kako su naselja, trgovišta i sela bila sjedišta crkvenih župa, tornjevi brojnih crkava postali su elementi oblikovanja i prostorni orijentiri. U početku drvene, crkve se od 18. stoljeća grade od kamena i opeke. Prodor Tatara u 13. stoljeću ponovo je potaknuo gradnju velikog broja utvrđenih gradova – burgova, na teže pristupačnim te-

renima (Tuščak, Slavetić, Okić, Lipovec, Samobor, Turen, Stari i Novi grad Žumberak. U drugoj polovici 16. stoljeća na višim proplancima gorskih dijelova nastala su manja raštrkana sela, čiji su se stanovnici uglavnom bavili stočarstvom. Industrijalizacija i razvoj prometa potkraj 19. stoljeća utjecali su na povećanje broja stanovništva i širenje naselja, gradnju manufakture i tvornica te korištenje mineralnih sirovina (rudnik bakra u Rudama) i izvora voda (Jamnička kiselica). U prvoj polovici 20. stoljeća stanovništvo se iseljavalo iz prometno izoliranih dijelova regije, razvijala se industrija i turizam (planinarski domovi u Samoborskom gorju) te iskorištavali prirodni resursi (kamenolomi), no u drugoj polovici 20. stoljeća gospodarski je razvoj stagnirao. Regija je danas rijetko naseljena, s malo-brojn timer naseljima i zapuštenim poljoprivrednim površinama.

Stočarski i poljodjelski način života zajedno s prirodnim danostima i malim površinama obradive zemlje utjecao je na tipologiju naselja. Dok u gorskim i višim brdskim dijelovima nema naselja ni većih poljodjelskih površina, osim livada i travnjaka u krškim poljima, u brdskom dijelu seoska se naselja nalaze na zaravnjenijim dijelovima, smještena kao raštrkani zaseoci od svega nekoliko kuća (Rajakovići, Grič, Jezernice i dr.) ili nešto veća, zbijena sela uz krška polja (Sošice, Mrzlo Polje Žumberačko itd.). Udio šumskih površina se smanjuje, a prostor fragmentiraju brojna linijska sela smještena na hrptovima, s očuvanom tradicijskom drvenom gradnjom. Okružuje ih mozaik poljoprivrednih površina (vinogradi, livade, oranice, sjenokose), nepravilnih i malih parcela koje prate reljef. Do danas su očuvani brojni primjeri povijesnih, tipičnih, tradicijski građenih seoskih kuća (s otvorenim trijemovima – drvenim ganjcima) te gospodarskih zgrada – sjenika, kozolaca, klijeti, mlinova vodenica i pilana. Taj specifični mozaični uzorak poljoprivrednog krajobraza s prepoznatljivim povijesnim naseljima nositelj je identiteta regije i odraz skladnog odnosa prirodnih obilježja i čovjekovih djelatnosti tijekom povijesti. S obzirom na to da je do određene mjere i danas zadržan ruralni način života, očuvana je prostorna organizacija i tipologija seoskih naselja iz 18. i 19. stoljeća te drvene kuće i tornjevi crkava. Ipak, napuštanje sela danas je vrlo izraženo, kao i napuštanje kuća te njihova prenamjena u privremeno stanovanje, dok je još izraženije napuštanje poljoprivrede, posebno u brdskom dijelu. Zbog niza prirodnih, antropogenih i vizualnih kvaliteta te blizine Zagreba ovo je područje atraktivno za posjet, šetnje i planinarenje. Od izraženijih antropogenih utjecaja izdvaja se sve prisutnija sječaćuma, nekoliko kamenoloma te sve prisutnija novija izgradnja, koja smještajem i stilom odstupa od ambijenta.

Među brojnim zaštićenim kulturnim dobrima ističu se ruralna kulturno-povijesna cjelina Krašića, kulturno-povijesne ruralne cjeline Donji Mrzljaki i Slavetić, zaseoci Brezovac i Pavkovići, organski kulturni krajolik Žumberak – Samoborsko gorje – Plešivičko prigorje, kulturno-povijesna cjelina Samobora, stari gradovi Samobor, Okić, Ozalj, Ribnik i Tuščak, Rudnik sv. Barbara u Rudama, pojedinačni gospodarski sklopovi poput mlinova i vapnenica te više sakralnih kompleksa.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNA OBILJEŽJA

Struktura i raščlanjenost reljefa dominantno određuju osnovno vizualno obilježje regije, a to je kompleksnost i dinamič-

PODRUČJE OKO NORŠIČKE PLEŠIVICE

SELO STANKOVO

SELO BREZJE VIVODINSKO

KAMENOLOM ŠKROBOTNIK

PODRUČJE SELA STANIČIĆI ŽUMBERAČKI

nost. Ona se odnosi na vertikalnu (velike visinske razlike i nagibi) te na horizontalnu raščlanjenost padina gora, pobrđa i brežuljaka, grebenima različite izraženosti, brojnosti i veličina te njihovu ispresijecanost potočnim dolinama. Velika raščlanjenost reljefa u obliku izraženih grebenskih masiva te dubokih potočnih dolina i jaruga stvara kontrastne odnose i dinamičnu sliku krajobraza.

Žumberačko i Samoborsko gorje posljednji su izdanci subpanonskoga gorja na rubu Panonske nizine i uz Medvednicu najistaknutiji su geomorfološki oblici šireg područja. Stoga su njihovi istaknuti grebeni i vrhovi vizualna dominanta šireg područja. Silueta gorskog masiva Žumberka vizualno je vrlo izražena u panorami i vizurama iz šireg područja. S njih se pružaju široki panoramski pogledi na nizinu rijeke Save i Hrvatsko zagorje. Posebno su atraktivne vizure s krške visoravni (Ječmište, Ravni, Sopotske planine). Kombinacija šuma, mozaičnih poljoprivrednih površina i malih naselja vizualna su prepoznatljivost ove regije. U tom je smislu prisutan kontrast boja tamnih i zatvorenih šumovitih strmih obronaka i otvorenih blagih padina pod livadama, pašnjacima, vinogradima, voćnjacima i oranicama s akcentnim i slikovitim seoskim naseljima prisutnima i do 800 m nadmorske visine. Istaknut i reljefu prilagođen smještaj i organizacija ruralnih naselja čini važne orijentire i vizualnu prepoznatljivost područja, dok pojedina sela zbog zabačenosti i očuvane matrice te tradicionalne arhitekture imaju izražen prostorni identitet. Nasuprot pozitivnomu vizualnom dojmu, sve je izraženiji i dojam zapuštenosti (poljoprivrede i kuća).

VREDNOVANJE

PRIRODNE KVALITETE:

- prirodnost i očuvanost razvedenoga gorskog, brdskog i brežuljkastog reljefa s izraženim grebenima, vrhovima, krškim i fluviokrškim oblicima;
- posebna obilježja reljefa, osobito špilje Provala te drugih špilja, jama, ponikava, uvala, slijepih dolina, zaravni i ponora;
- očuvanost prirodnih tokova rijeke Kupe i gorskih tekućica te prirodnost i jedinstvenost Sopotskog slapa;
- prirodnost i očuvanost velikih homogenih šumskih sklopova u višim dijelovima regije te mozaičnog odnosa šuma, travnjaka i poljoprivrednih površina u brdskim i brežuljkastim dijelovima;
- bioraznolikost i očuvanost ugroženih i/ili rijetkih staništa, osobito travnjačkih, šumskih, krških, speleoloških i vodnih staništa;
- vrijednost zakonom zaštićenih prirodnih područja i područja ekološke mreže, osobito Parka prirode Žumberak – Samoborsko gorje, značajnog krajobraza Slapnica, posebnih rezervata Japetić i Brežuljak kod Smerovišća te park-šuma Tepec-Palačnik, Stražnik, Ozalj-grad i Okić-grad.

ANTROPOGENE KVALITETE:

- vrijednost uzorka, smještaja i organizacije ruralnih naselja te očuvanost njihove povijesne morfologije u odnosu na reljef, šume i mozaične poljoprivredne površine;
- očuvanost tradicijske graditeljske baštine, osobito drvene arhitekture, gospodarskih građevina, crkava i utvrda kao prostornih akcenata;

- povijesni značaj i brojnost arheoloških nalazišta;
- povijesni značaj i očuvanost zaštićenih kulturno-povijesnih cjelina i kulturnog krajolika Žumberak – Samoborsko gorje – Plešivičko prigorje;
- kulturna simboličnost i privlačnost područja za rekreaciju, izletnički i planinarski turizam.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE:

- prostorni identitet, koherentnost i kompleksnost ruralnog kulturnog krajobraza, izraženi u mozaiku šuma, livada, pašnjaka, vinograda, voćnjaka, oranica i manjih naselja smještenih na hrptovima, zaravnima i padinama;
- prostorni identitet i vizualna cjelovitost šumovitih gorskih masiva Žumberačke gore i Samoborskog gorja kao vizualnih dominanti šireg područja;
- izraženi kontrastni odnosi reljefa, šumskih površina i otvorenih poljoprivrednih površina u gorskim, brdskim i brežuljkastim dijelovima regije;
- vizualna prepoznatljivost siluete Žumberačkog gorja u panoramama i vizurama iz šireg područja;
- velika vizualna izloženost istaknutih grebena, vrhova i padina te panoramska vrijednost vizura s viših položaja prema nizini Save, Hrvatskom zagorju i okolnim krajobrazima;
- prostorni identitet i vizualna cjelovitost područja Okić-grada kao istaknutog reljefnog, kulturnog i vizualnog akcenta.

POSTOJEĆE PROMJENE:

- izgradnja energetskih i telekomunikacijskih objekata te prometne infrastrukture;
- vizualne degradacije: gradnja objekata na istaknutim lokacijama koji odstupaju volumenom i arhitektonskim obilježjima, veliki površinski kopovi (kamenolom);
- četiri aktivna i šest neaktivnih kamenoloma;
- zapuštenost cjelokupnih i dijelova ruralnih naselja te kamenih kuća, napuštanje povijesnih naselja, zapušteni i ruševni stambeni te gospodarski objekti;
- zapuštanje obradivih površina u višim dijelovima Žumberka;
- gradnja kuća izvan građevinskih područja naselja (kuće za odmor, spremišta voća, zgrade turističke namjene), gradnja uz potoke;
- interes za razvoj raznih oblika turizma (izletnički i kulturni).

PLANIRANI PRITISCI:

→ KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA:

- izgradnja pet zona sportsko-rekreacijske namjene;
- izgradnja 13 zona ugostiteljsko-turističke namjene (57 ha).

→ INFRASTRUKTURA:

Promet:

- izgradnja jedne obilaznice i šest županijskih cesta.

Energetika:

- izgradnja jednog DV-a 400 kV;
- izgradnja 34 retencije i 12 akumulacija.

→ EKSPLOATACIJSKA POLJA:

- jedan istražni prostor mineralne sirovine (t-g kamen).

CILJEVI KVALITETA

PRIRODNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SP1	Očuvati prirodnu konfiguraciju terena i istaknuta geomorfološka obilježja (razvedeni gorski, brdski i brežuljkasti reljef, grebeni, vrhovi, stijene, špilja Provala, ostale speleološke i geološke znamenitosti i sl.).	CKP1
SP2	Očuvati šumsku vegetaciju u obliku očuvanih i homogenih velikih šumskih površina u višim dijelovima te uzoraka šuma raščlanjenih mozaikom poljoprivrede, manjih šuma, šumaraka, drvoreda, živica i pojedinih stabala unutar naselja (urbanih i ruralnih), kao i poljoprivrednog krajobraza, te ih maksimalno integrirati u nove zahvate.	CKP1
SP3	Identificirati vrijedne i iznimne prirodne krajobraze te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKP1
SP4	Održavati zaštitne pojaseve te rubna staništa prirodne vegetacije (npr. pojaseve zeljaste vegetacije, živica, šibljaka ili grmlja) gdje god je moguće uz bujičnjake i ceste te za omeđivanje poljoprivrednih površina.	CKP1
SP5	Očuvati prirodnu obalu rijeke Kupe i gorskih tekućica, jedinstven Sopotski slap, vodna tijela (izvori, potoci) te pripadajuću visoku vegetaciju. Izbjegavati betoniranje i nasipavanje obale i vodenih površina. Pri planiranju novih zahvata integrirati prirodna obilježja obale i vodnih tijela u rješenja čuvajući njihovu prirodnu morfologiju i obalnu vegetaciju, a sve nove intervencije oblikovati kao montažne i lako uklonjive.	CKP1
SP6	Jačati multifunkcionalnost zaštićenih područja prirode i značajnih prirodnih područja krajobraza uvođenjem društveno važne infrastrukture.	CKP1
SP7	Očuvati cjelovitost područja, odnosno maksimalno izbjegavati fragmentaciju i prenamjenu zemljišta na većim, kompaktnim šumskim područjima (bjelogorične, crnogorične i mješovite šume) te područjima vrijednih staništa zaštićenih vrsta i visoke bioraznolikosti.	CKP1 CKP2
SP8	Izbjegavati gradnju i širenje građevinskih područja naselja na kompaktne i cjelovite šumske krajobraze koji se nalaze između građevinskih područja i koji su važni elementi prirodne, zelene cezure. Održavati postojeće zelene cezure između urbanih i ruralnih naselja te spriječiti kontinuiranu izgradnju duž riječnih obala te prometnica radi očuvanja prirodnosti i ekoloških kvaliteta (koridori za kretanje životinja, očuvana bioraznolikost područja).	CKP1 CKP2
SP9	Očuvati prirodna poplavna i močvarna područja zbog njihove velike ekološko-prirodne vrijednosti i pozitivnog učinka na ublažavanje klimatskih promjena. Koristiti prirodne retencije za zadržavanje poplavnih voda i njihovu odvodnju.	CKP1 CKP2
SP10	Poticati preoblikovanje postojećih hidrotehničkih rješenja vodotoka krajobraznim tehnikama. Propisati da novi hidrotehnički radovi na vodotocima budu usklađeni s krajobraznim obilježjima i višenamjenskim korištenjem. Oblikovna, tehnička i biotehnička rješenja trebaju osigurati prirodno uklapanje vodnih tijela u okruženje. U oblikovanju i biotehničkim rješenjima koristiti se autohtonom vegetacijom iz uzvodnih područja.	CKP3
SP11	Ukloniti i sanirati sva postojeća divlja odlagališta otpada u prirodnom krajobrazu i površine vratiti u stanje blisko prvotnomu.	CKP3
SP12	Sanirati manje površinske kopove metodom biološke sanacije koja uključuje stabilizaciju terena i sadnju autohtone vegetacije. U slučaju da to nije moguće, zakloniti ih sadnjom drveća i druge grmolike vegetacije.	CKP3
SP13	Pošumljavanjem sanirati sva prirodna šumska područja uništena prekomjernom sječom ili drugim oblicima degradacija.	CKP3

ANTROPOGENE KVALITETE (NASELJA I GRADITELJSKA BAŠTINA)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA1	između graditeljske baštine i suvremenih graditeljskih intervencija, osobito na području zaštićenih povijesnih urbanih i ruralnih cjelina. Planirati razvoj naselja u skladu s prirodnim ograničenjima (konfiguracija terena, šume, vode itd.).	CKA1 CKA2
SA2	Planirati prostorni razvoj ruralnih naselja prema naslijeđenim prostornim obilježjima, osobito prema uzorku, smještaju i organizaciji naselja, odnosu prema mozaičnim poljoprivrednim površinama, crkvama, utverdama i tradicijskoj drvenoj arhitekturi. Posebnu pozornost posvetiti očuvanju i održavanju povijesne (tradicionalne) ruralne matrice, a novu matricu i gradnju planirati tako da se morfologijom, volumenom, oblikovanjem i materijalima prilagodi postojećoj cjelini naselja, u skladu s prirodnim i antropogenim obilježjima krajobrazu.	CKA1 CKA2
SA3	Sačuvati od izgradnje, obnoviti i/ili unaprijediti prirodne, poljoprivredne i druge otvorene prostore unutar ili u okružju urbanog naselja radi očuvanja i jačanja prepoznatljivosti prostora, smanjenja gustoće izgrađenosti, poticanja boravka na otvorenome te povezivanja s okolnim prirodnim i ruralnim područjima. Naglasak staviti na umrežavanje takvih otvorenih prostora biciklističkim i pješačkim komunikacijama.	CKA1
SA4	Nova naselja planirati kao autentična mjesta koja nude visoku kvalitetu života uz poštovanje prirodnih i antropogenih obilježja područja.	CKA1
SA5	Revidirati prostornim planovima definirana neuređena građevinska područja naselja te građevinska područja označena kao izgrađena, a koja u stvarnosti to nisu, u svrhu očuvanja karaktera krajobrazu i obilježja koja bi planiranom izgradnjom bila ugrožena.	CKA1 CKA3
SA6	Smanjiti potrebe za širenjem građevinskog područja obnovom i prenamjenom neiskorištenoga ili napuštenoga graditeljskog fonda.	CKA1 CKA3
SA7	Omogućiti širenje naselja, ali u područjima niske vizualne izloženosti i niskih krajobraznih kvaliteta, pri čemu uvijek treba paziti da postoji zelena cezura između povijesnog i novog dijela naselja.	CKA1
SA8	Spriječiti širenje naselja ili strogo uvjetovati njihovo daljnje širenje u visokovrijednim i osjetljivim krajobraznim područjima.	CKA1 CKA2
SA9	Spriječiti urbanizaciju ruralnih naselja onemogućavanjem njihova spajanja s urbanim naseljima, zadržavanjem rahlije matrice izgrađenosti te očuvanjem većih prirodnih i poljoprivrednih površina.	CKA1
SA10	Na područjima na kojima je prostornim planom predviđena prenamjena poljoprivrednog zemljišta u građevinsko, planirati rahlu matricu izgradnje s prevladavajućim otvorenim zelenim prostorima te uzimajući u obzir zatečenu konfiguraciju terena, strukturu krajobrazu te elemente poput živica, suhozida, terasa, kanala itd. kao polazišta za oblikovanje.	CKA1
SA11	Očuvati i unaprijediti graditeljsku baštinu važnu za regionalni krajobrazni identitet (zaštićenu, evidentiranu i drugu vrijednu prepoznatu baštinu) te arheološka nalazišta tako da se obnove, istraže, interpretiraju i stave u funkciju obrazovanja i posjećivanja. U njihovoj okolini i kontaktnoj zoni nije prihvatljivo planirati novu gradnju, već održavati obilježja povijesno relevantnog stanja.	CKA2
SA12	Zaštiti (upisati u Registar kulturnih dobara RH) vrijedna ruralna i urbana naselja/cjeline te pojedinačnu graditeljsku kulturnu baštinu.	CKA2
SA13	Identificirati iznimne i vrijedne krajobrazu naselja te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti.	CKA2
SA14	Izraditi tematske atlase ruralnih i urbanih naselja u formi prilagođenoj široj javnosti.	CKA1 CKA2
SA15	Sanirati i spriječiti daljnje širenje ambijentalno neuklopljenih dijelova naselja poput preizgrađenih zona (trgovačko-uslužnih, stambenih i apartmanskih) lišenih zelenila i javnih prostora, zona s predimenzioniranom i/ili stilski neprikladnom arhitekturom, neuređenih industrijskih i gospodarskih zona, itd.	CKA1 CKA3
SA16	Sanirati i revitalizirati vrijedne ruralne i urbane cjeline, s naglaskom na napuštene i degradirane dijelove prostora.	CKA2 CKA3

ANTROPOGENE KVALITETE (POLJOPRIVREDNI KRAJOBRAZI)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA17	Uspostaviti nove i/ili revitalizirati zapuštene poljoprivredne krajobrazu koji će biti multifunkcionalni i vizualno privlačni te koji će uz poljoprivredne imati i društvene i ekološke funkcije (obrazovne, rekreacijske itd.).	CKA4
SA18	U poljoprivrednim iznimnim i osjetljivim krajobrazima poticati razvoj niskointenzivnih oblika poljoprivrede (ekološka, tradicijska itd.), koji se prilagođavaju strukturi krajobrazu (konfiguraciji terena, parcelaciji) te drugim prirodnim i kulturnim elementima.	CKA4
SA19	Očuvati, obnoviti i revitalizirati regionalno specifične elemente i uzorke poljoprivrednog krajobrazu, osobito sitnu parcelaciju, živice, voćnjake, vinograde, livade, sjenokoše, lokve i tradicijske međe.	CKA4
SA20	Jačati multifunkcionalnost poljoprivrednih krajobrazu, u kombinaciji s prirodnim krajobrazima, radi sprečavanja širenja građevinskih područja i urbanizacije ruralnih naselja te stvaranja prostora za posjećivanje, rekreacijske djelatnosti i izletnički turizam.	CKA4 CKA6
SA21	Spriječiti uspostavu velikih monokulturnih i prostorno nestrukturiranih poljoprivrednih i arborikulturnih nasada te samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana u iznimnim poljoprivrednim krajobrazima. Za uspostavu agrosolarnih elektrana posebno su osjetljivi poljoprivredni krajobrazi tradicionalnih uzoraka i sitnog mjerila na padinama. Zabraniti prenamjenu i gradnju (uključujući staklenike i plastenike) unutar iznimnih poljoprivrednih krajobrazu te u njima čuvati poljoprivrednu funkciju.	CKA4
SA22	U manje osjetljivim krajobrazima omogućiti razvoj i intenzivne, ali okolišno održive poljoprivrede temeljene na načelima očuvanja okoliša i krajobrazu. Okrupnjavanje, uvođenje novih kultura te monokulturnih nasada moguće je, ali poštujući konfiguraciju terena, mrežu tokova, uzorak parcelacije te ostale za područje karakteristične kulturne i prirodne elemente. Također, uvoditi nove strukture koje će pridonositi očuvanju okoliša i jačanju privlačnosti prostora poput ograda, živica, terasa, kanala, podzida itd. te nepoljoprivrednih elemenata poput izletišta, odmorišta itd.	CKA5 CKA6
SA24	U intenzivnim poljoprivrednim krajobrazima lišenima prirodne vegetacije saditi živice, drvorede, šumarke i pojedina stabla.	CKA6
SA25	Spriječiti prenamjenu vrijednoga poljoprivrednog zemljišta u građevinsko.	CKA4
SA26	Zaštiti najvrjednije iznimne poljoprivredne krajobrazu putem nacionalne, lokalne ili prostorno-planske zaštite te u njima poticati poljoprivredu niskog intenziteta temeljenu na lokalnim specifičnostima krajobrazu.	CKA4
SA27	Identificirati iznimne i vrijedne poljoprivredne i ruralne krajobrazu te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti teme poljoprivrednih i ruralnih krajobrazu u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke/kulturne rute, itinerare itd. Brendirati lokalne proizvode te oblike nematerijalne i materijalne baštine konceptom (vezanoga) iznimnoga poljoprivrednog/ruralnog krajobrazu.	CKA4

VIZUALNO–DOŽIVLJAJNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SV1	Sačuvati vizualnu cjelovitost i identitet ključnih krajobraznih cjelina, osobito područja Okić–grada, šumovitih gorskih masiva te očuvanih tradicionalnih poljoprivrednih uzoraka, očuvanjem njihovih ključnih krajobraznih obilježja: kontrastnih odnosa reljefa, šuma i otvorenih poljoprivrednih površina, vizualne izloženosti grebena i vrhova te panoramskih vizura. Poštovati mjerilo i kapacitete krajobraznih područja pri planiranju novih zahvata.	CKV1
SV2	Očuvati i unaprijediti regionalno specifične povijesne prostorne odnose ruralnih i urbanih naselja s poljoprivrednim i prirodnim površinama, s naglaskom na odnos između izgrađenih dijelova, mozaičnih poljoprivrednih površina, šuma, vodotoka i ostalih prirodnih površina.	CKV1
SV3	Spriječiti uspostavu velikih monokulturnih i prostorno nestrukturiranih poljoprivrednih nasada te velikih samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana u iznimnim, vizualno–doživljajno vrijednim (scenskim) te vizualno izloženim krajobrazima. Posebno su osjetljive padine nagiba većeg od 12° prekrivene visokom šumskom vegetacijom te poljoprivredni krajobrazi tradicionalnih uzoraka i sitnog mjerila na blagim padinama.	CKV1 CKV2
SV4	Širenje građevinskih područja i gradnju naselja ne planirati na područjima visoke vizualne izloženosti, a posebno ne na istaknutim vrhovima, grebenima reljefnih formacija.	CKV1 CKV2
SV5	Nove građevine ne bi smjele izlaziti iz siluete padine brda te bi se svojom visinom i proporcijama trebale integrirati u postojeće i planirano visoko zelenilo kako ne bi dominirale vizurama. To bi pridonijelo primjerenijim slikama naselja.	CKV1 CKV2
SV6	Očuvati postojeće i uspostaviti nove zelene cezure, koje imaju funkciju osiguravanja kvalitetnog ambijenta i sprečavanja kontinuirane izgradnje duž riječnih obala te prometnica.	CKV1
SV7	Očuvati zeleno zaleđe postojećih ruralnih i urbanih naselja te većih izgrađenih zona, što je važno za očuvanje krajobrazne slike i vizura.	CKV1 CKV2
SV8	Identificirati iznimne i vizualno–doživljajno vrijedne (scenske) krajobraze te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/ turističke rute, itinerare itd.	CKV2
SV9	Predstaviti vizualno–doživljajno (scenski) vrijedna krajobrazna područja i iznimne krajobraze uređenjem vidikovaca/odmorišta na vizurnim točkama važnima za njihovo panoramsko i cjelovito razgledavanje (uz prometnice ili uređene staze).	CKV2
SV10	Očuvati postojeće vizure na povijesna naselja s pristupnih puteva te drugih točaka promatranja. Novu gradnju, ako je potrebna, planirati „u drugom planu“ čuvajući postojeće vizure na povijesna ruralna i urbana naselja i njihove prostorne rubove.	CKV2
SV11	Zakloniti loše vizure prema degradiranim područjima, koja narušavaju postojeće vizualno–doživljajne kvalitete, uspostavom zelenih pojasa s visokom vegetacijom.	CKV3
SV12	Vizualne degradacije volumenom i stilom neprimjerenih postojećih stambenih, turističkih i gospodarsko–poslovnih građevina ublažiti sadnjom visoke vegetacije. Jačati udio prirodnih zelenih površina na građevnim česticama te udio javnih otvorenih prostora uz njihovo kvalitetno oblikovanje adekvatnim sadržajima i uređenim zelenilom.	CKV3
SV13	Planirati sadnju vegetacije (stabla, drvoređi, živice) uz postojeću i planiranu infrastrukturu (prometnice, pruge, energetske i vodnocomunalne građevine) te postojeće i planirane gospodarsko–poslovne zone radi njihova vizualnog zaklanjanja.	CKV3
SV14	Sanirati degradirane obale vodotoka radi podizanja boravišnih i ambijentalnih kvaliteta naselja i otvorenih prostora uz rijeke i potoke.	CKV3
SV15	U degradiranim područjima kamenoloma osim njihove obvezne biološke sanacije nakon prestanka korištenja preporučuje se i planiranje sadržaja jer bi se inače mogle stvoriti nove degradacije: primjerice planirati područja gospodarsko–poslovne namjene, razne infrastrukturne objekte (crpne stanice, pročišćivači) ili pak sportsko–rekreacijske sadržaje kao što su adrenalinski parkovi, motostaze itd.	CKV3
SV16	Sva postojeća divlja odlagališta otpada uz prometnice, unutar naselja i u ruralnom krajobrazu ukloniti i sanirati površine tako da se vrate u prvotno stanje.	CKV3

PODRUČJE JEČMIŠTA

An aerial photograph of a village nestled in a valley. The village features a church with a prominent bell tower and a large cemetery. The surrounding landscape is lush with green fields and dense forests. In the background, a steep, rocky hill rises, topped with a castle or fortress. The sky is clear and blue.

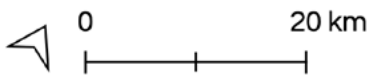
2.3.A. KRAJOBRAZNA REGIJA **BILOGORA I KALNIČKO PRIGORJE**

BILOGORA I KALNIČKO PRIGORJE

KRAJOBRAZ NIŽEGA GORJA I POBRĐA

- IZGRAĐENE POVRŠINE
- POLJOPRIVREDNE POVRŠINE
- VISOKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- NISKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- LIVADNE I TRAVNJAČKE POVRŠINE
- STJENOVITE POVRŠINE
- VODENE POVRŠINE

OPIS KRAJOBRAZNOG PODRUČJA

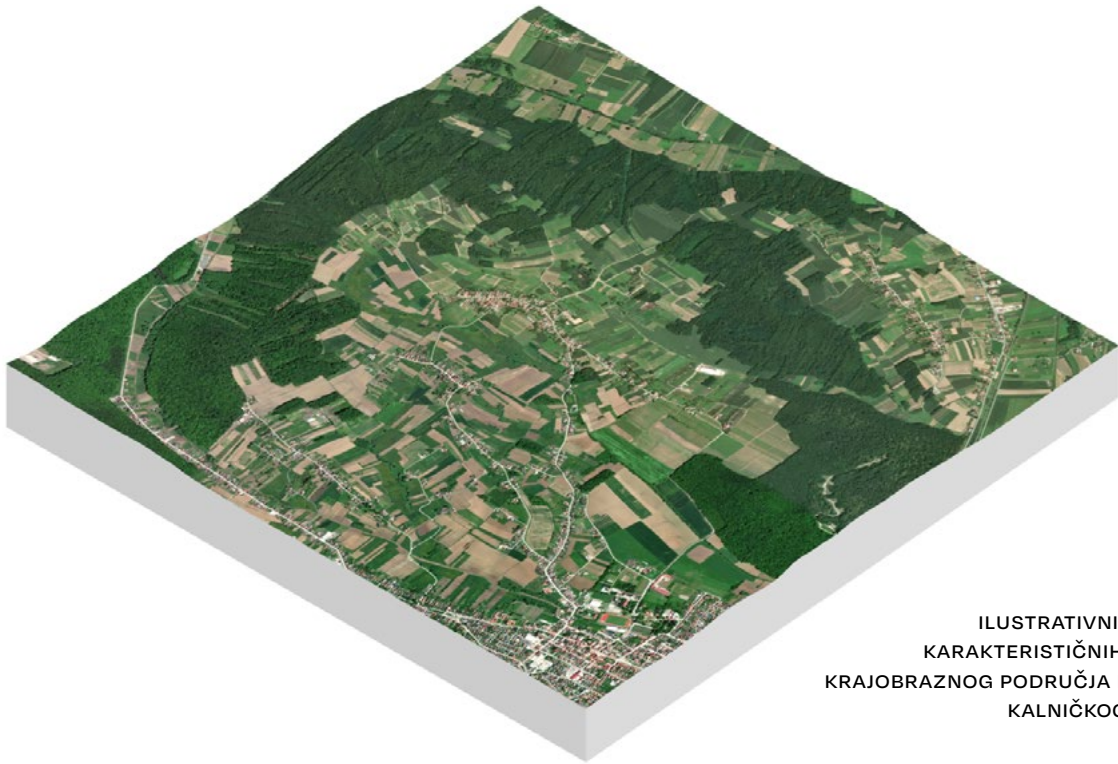
OBUH VAT/SMJEŠTAJ
Područje Bilogore i kalničkog prigorja između Medvednice i vršnog dijela Kalnika na sjeverozapadu, Podravine na sjeveru i slavonskoga gorja na jugoistoku.

- DEFINIRAJUĆI KRITERIJI:**
- geologija: vezane i rastresite sedimentne stijene;
 - reljef: rebrasto raščlanjeno pobrđe i niže gorje.

- KLJUČNA OBILJEŽJA:**
- rebrasto raščlanjeni reljef s karakterističnom smjenom usporednih rebara i potočnih dolina;
 - izmjena visoke šumske vegetacije (bukove i bukovo-jelove šume te hrastovo-grabove šume), livada, pašnjaka i oranica;
 - velik broj zaselaka i malih, ruralnih naselja u dolinama i vršnim dijelovima nižega gorja.

KARAKTER KRAJOBRAZA
Krajobraz šumovitog i kultiviranog pobrđa s malim potočnim dolinama i raspršenim naseljima te šumovitim padinama nižega gorja.

PRIRODNA OBILJEŽJA
Kalničko-bilogorsko prigorje čini rebrasto raščlanjeni reljef s karakterističnom smjenom usporednih rebara i potočnih dolina, nastalih spajanjem bujičnih plavina i deluvijalnih konusa. Sjeveroistočne padine Bilogore nešto su strmije od padina okrenutih prema nizini rijeka Lonje, Česme i Ilove, a sve ih tvore neogenske i preneogenske podinske stijene pod klastičnim sedimentima (pijesci, šljunak, lapor i glina). Uglavnom su razvijena lesivirana tla na lesu, koja su dijelom tipična, dijelom pseudoglejna, a dijelom rigolana. Od hidromorfnih tala najčešće se javlja pseudoglej obronačni, a duž uskih riječnih dolina prisutna su i močvarna tla. Pritom nadmorske visine idu do 360 m u podnožju vrha Kalnik u susjednoj regiji, dok se na Bilogori ističe njezin najviši vrh Rajčevica (309 m n. v.). Velik broj vodotoka isprepletenog i plitkog korita daje dodatnu dinamiku reljefu ove regije disecirajući padine gorja te taložeći aluvijalne naslage u svojim dolinama. Dominantan površinski pokrov čini šumska vegetacija (60%), pri čemu na sjevernim i sjeveroistočnim padinama prevladavaju srednjoeuropske bukove i bukovo-jelove šume, dok su na južnim i jugoistočnim padinama zastupljene hrastovo-grabove šume. Uz vodotoke (Ilova, Velika) javljaju se vlažne i periodično poplavljene šume

ILUSTRATIVNI 3D PRIKAZ
KARAKTERISTIČNIH OBILJEŽJA
KRAJOBRAZNOG PODRUČJA BILOGORE I
KALNIČKOG PRIGORJA

pretežno nizinskih područja (šume crne johe i hrasta lužnjaka). Na cijelom području šumska se vegetacija izmjenjuje s travnjačkom, koja prevladava u dolinama rijeka (Lonja, Glogovnica i dr.) i potoka, na padinama podno vrha Bilo/Rajčevica i sjeveroistočno od Daruvara.

ANTROPOGENA OBILJEŽJA

U srednjem vijeku osnovana su brojna mala, nepravilna (slabo okupljena) naselja sa zaseocima na rebrastim prigorjima duž cijelog područja, dok su uz ceste i putove formirana linijska (nepravilna) naselja koja su morala osigurati sve potrebno za život pa je prevladavalo usitnjeno kombinirano gospodarstvo. Usitnjene, nepravilne parcele te mozaik polja, pašnjaka, voćnjaka i šuma okružuju naselja i tvore specifičan sitan uzorak poljoprivrednog krajobraza. Dominiraju oranice, ali i livade (osobito uz vodotoke), vinogradi (sjeverni obronci Bilogore – klijeti s vinogradima) i voćnjaci (veće površine nalaze u okolici naselja Čepelovac) te veće komasirane površine koje se mogu naći u okolici Križevaca. Danas se samo u prometno najizoliranijim dijelovima održala poljoprivreda niskog intenziteta, dok je veći dio regije urbaniziran zahvaljujući razvoju industrije, pri čemu blizina Zagreba utječe na brz porast naseljenosti, razvoj gradskih središta i manjih naselja. U podnožju Bilogore, izvan regije, nalazi se nekoliko gradskih naselja (Koprivnica, Virovitica, Bjelovar), a unutar nje nalazi se tek manje gradsko naselje Križevci (smješteno na blago razvedenom terenu, na nadmorskoj visini 130–155 m, uz prijevoj između kalničkog prigorja i Bilogore). Ono je jedno od najstarijih povijesnih naselja na prostoru između Save i Drave i važno trgovačko središte te je zaštićeno kao kulturno-povijesna urbana cjelina čiju povijesnu sliku čini očuvana graditeljska baština od kraja 18. do početka 20. stoljeća. Od ostale kulturne baštine tu su još brojne sakralne građevine i kompleksi (katedrala sv. Trojice s biskupskim dvorom i crkva sv. Ane s pavlinskim samostanom u Križevci-

ma, crkva sv. Ferdinanda kralja u Ferdinandovcu, župni dvor i crkva Ranjenog Isusa u Zrinskom Topolovcu, manastir s crkvom Vavedenja Presvete Bogorodice smješten u Lepavini te ostale zaštićene sakralne građevine).

U podnožju Bilogore ima ležišta nafte (Ferdinandovac, Jagnjedovec, Šandrovac) i prirodnog plina, a nekoliko je i većih ribnjaka (Zidine, Ođenica, Javorica i Čađavica) te akumulacija Klisa.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNA OBILJEŽJA

U strukturi dominira nizak, izduženi i razvedeni volumen pod visokom šumskom vegetacijom u višim dijelovima, koji prema podnožju prelazi u uzorak manjih sklopova šumske vegetacije, livada i manjih naselja s mozaicima poljoprivrednih površina. Monolitnost ovoga prostranog volumena umanjena je ispresijecanošću padina gustom mrežom povremenih i stalnih vodotoka – na sjevernim strmim padinama usjeci su vrlo uski, kratki i brojni, a na južnim, blažim padinama prostraniji su i širi dok se otvaraju prema nizini Česme, Lonje i Ilove. U vršnim dijelovima volumen terena dodatno je naglašen volumenom šuma, a u nižim je dijelovima gorja, osobito na južnim padinama, plošnost i otvorenost padina dodatno naglašena prevladavajućim elementima poljoprivrednih krajobraza. Njihov međuodnos, odnosno ujednačenost i monolitnost tamnih volumena u odnosu na raznolike, usitnjene plošne elemente oranica, livada i voćnjaka, čine dinamičan i kompleksan kraj-obraz.

Područje je mjerilom veliko, izduženo i samim time nesagledivo u cjelini iz šireg područja. Iz nizina rijeke Drave (sjeverno) te Lonje, Česme i Ilove (južno) ono se doima kao kontinuirani blagi prostorni rub. Iz vršnih dijelova Bilogore i podnožja Kalnika, ali i viših dijelova naselja na obroncima u podnožju gore, otvaraju se široke vizure na dijelove regije i okolno područje.

PODRUČJE BREZNICE I BREZNIČKOG HUMA

PADINE BILOGORE KOD NASELJA RIBNJAČKA

SELO VELIKA PISANICA

PODRUČJE SELA KUPINOVAC

SELO GORNJE PLAVNICE

PRIRODNE KVALITETE:

- posebna obilježja vodnih tijela – velik broj brdskih vodotoka isprepletenog i plitkog korita;
- prirodnost i očuvanost jednoga od najvećih šumskih kompleksa u Hrvatskoj;
- posebna obilježja vegetacije ugroženih i/ili rijetkih travnjačkih staništa (mezofilne livade košanice srednje Europe i srednjoeuropske livade rane pahovke) koja su zastupljena u dolinama Lonje, Kamešnice i Glogovnice, na padinama podno vrha Bilo/Rajčevica i sjeveroistočno od Daruvara;
- zaštićena park-šuma Župetnica pokraj Križevaca i dva spomenika parkovne arhitekture unutar grada;
- četrdeset posto površine nalazi se unutar ekološke mreže Natura 2000, pri čemu se veličinom ističe Bilogora i Kalničko gorje (značajno za ptice) te Bilogora (značajno za vrste i stanišne tipove).

ANTROPOGENE KVALITETE

- kulturna simboličnost i povijesni značaj zaštićene kulturno-povijesne cjeline naselja Križevci, pojedinih crkava i manastira (katedrala sv. Trojice s biskupskim dvorom i crkva sv. Ane s pavlinskim samostanom u Križevcima, crkva sv. Ferdinanda kralja u Ferdinandovcu, župni dvor i crkva Ranjenog Isusa u Zrinskom Topolovcu, manastir s crkvom Vavedenja Presvete Bogorodice smješten u Lepavini);
- očuvanost uzorka ruralnih naselja s tradicijskom matricom (npr. Jagnjedovec);
- posebnost uzorka poljoprivrednih krajobraza u podnožju sjevernih obronaka Bilogore i u okolici Kalničkog Obreža – klijeti s vinogradima.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE:

- kompleksnost i koherentnost koje proizlaze iz odnosa vršnih dijelova padina pod visokom šumskom vegetacijom i cjelina naselja s pripadajućim poljoprivrednim površinama u udolinama;
- istaknuta vizualna obilježja ruralnih naselja s očuvanom tradicijskom matricom, npr. područje Jagnjedovac, te brežuljaka s klijetima i vinogradima, npr. u okolici Kalničkog Obreža);
- panoramske vizure iz vršnih dijelova područja i naselja u podnožju gore na okolna nizinska područja.

POSTOJEĆE PROMJENE:

- brojni bujični vodotoci na padinama Bilogore dovode do erozije;
- hidrotehnička regulacija prirodnih vodotoka – kanaliziranje i utvrđivanje obala potoka i rijeka (Lonja);
- postojeće odlagalište otpada Ivančino brdo (Križevci) i bioenergana u Bjelovaru;
- napuštanje i okrupnjavanje poljoprivrednog zemljišta te sukcesija travnjačkih staništa na području cijele regije;
- sedam eksploatacijskih polja mineralnih sirovina;
- postavljanje samostojećih antenskih stupova;
- gradnja objekata različitih arhitektonskih tipologija neprilagođenih ambijentu prostora (položajem, mjerilom, oblikovanjem i materijalima);
- transformacija uzoraka prepoznatljivog krajobraza nekontroliranom izgradnjom na istaknutim vizualnim pozicijama i neprimjerenom arhitekturom;
- napuštanje cjelokupnih i dijelova povijesnih naselja, zapušteni i ruševni stambeni te gospodarski objekti;
- otpad u potocima i rijekama, koji zajedno s loše kontroliranim korištenjem zaštitnih sredstava utječu na lošu kvalitetu voda u vodotocima;
- čista sječa na padinama radi gospodarenja šumama.

PLANIRANI PRITISCI:

→ KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA:

- planirano 19 zona ugostiteljsko-turističke namjene;
- planirano 11 zona sportsko-rekreacijske namjene;
- planirane četiri zone gospodarske namjene.

→ INFRASTRUKTURA:

Promet:

- planirane tri brze ceste, četiri državne ceste, jedna spojna cesta i jedna obilaznica naselja;
- planiran II. kolosijek postojeće mreže željeznica.

Energetika:

- planirana dva spojna DV-a i tri DV-a;
- planiran jedan GE i osam SE-a;
- planirane četiri akumulacije, 17 akumulacija/retencija i devet retencija.

→ ODLAGALIŠTA OTPADA I EKSPLOATACIJSKA POLJA:

- planirana jedna pretovarna stanica i jedno reciklažno dvorište na postojećim odlagalištima;
- planirana tri EP-a mineralne sirovine.

PRIRODNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SP1	Očuvati prirodnu konfiguraciju rebrasto raščlanjenog terena i istaknuta geomorfološka obilježja (potočne doline, izvori, vodotoci i sl.) te vegetacijska obilježja autohtonih šuma (bukove, bukovo-jelove, hrastovo-grabove, šume crne johe i hrasta lužnjaka) te livade rane pahovke i mezofilne livade košanice zastupljene u dolinama. Nove zahvate planirati tako da se integriraju u prirodna obilježja.	CKP1
SP2	Očuvati šumsku vegetaciju u obliku manjih šuma, šumaraka, drvoreda, živica i pojedinih stabala unutar naselja (urbanih i ruralnih) i poljoprivrednog krajobraza te ih maksimalno integrirati u nove zahvate.	CKP1
SP3	Identificirati vrijedne i iznimne prirodne krajobraze te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKP1
SP4	Održavati zaštitne pojaseve te rubna staništa prirodne vegetacije (npr. pojaseve zeljaste vegetacije, živica, šibljaka ili grmlja) gdje god je moguće uz bujičnjake i ceste te za omeđivanje poljoprivrednih površina.	CKP1
SP5	Očuvati prirodnu riječnu obalu, vodna tijela (izvori, potoci, rijeke, akumulacije, ribnjaci) te pripadajuću visoku vegetaciju. Izbjegavati betoniranje i nasipavanje obale i vodenih površina. Pri planiranju novih zahvata integrirati prirodna obilježja obale i vodnih tijela u rješenja čuvajući njihovu prirodnu morfologiju i obalnu vegetaciju, a sve nove intervencije oblikovati kao montažne i lako uklonjive.	CKP1
SP6	Jačati multifunkcionalnost područja unutar ekološke mreže Natura 2000 i značajnih prirodnih područja krajobraza (Park-šuma Župetnica pokraj Križevaca, šumovite padine Bilogore i dijela Kalnika) uvođenjem društveno važne infrastrukture.	CKP1
SP7	Očuvati cjelovitost područja, odnosno maksimalno izbjegavati fragmentaciju i prenamjenu zemljišta na kompaktnim šumskim područjima na padinama te područjima vrijednih staništa i visoke bioraznolikosti (područja s autohtonom šumskom vegetacijom, mezofilne livade košanice srednje Europe i srednjoeuropske livade rane pahovke).	CKP1 CKP2
SP8	Izbjegavati gradnju i širenje građevinskih područja naselja na kompaktne i cjelovite šumske krajobraze koji se nalaze između građevinskih područja i koji su važni elementi prirodne, zelene cezure. Održavati postojeće zelene cezure između urbanih i ruralnih naselja te spriječiti kontinuiranu izgradnju duž riječnih obala te prometnica radi očuvanja prirodnosti i ekoloških kvaliteta (koridori za kretanje životinja, očuvana bioraznolikost područja).	CKP1 CKP2
SP9	Očuvati prirodna poplavna i močvarna područja zbog njihove velike ekološko-prirodne vrijednosti i pozitivnog učinka na ublažavanje klimatskih promjena. Koristiti prirodne retencije za zadržavanje poplavnih voda i njihovu odvodnju.	CKP1 CKP2
SP10	Poticati preoblikovanje postojećih hidrotehničkih rješenja vodotoka (npr. rijeka Lonja) i akumulacija (Klisa) krajobraznim tehnikama. Propisati da novi hidrotehnički radovi na vodotocima budu usklađeni s krajobraznim obilježjima i višenamjenskim korištenjem. Oblikovna, tehnička i biotehnička rješenja trebaju osigurati prirodno uklapanje vodnih tijela u okruženje. U oblikovanju i biotehničkim rješenjima koristiti autohtonu vegetaciju iz uzvodnih područja.	CKP3
SP11	Ukloniti i sanirati ilegalna odlagališta otpada u prirodnom krajobrazu, posebice vodotocima te površine vratiti u stanje blisko prvotnomu.	CKP3
SP12	Sanirati manje površinske kopove metodom biološke sanacije koja uključuje stabilizaciju terena i sadnju autohtone vegetacije. U slučaju da to nije moguće, zakloniti ih sadnjom drveća i druge grmolike vegetacije.	CKP3
SP13	Sanirati sva posjećena prirodna šumska područja pošumljavanjem.	CKP3

ANTROPOGENE KVALITETE (NASELJA I GRADITELJSKA BAŠTINA)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA1	Pri planiranju naselja uspostaviti uravnotežene odnose između graditeljske baštine i suvremenih graditeljskih intervencija, osobito na području zaštićene kulturno-povijesne urbane cjeline grada Križevaca. Planirati razvoj naselja u skladu s prirodnim ograničenjima (konfiguracija terena, šume, vode itd.).	CKA1 CKA2
SA2	Planirati prostorni razvoj ruralnih naselja prema naslijeđenim prostornim obilježjima te odnosima između izgrađenih dijelova naselja, prirodnih i poljoprivrednih površina. Posebnu pozornost posvetiti očuvanju i održavanju tradicionalne ruralne matrice, a novu matricu i gradnju planirati tako da se morfologijom, volumenom, oblikovanjem i materijalima prilagodi postojećoj cjelini naselja, i to u skladu s prirodnim i antropogenim obilježjima krajobraza.	CKA1 CKA2
SA6	Smanjiti potrebe za širenjem građevinskog područja obnovom i prenamjenom neiskorištenoga ili napuštenoga graditeljskog fonda.	CKA1 CKA3
SA8	Spriječiti širenje naselja ili strogo uvjetovati njihovo daljnje širenje u visokovrijednim i osjetljivim krajobraznim područjima, npr. u očuvanim ruralnim cjelinama, uz obale rijeka.	CKA1 CKA2
SA9	Spriječiti urbanizaciju ruralnih naselja onemogućavanjem njihova spajanja s urbanim naseljima, zadržavanjem rahlije matrice izgrađenosti te očuvanjem većih prirodnih i poljoprivrednih površina.	CKA1
SA10	Na područjima na kojima je prostornim planom predviđena prenamjena poljoprivrednog zemljišta u građevinsko, planirati rahlu matricu izgradnje s prevladavajućim otvorenim zelenim prostorima te uzimajući u obzir zatečenu konfiguraciju terena, strukturu krajobraza te elemente poput živica, drvoreda, kanala itd. kao polazišta za oblikovanje.	CKA1
SA11	Očuvati i unaprijediti graditeljsku baštinu važnu za regionalni krajobrazni identitet (zaštićenu kulturno-povijesnu cjelinu grada Križevaca, povijesna ruralna naselja i cjeline u okolici Kalničkog Obreža, brojne crkve, manastir i ostalu kulturnu baštinu) tako da se obnove i stave u funkciju obrazovanja i posjećivanja. U njihovoj okolici i kontaktnoj zoni nije prihvatljivo planirati novu gradnju, već održavati obilježja povijesno relevantnog stanja.	CKA2
SA13	Identificirati iznimne i vrijedne krajobraze naselja (stari grad Križevci) te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti.	CKA2
SA15	Sanirati i spriječiti daljnje širenje ambijentalno neuklopljenih dijelova naselja poput zona (trgovačko-uslužnih i gospodarsko-poslovnih) lišenih zelenila i javnih prostora, zona s predimenzioniranom i/ili stilski neprikladnom arhitekturom, neuređenih industrijskih i gospodarskih zona itd.	CKA1 CKA3
SA16	Sanirati i revitalizirati vrijedne ruralne cjeline, s naglaskom na napuštene i degradirane dijelove prostora.	CKA2 CKA3

ANTROPOGENE KVALITETE (POLJOPRIVREDNI KRAJOBRAZI)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA18	U poljoprivrednim iznimnim i osjetljivim krajobrazima (npr. ruralna naselja s tradicijskom poljoprivrednom matricom kao što je područje Jagnjedovac, klijeti s vinogradima u okolici Kalničkog Obreža te klijeti s vinogradima na sjevernim obroncima Bilogore itd.) poticati razvoj niskointenzivnih oblika poljoprivrede (ekološka, tradicijska itd.), koji se prilagođavaju strukturi krajobraza (konfiguraciji terena, parcelaciji) te drugim prirodnim i kulturnim elementima.	CKA4
SA19	Očuvati, obnoviti i revitalizirati regionalno specifične elemente poljoprivrednog krajobraza (voćnjake, vinograde, živice, klijeti, bunare itd.).	CKA4
SA21	Spriječiti uspostavu velikih monokulturnih i prostorno nestrukturiranih poljoprivrednih i arborikulturnih nasada te samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana u iznimnim i vrijednim poljoprivrednim krajobrazima. Za uspostavu agrosolarnih elektrana posebno su osjetljivi poljoprivredni krajobrazi tradicionalnih uzoraka i sitnog mjerila na blagim padinama. Zabraniti prenamjenu i gradnju (uključujući staklenike i plastenike) unutar iznimnih i vrijednih poljoprivrednih krajobraza te u njima čuvati poljoprivrednu funkciju.	CKA4
SA22	U manje osjetljivim krajobrazima omogućiti razvoj i intenzivne, ali okolišno održive poljoprivrede temeljene na načelima očuvanja okoliša i krajobraza. Okrupnjavanje, uvođenje novih kultura te monokulturnih nasada moguće je, ali poštujući konfiguraciju terena, mrežu tokova, uzorak parcelacije te ostale za područje karakteristične kulturne i prirodne elemente. Također, uvoditi nove strukture koje će pridonositi očuvanju okoliša i jačanju privlačnosti prostora poput živica, kanala itd. te nepoljoprivrednih elemenata poput izletišta, odmorišta itd.	CKA5 CKA6
SA24	U intenzivnim poljoprivrednim krajobrazima lišenima prirodne vegetacije saditi živice, drvorede, šumarke i pojedina stabla.	CKA6
SA25	Spriječiti prenamjenu vrijednoga poljoprivrednog zemljišta u građevinsko.	CKA4
SA27	Identificirati iznimne i vrijedne poljoprivredne i ruralne krajobraze te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti teme poljoprivrednih i ruralnih krajobraza u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke/kulturne rute, itinerare itd. Brendirati lokalne proizvode te oblike nematerijalne i materijalne baštine konceptom (vezanoga) iznimnoga poljoprivrednog/ruralnog krajobraza.	CKA4

VIZUALNO–DOŽIVLJAJNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SV1	Sačuvati vizualnu cjelovitost i identitet šumovitog i kultiviranog pobrđa s malim potočnim dolinama i raspršenim naseljima te šumovitim padina nižega gorja poticanjem krajobrazne raznolikosti, prostornog reda i koherentnosti. Poštovati mjerilo i kapacitete krajobraznih područja pri planiranju novih zahvata.	CKV1
SV2	Očuvati i unaprijediti regionalno specifične prostorne odnose vršnih dijelova padina pod visokom šumskom vegetacijom i cjelina naselja s pripadajućim poljoprivrednim površinama u udolinama.	CKV1
SV3	Spriječiti uspostavu velikih samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana u iznimnim, vizualno–doživljajno vrijednim (scenskim) te vizualno izloženim krajobrazima. Za uspostavu solara posebno su osjetljive padine nagiba većeg od 12° prekrivene visokom šumskom vegetacijom i poljoprivredni krajobrazi tradicionalnih uzoraka i sitnog mjerila.	CKV1 CKV2
SV4	Širenje građevinskih područja ne planirati na područjima visoke vizualne izloženosti, a posebno ne na istaknutim vrhovima i grebenima.	CKV1 CKV2
SV6	Očuvati postojeće i uspostaviti nove zelene cezure, koje imaju funkciju osiguravanja kvalitetnog ambijenta i sprečavanja kontinuirane izgradnje duž prometnica, posebice u urbanim područjima kao što je grad Križevci.	CKV1
SV8	Identificirati iznimne i vizualno–doživljajno vrijedne (scenske) krajobraze (npr. područje Jagnjedovac, klijeti s vinogradima u okolici Kalničkog Obreža) te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKV2
SV9	Predstaviti vizualno–doživljajno (scenski) vrijedna krajobrazna područja i iznimne krajobraze uređenjem vidikovaca/odmorišta na vizurnim točkama važnima za njihovo panoramsko i cjelovito razgledavanje (uz prometnice ili uređene staze).	CKV2
SV10	Očuvati postojeće vizure na povijesna naselja (kulturno–povijesna cjelina grada Križevaca) s pristupnih putova te drugih točaka promatranja. Novu gradnju, ako je potrebna, planirati „u drugom planu“ čuvajući postojeće vizure na povijesna ruralna i urbana naselja i njihove prostorne rubove.	CKV2
SV11	Zakloniti loše vizure prema degradiranim područjima (zasjeci i visoki nasipi autocesta, kamenolomi, gospodarsko–poslovne zone, odlagališta otpada, bioenergana), koja narušavaju postojeće vizualno–doživljajne kvalitete, uspostavom zelenih pojasa s visokom vegetacijom.	CKV3
SV12	Vizualne degradacije volumenom i stilom neprimjerenih postojećih stambenih i gospodarsko–poslovnih građevina ublažiti sadnjom visoke vegetacije. Jačati udio prirodnih zelenih površina na građevnim česticama te udio javnih otvorenih prostora uz njihovo kvalitetno oblikovanje adekvatnim sadržajima i uređenim zelenilom.	CKV3
SV13	Planirati sadnju vegetacije (stabla, drvoređi, živice) uz postojeću i planiranu infrastrukturu (prometnice, pruge, energetske i vodo komunalne građevine) te postojeće i planirane gospodarsko–poslovne zone radi njihova vizualnog zaklanjanja.	CKV3
SV15	U degradiranim područjima sedam eksploatacijskih polja mineralnih sirovina, osim njihove obvezne biološke sanacije nakon prestanka korištenja preporučuje se i planiranje sadržaja jer bi se inače mogle stvoriti nove degradacije: primjerice područja gospodarsko–poslovne namjene, razni infrastrukturni objekti (crpne stanice, pročišćivači) ili pak sportsko–rekreacijski sadržaji kao što su adrenalinski parkovi, itd.	CKV3
SV16	Postojeća ilegalna odlagališta otpada uz prometnice, unutar naselja i u ruralnom krajobrazu ukloniti i sanirati površine tako da se vrate u stanje blisko prvotnomu.	CKV3
SV17	Spriječiti čistu sječu radi gospodarenja šumama u iznimnim, vizualno–doživljajno vrijednim (scenskim) te vizualno izloženim krajobrazima.	CKV1 CKV2

2.3.B
KRAJOBRAZNA
REGIJA
**MOSLAVAČKA
GORA**

SELO VELIKI PROKOP

MOSLAVAČKA GORA

KRAJOBRAZ NIŽEGA GORJA I POBRĐA

- IZGRAĐENE POVRŠINE
- POLJOPRIVREDNE POVRŠINE
- VISOKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- NISKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- LIVADNE I TRAVNJAČKE POVRŠINE
- STJENOVITE POVRŠINE
- VODENE POVRŠINE

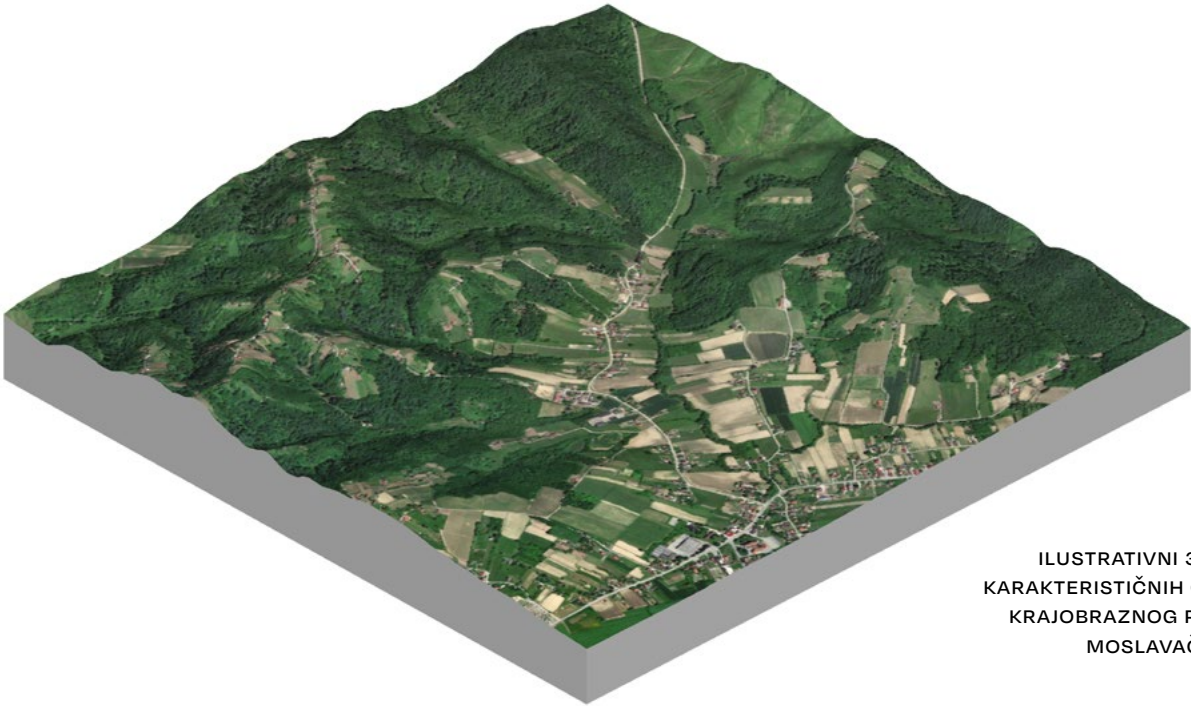

OPIS KRAJOBRAZNOG PODRUČJA

OBUHVAT/SMJEŠTAJ Prostor između porječja Česme, Lonje i Ilove te gornje i srednje Posavine u središnjem dijelu Hrvatske.
DEFINIRAJUĆI KRITERIJI: - geologija: horst heterogene litološke građe razlomljen brojnim rasjedima - reljef: pobrđe i niže gorje - regija: poistovjećuje se s uvriježenom regijom Moslavinom.
KLJUČNA OBILJEŽJA: - reljef nižega gorja diseciranog jarugama i dolinama tokova odvojenih grebenima; - magmatsko-metamorfna stijenska osnova u nižim dijelovima prekrivena rastresitim sedimentima; - dominacija šumskog pokrova; - bogatstvo vodom i vodnim tijelima (prigorski vodotoci plitkog korita, brojni izvori i bare); - mala sela i zaseoci unutar mozaika poljoprivrednih površina niskog intenziteta.
KARAKTER KRAJOBRAZA Krajobraz šumovitog i kultiviranog pobrđa s malim potočnim dolinama i raspršenim naseljima te šumovitim padina nižega gorja.

PRIRODNA OBILJEŽJA
Regija se pruža u smjeru SZ-JI, karakterizira je umjereno raščlanjen reljef koji niže gorje čini razlomljeno brojnim rasjedima; intenzivno jaruženje i erozija oblikovali su jaruge i doline tokova odvojene grebenima. Gorje je pretežito izgrađeno od vodonepropusnih stijena te izrazito raščlanjeno duboko usječenim dolinama i jarugama (oblikovanim brzim i jakim površinskim tokovima) te različito orijentiranim hrptovima padina. Padine su u najvišem dijelu strmije te samim time podložne intenzivnijemu erozijskom djelovanju, dok su niži dijelovi padina oblikovani ne samo erozijom nego i akumulacijom materijala. Najviša je točka središnjeg hrpta vrh Humka (489 m). Regija je vodonepropusna pa zato i bogata vodom: prigorskim vodotocima plitkog korita i velike brzine, brojnim izvorima i barama u podnožju te omeđena porječjima Česme, Lonje i Ilove.

Prekrivaju je većinom lesivirana tla na lesu te distrična smeđa tla na metamorfima i klastitima. Prema rubovima Moslavačke gore, na sedimentima lesa ili njegovih derivata, pojavljuju se pseudogleji (uglavnom na obroncima), a u njezinu podnožju, koje prelazi u nizinu rijeka Česme, Lonje i Ilove, i močvarno-glejna tla. Karakteristična je pojava različitih magmatskih i metamornih stijena. Iako je regija djelomično izmijenjena pod antropogenim utjecajem, a šumoviti predjeli ispresijecani poljoprivrednim površinama i potočnim dolinama, ipak

ILUSTRATIVNI 3D PRIKAZ
KARAKTERISTIČNIH OBILJEŽJA
KRAJOBRAZNOG PODRUČJA
MOSLAVAČKA GORA

je dominantniji njezin prirodni karakter, pri čemu je pod šumama 60% ukupne površine regije. Najzastupljenija šumska zajednica regije jest šuma hrasta lužnjaka i običnoga graba; proteže se po cijeloj regiji, osim uza zapadnu i JZ granicu, prati je manjim udjelom šuma hrasta kitnjaka i običnoga graba, a prisutne su i bukove i bukovo-jelove šume. Uz vodotoke, pretežito u sjevernom dijelu regije, pridolaze vlažne i periodično poplavljene šume pretežno nizinskih područja – šume crne johe i šume hrasta lužnjaka. Prisutne su još i šume poljskog jasena. Pritom je, među ostalim, i zbog bogatstva šumske vegetacije, zaštićen dio regije u kategoriji Regionalni park (Moslavačka gora). Travnjačka staništa, među njima i ona ugrožena (mezofilnih livada košnica Srednje Europe), zauzimaju oko 8% površine regije, a područja pod šikarama tek 2%.

ANTROPOGENA OBILJEŽJA

Na području Moslavačke gore i na njezinu rubnom, kontaktnom prostoru nalaze se brojni ostaci kulturno-povijesne baštine koji svjedoče o dugoj nastanjenosti; ovdje se ističu i danas očuvani srednjovjekovni burgovi i utvrde – Garić grad, Jelen grad, Košut grad, Turski stol i dr. – te samostanski kompleksi – pavlinski samostan i franjevački samostan. Brojna su i arheološka nalazišta, i to iz neolitičke, korenovske, sopotske, lasinjske i vučedolske kulture, kao i ona iz ilirskih i rimskih vremena. Danas je ovo dominantno ruralno područje, bez gradskih naselja. Sela i zaseoci zastupljeni su na gotovo cijelom području, osim Regionalnog parka. Riječ je o površinom malim naseljenim predjelima, dominantno linijskog, pravilnog tipa i strukture, smještenima uz manje, lokalne ceste. Razmještena su po pojedinim hrptovima gore, u dolinama te uz kontaktne prostore nižih dijelova padina Moslavačke gore i okolnoga nižeg brežuljkastog terena. Seoska se naselja gdje god uvlače i u šumske predjele. Danas su mnoga naselja smještena uza samu goru sve praznija i napuštenija.

Iako regijom vizualno gotovo dominiraju šumske površine, one ne čine glavninu pokrova regije s obzirom na to da aktivne poljoprivredne površine zauzimaju gotovo trećinu regije (27%). Pretežito je riječ o mozaičnim kultiviranim površinama smještenim uz naselja, na nižim predjelima, dok su na višim i strmijim površinama zastupljeni voćnjaci i vinogradi. Većina je parcela otvorenog tipa, manjih površina, što sugerira bavljenje poljoprivredom niskog intenziteta, no na ravnijim reljefnim oblicima i u podnožju Moslavačke gore evidentirane su i veće parcele, većinom oranica koje su smještene uz kanalizirane vodotoke. Veće, intenzivne poljoprivredne površine pod

voćnjacima (nasadi jabuka) nalaze se u okolici Velike Ludine. Vinogradi su smješteni na južnom i jugozapadnom dijelu regije, a najzastupljeniji su na području od Popovače do Volodera (Volodersko brdo). Moslavina je jedna od rijetkih vinogradarskih regija koja je sačuvala svoje autohtone sorte i njima zasađene vinograde. Iako je vidljivo napuštanje pojedinih naselja uza samu goru, ova regija ipak ima jak turistički potencijal, a čini ga njezina kulturna baština te mreža planinarskih staza po Moslavačkoj gori, čime se potencira sportski – planinarski, brdski biciklistički i izletnički turizam. Usto, tu je i pokoje obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, ponajprije na južnim obroncima, gdje se ujedno nalaze i vinske ceste i izletišta. Na gori se nalazi i nekoliko kamenoloma, od kojih su neki danas napušteni (Pleterac i Mikleuška) te prirodna izvorišta pakline (nafte), nalazišta ugljena i gline te kamene kugle, koje upućuju na to da je Moslavačka gora vulkanskog podrijetla.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNA OBILJEŽJA

U strukturi regije dominira niski, razvedeni volumen Moslavačke gore, pod visokom šumskom vegetacijom u višim dijelovima, koji prema podnožju prelazi u uzorak manjih sklopova šumske vegetacije, livada i manjih naselja s mozaicima poljoprivrednih površina. Monolitnost ovoga prostranog volumena umanjena je ispresijecanošću padina brojnim usjecima u višim dijelovima te mrežom povremenih i stalnih vodotoka u nižim dijelovima. U vršnim dijelovima volumen terena dodatno je naglašen volumenom šuma, gdje se kao akcenti pojavljuju pojedini srednjovjekovni burgovi i utvrde, a u nižim je dijelovima gorja plošnost i otvorenost padina dodatno naglašena prevladavajućim elementima poljoprivrednih krajobraz. Njihov međudnos, odnosno ujednačenost i monolitnost tamnih volumena u odnosu na raznolike, usitnjene plošne elemente oranica, livada, voćnjaka i vinograda, čine dinamičan i kompleksan krajobraz.

Iako je regija mjerilom mala, nesaglediva je u cijelosti, što zbog reljefne raščlanjenosti, što zbog šumskog pokrova koji je najvećim dijelom definira. Vizure su unutar regije definirane gorom, a s nje se pružaju značajne panoramske vizure na cijelo šire i užje područje regije (ponajprije s lakše dostupnih dijelova – vrh Humka, vidikovac Vis s pogledom na PP Lonjsko polje i ostalo šire područje regije). Iako je gora blaže reljefno raščlanjena, zbog znatnog udjela šumske vegetacije, vizure su unutar nje uglavnom svedene na manja (izolirana) područja ruralnih cjelina.

SELO VELIKA BRŠLIJANICA

PODRUČJE SELA TRNOVITIČKI POPOVAC

HRUŠEVLIJANI KOD VOLODERA

SELO DIŠNIK

AKUMULACIJSKO JEZERO POPOVAC

PRIRODNE KVALITETE

- prirodnost i posebnost šumske vegetacije; velik udio šuma te očuvanost gorskih šumskih predjela, dio kojih je zaštićen kao Regionalni park Moslavačka gora;
- prirodnost i posebna obilježja voda, odnosno vodno bogatstvo (prigorski vodotoci plitkog korita i velike brzine, brojni izvori, bare u podnožju);
- velika krajobrazna, geološka i bioraznolikost Regionalnog parka Moslavačka gora;
- posebna obilježja vegetacije ugroženih i/ili rijetkih travnjačkih staništa (mezofilne livade košnice Srednje Europe).

ANTROPOGENE KVALITETE:

- očuvanost povijesnih naselja i njihov skladan odnos prema okolnom krajobrazu;
- mjestimično očuvana tradicionalna drvena arhitektura u selima i zaseocima;
- povijesni značaj i očuvanost kulturno-povijesne baštine (srednjovjekovni burgovi i utvrde – Garić grad, Jelen grad, Košut grad, Turski stol i dr., brojna arheološka nalazišta).

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE:

- dinamičan odnos šumsko-poljoprivrednih površina, očuvanih potočnih dolina i travnjaka te kulturno-povijesne i tradicijske baštine;
- cjelovitost, reprezentativnost i prostorni identitet Moslavačke gore, posebno RP-a Moslavačka gora;
- srednjovjekovni burgovi i utvrde kao akcenti na šumovitim padinama;
- široke vizure s vršnih dijelova Moslavačke gore na šire i uže područje regije.

POSTOJEĆE PROMJENE:

- ugroženost okoliša zbog klimatskih promjena u obliku opasnih bujica, erozija i nastanka klizišta;
- djelomična depopulacija i napuštanje poljoprivrednih djelatnosti;
- mjestimični intenzivniji poljoprivredni nasadi (većinom oranice na ravnijim reljefnim oblicima i u podnožju Moslavačke gore; veće površine pod voćnjacima u okolic Velike Ludine (Katoličko Selište));
- eksploatacija mineralnih sirovina (nekoliko – napuštenih – površinskih kamenih kopova na Moslavačkoj gori);
- neadekvatno gospodarenje otpadom te stvaranje ilegalnih odlagališta otpada, nerijetko unutar šuma;
- sječa šuma i uništavanje šumske infrastrukture (šumskih cesta, staza, puteva);
- ugroženost postojećih prirodnih kvaliteta širenjem invazivnih stranih vrsta.

PLANIRANI PRITISCI

→ KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA:

- izgradnja osam zona ugostiteljsko-turističke namjene;
- izgradnja šest gospodarskih zona.

→ INFRASTRUKTURA

Promet:

- izgradnja jedne brze ceste, dviju državnih cesta, dviju obilaznica, dviju spojnih cesta jedne županijske ceste;
- izgradnja jedne zračne luke, jednog aerodroma i dvaju helidroma.

Energetika:

- izgradnja dvaju BE-a (bioelektrane);
- izgradnja dviju akumulacija i osam akumulacija/retencija;
- izgradnja dvaju magistralnih plinovoda, jednog produkto-voda i jednog naftovoda.

→ ODLAGALIŠTA OTPADA I EKSPLOATACIJSKA POLJA:

- izgradnja jedne građevine za opasni otpad;
- izgradnja jedne pretovarne stanice (PS);
- jedan istražni prostor mineralne sirovine (bentonit).

PRIRODNE KVALITETE

BR.	SMJERNICE	CK
SP1	Očuvati prirodnu konfiguraciju rebrasto raščlanjenog terena i istaknuta geološka i geomorfološka obilježja (rasjedi, jaruge, potočne doline, izvori, vodotoci, bare i sl.), vegetacijska obilježja autohtonih šuma (šume hrasta lužnjaka i običnoga graba te hrasta kitnjaka i običnoga graba, a manjim dijelom bukove i bukovo-jelove šume te šume crne johe, hrasta lužnjaka i poljskog jasena) te mezofilne livade košanice, kojih ima u dolinama. Nove zahvate planirati tako da se integriraju u prirodna obilježja.	CKP1
SP2	Očuvati šumsku vegetaciju u obliku manjih šuma, šumaraka, drvoreda, živica i pojedinih stabala unutar naselja i poljoprivrednog krajobraza te ih maksimalno integrirati u nove zahvate.	CKP1
SP3	Identificirati vrijedne i iznimne prirodne krajobraze (područje unutar Regionalnog parka Moslavačka gora) te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKP1
SP4	Održavati zaštitne pojaseve te rubna staništa prirodne vegetacije (npr. pojaseve zeljaste vegetacije, živica, šibljaka ili grmlja) gdje god je moguće uz bujičnjake i ceste te za omeđivanje poljoprivrednih površina.	CKP1
SP5	Očuvati prirodnu riječnu obalu, vodna tijela (izvori, potoci, rijeke, bare, akumulacije, ribnjaci) te pripadajuću visoku vegetaciju. Izbjegavati betoniranje i nasipavanje obale i vodenih površina. Pri planiranju novih zahvata integrirati prirodna obilježja obale i vodnih tijela u rješenja čuvajući njihovu prirodnu morfologiju i obalnu vegetaciju, a sve nove intervencije oblikovati kao montažne i lako uklonjive.	CKP1
SP6	Jačati multifunkcionalnost zaštićenih područja prirode i značajnih prirodnih područja krajobraza (Regionalni park Moslavačka gora) uvođenjem društveno važne infrastrukture.	CKP1
SP7	Očuvati cjelovitost područja, odnosno maksimalno izbjegavati fragmentaciju i prenamjenu zemljišta na kompaktnim šumskim područjima na padinama te na područjima vrijednih staništa i visoke bioraznolikosti (područja s autohtonom šumskom vegetacijom, posebice šume hrasta lužnjaka, šume crne johe, mezofilne livade košanice Srednje Europe).	CKP1 CKP2
SP8	Izbjegavati gradnju i širenje građevinskih područja naselja na kompaktne i cjelovite šumske krajobraze koji se nalaze između građevinskih područja i koji su važni elementi prirodne, zelene cezure. Održavati postojeće zelene cezure između urbanih i ruralnih naselja te spriječiti kontinuiranu izgradnju duž riječnih obala te prometnica radi očuvanja prirodnosti i ekoloških kvaliteta (koridori za kretanje životinja, očuvana bioraznolikost područja).	CKP1 CKP2
SP9	Očuvati brojna prirodna poplavna i močvarna područja zbog njihove velike ekološko-prirodne vrijednosti i pozitivnog učinka na ublažavanje klimatskih promjena. Koristiti prirodne retencije za zadržavanje poplavnih voda i njihovu odvodnju.	CKP1 CKP2
SP10	Poticati preoblikovanje postojećih hidrotehničkih rješenja vodotoka (brojni kanalizirani vodotoci) krajobraznim tehnikama. Propisati da novi hidrotehnički radovi na vodotocima budu usklađeni s krajobraznim obilježjima i višenamjenskim korištenjem. Oblikovna, tehnička i biotehnička rješenja trebaju osigurati prirodno uklapanje vodnih tijela u okruženje. U oblikovanju i biotehničkim rješenjima koristiti autohtonu vegetaciju iz uzvodnih područja.	CKP3
SP11	Ukloniti i sanirati ilegalna odlagališta otpada u prirodnom krajobrazu, posebice vodotocima i šumama, te površine vratiti u stanje blisko prvotnomu.	CKP3
SP12	Sanirati manje površinske kopove metodom biološke sanacije koja uključuje stabilizaciju terena i sadnju autohtone vegetacije. U slučaju da to nije moguće, zakloniti ih sadnjom drveća i druge grmolike vegetacije.	CKP3
SP13	Sanirati sva posječena prirodna šumska područja pošumljavanjem.	CKP3

ANTROPOGENE KVALITETE (NASELJA I GRADITELJSKA BAŠTINA)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA1	Pri planiranju naselja uspostaviti uravnotežene odnose između graditeljske baštine i suvremenih graditeljskih intervencija, osobito na području povijesnih seoskih naselja. Planirati razvoj naselja u skladu s prirodnim ograničenjima (konfiguracija terena, šume, vode itd.)	CKA1 CKA2
SA2	Planirati prostorni razvoj ruralnih naselja prema naslijeđenim prostornim obilježjima te odnosima između izgrađenih dijelova naselja, prirodnih i poljoprivrednih površina. Posebnu pozornost posvetiti očuvanju i održavanju tradicionalne ruralne matrice, a novu matricu i gradnju planirati tako da se morfologijom, volumenom, oblikovanjem i materijalima prilagodi postojećoj cjelini naselja, u skladu s prirodnim i antropogenim obilježjima krajobraza.	CKA1 CKA2
SA6	Smanjiti potrebe za širenjem građevinskog područja obnovom i prenamjenom neiskorištenoga ili napuštenoga graditeljskog fonda.	CKA1 CKA3
SA8	Spriječiti širenje naselja ili strogo uvjetovati njihovo daljnje širenje u visokovrijednim i osjetljivim krajobraznim područjima, npr. u očuvanim ruralnim cjelinama, uz obale rijeka.	CKA1 CKA2
SA11	Očuvati i unaprijediti graditeljsku baštinu važnu za regionalni krajobrazni identitet (srednjovjekovni burgovi i utvrde – Garić grad, Jelen grad, Košut grad, Turski stol i dr, brojna arheološka nalazišta) tako da se obnove i stave u funkciju obrazovanja i posjećivanja. U njihovoj okolini i kontaktnoj zoni nije prihvatljivo planirati novu gradnju, već održavati obilježja povijesno relevantnog stanja.	CKA2
SA13	Identificirati iznimne i vrijedne krajobraze naselja te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti.	CKA2
SA16	Sanirati i revitalizirati vrijedne ruralne cjeline, s naglaskom na napuštene i degradirane dijelove prostora.	CKA2 CKA3
ANTROPOGENE KVALITETE (POLJOPRIVREDNI KRAJOBRAZI)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA18	U poljoprivrednim iznimnim i osjetljivim krajobrazima poticati razvoj niskointenzivnih oblika poljoprivrede (ekološka, tradicijska itd.), koji se prilagođavaju strukturi krajobraza (konfiguraciji terena, parcelaciji) te drugim prirodnim i kulturnim elementima.	CKA4
SA19	Očuvati, obnoviti i revitalizirati regionalno specifične elemente poljoprivrednog krajobraza (voćnjake, vinograde, živice, kleti itd.).	CKA4
SA21	Spriječiti uspostavu velikih monokulturnih i prostorno nestrukturiranih poljoprivrednih i arborikulturnih nasada te samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana u iznimnim i vrijednim poljoprivrednim krajobrazima. Za uspostavu agrosolarnih elektrana posebno su osjetljivi poljoprivredni krajobrazi tradicionalnih uzoraka i sitnog mjerila na blagim padinama. Zabraniti prenamjenu i gradnju (uključujući staklenike i plastenike) unutar iznimnih i vrijednih poljoprivrednih krajobraza te u njima čuvati poljoprivrednu funkciju.	CKA4
SA22	U manje osjetljivim krajobrazima omogućiti razvoj i intenzivne, ali okolišno održive poljoprivrede temeljene na načelima očuvanja okoliša i krajobraza. Okrupnjavanje, uvođenje novih kultura te monokulturnih nasada moguće je, ali poštujući konfiguraciju terena, mrežu tokova, uzorak parcelacije te ostale za područje karakteristične kulturne i prirodne elemente. Također, uvoditi nove strukture koje će pridonositi očuvanju okoliša i jačanju privlačnosti prostora poput živica, kanala itd. te nepoljoprivrednih elemenata poput izletišta, odmorišta itd.	CKA5 CKA6
SA24	U intenzivnim poljoprivrednim krajobrazima lišenima prirodne vegetacije saditi živice, drvorede, šumarke i pojedina stabla.	CKA6
SA25	Spriječiti prenamjenu vrijednog poljoprivrednog zemljišta u građevinsko.	CKA4
SA27	Identificirati iznimne i vrijedne poljoprivredne i ruralne krajobraze te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti teme poljoprivrednih i ruralnih krajobraza u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke/kulturne rute, itinerare itd. Brendirati lokalne proizvode te oblike nematerijalne i materijalne baštine konceptom (vezanoga) iznimnoga poljoprivrednog/ruralnog krajobraza.	CKA4

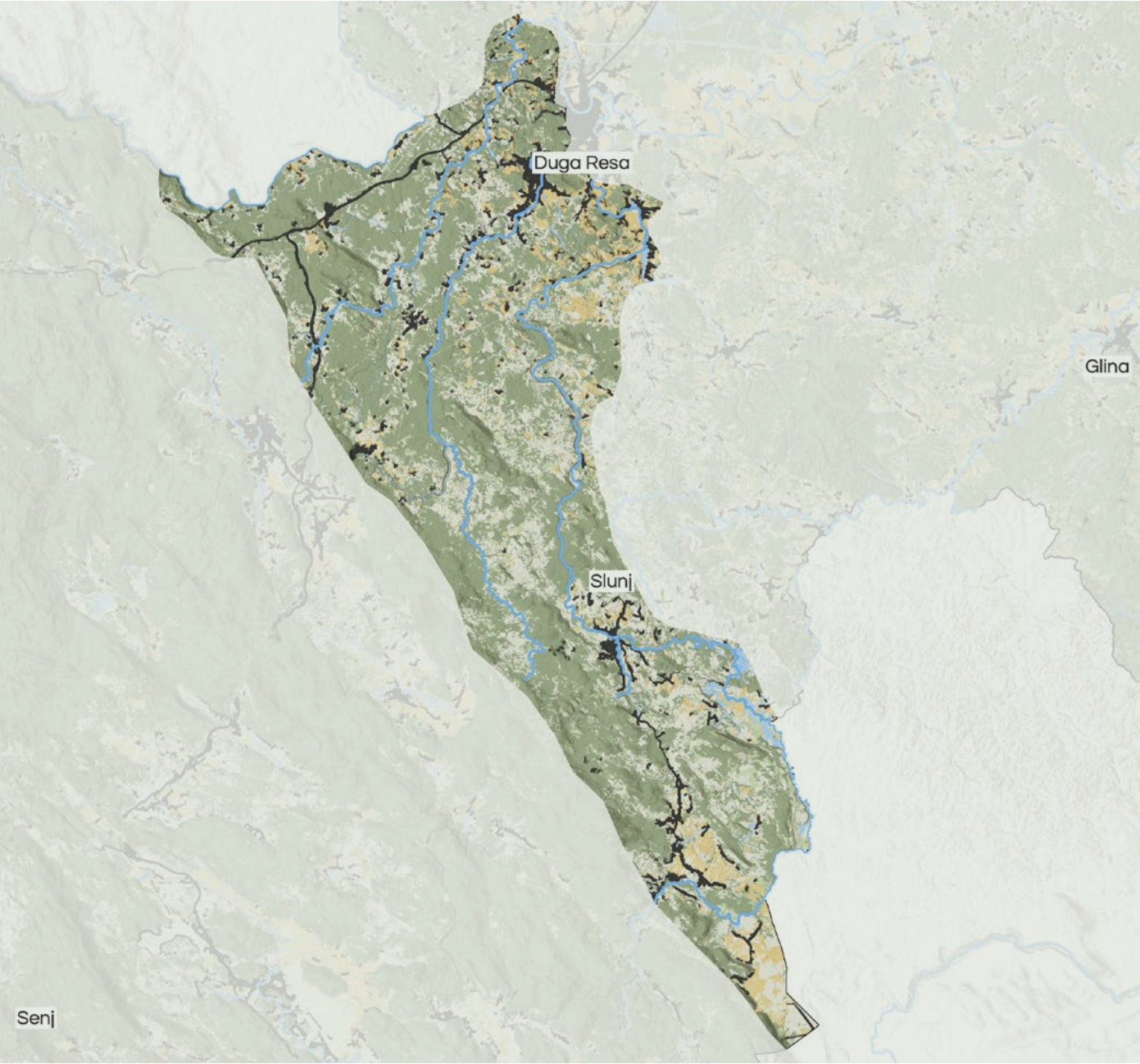
VIZUALNO–DOŽIVLJAJNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SV1	Sačuvati vizualnu cjelovitost i identitet šumovitog i kultiviranog pogrda s malim potočnim dolinama i raspršenim naseljima te šumovitim padina nižega gorja poticanjem krajobrazne raznolikosti, prostornog reda i koherentnosti. Poštovati mjerilo i kapacitete krajobraznih područja pri planiranju novih zahvata.	CKV1
SV2	Očuvati i unaprijediti regionalno specifične prostorne odnose vršnih dijelova padina pod visokom šumskom vegetacijom i cjelina naselja s pripadajućim poljoprivrednim površinama u udolinama.	CKV1
SV3	Spriječiti uspostavu velikih samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana u iznimnim, vizualno–doživljajno vrijednim (scenskim) te vizualno izloženim krajobrazima. Posebno su osjetljive padine nagiba većeg od 12° prekrivene visokom šumskom vegetacijom te poljoprivredni krajobrazi tradicionalnih uzoraka i sitnog mjerila na blagim padinama.	CKV1 CKV2
SV4	Širenje građevinskih područja ne planirati na područjima visoke vizualne izloženosti, a posebno ne na istaknutim vrhovima i grebenima.	CKV1 CKV2
SV8	Identificirati iznimne i vizualno–doživljajno vrijedne (scenske) krajobraze (područje regionalnog parka, posebno dijelovi sa srednjovjekovnim burgovima i utvdama) te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKV2
SV9	Predstaviti vizualno–doživljajno (scenski) vrijedna krajobrazna područja i iznimne krajobraze uređenjem vikovaca/odmorišta na vizurnim točkama važnima za njihovo panoramsko i cjelovito razgledavanje (uz prometnice ili uređene staze).	CKV2
SV10	Očuvati postojeće vizure na srednjovjekovne burgove i utvrde s pristupnih puteva te drugih točaka promatranja.	CKV2
SV11	Zakloniti loše vizure prema degradiranim područjima (klizišta, kamenolomi, odlagališta otpada), koja narušavaju postojeće vizualno–doživljajne kvalitete, uspostavom zelenih pojasa s visokom vegetacijom	CKV3
SV15	U degradiranim područjima napuštenih kamenoloma osim njihove obvezne biološke sanacije nakon prestanka korištenja preporučuje se i planiranje sadržaja jer bi se inače mogle stvoriti nove degradacije – primjerice planirati područja gospodarsko–poslovne namjene, razne infrastrukturne objekte (crpne stanice, pročišćivači) ili pak sportsko–rekreacijske sadržaje kao što su adrenalinski parkovi, motostaze itd.	CKV3
SV16	Postojeća ilegalna odlagališta otpada uz prometnice, u ruralnom krajobrazu potrebno je ukloniti i sanirati površine tako da se vrate u stanje blisko prvotnomu.	CKV3
SV17	Spriječiti čistu sječu radi gospodarenja šumama u iznimnim, vizualno–doživljajno vrijednim (scenskim) te vizualno izloženim krajobrazima	CKV1 CKV2

2.4.
KRAJOBRAZNA
REGIJA
**PORJEČJE
DOBRE,
MREŽNICE
I KORANE**

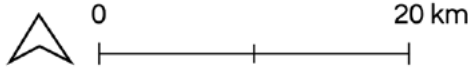
PODRUČJE NASELJA GORNJE STATIVE

PORJEČJE DOBRE, MREŽNICE I KORANE

KRAJOBRAZ ZARAVNI I POBRĐA S USJEČENIM RIJEČNIM DOLINAMA

- IZGRAĐENE POVRŠINE
- POLJOPRIVREDNE POVRŠINE
- VISOKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- NISKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- LIVADNE I TRAVNJAČKE POVRŠINE
- STJENOVITE POVRŠINE
- VODENE POVRŠINE

OPIS KRAJOBRAZNOG PODRUČJA

OBUH VAT/SMJEŠTAJ
Prostor jugozapadno od karlovačkog Pokuplja i Korduna, istočno od Ogulinsko-plašćanske udoline.

DEFINIRAJUĆI KRITERIJI:

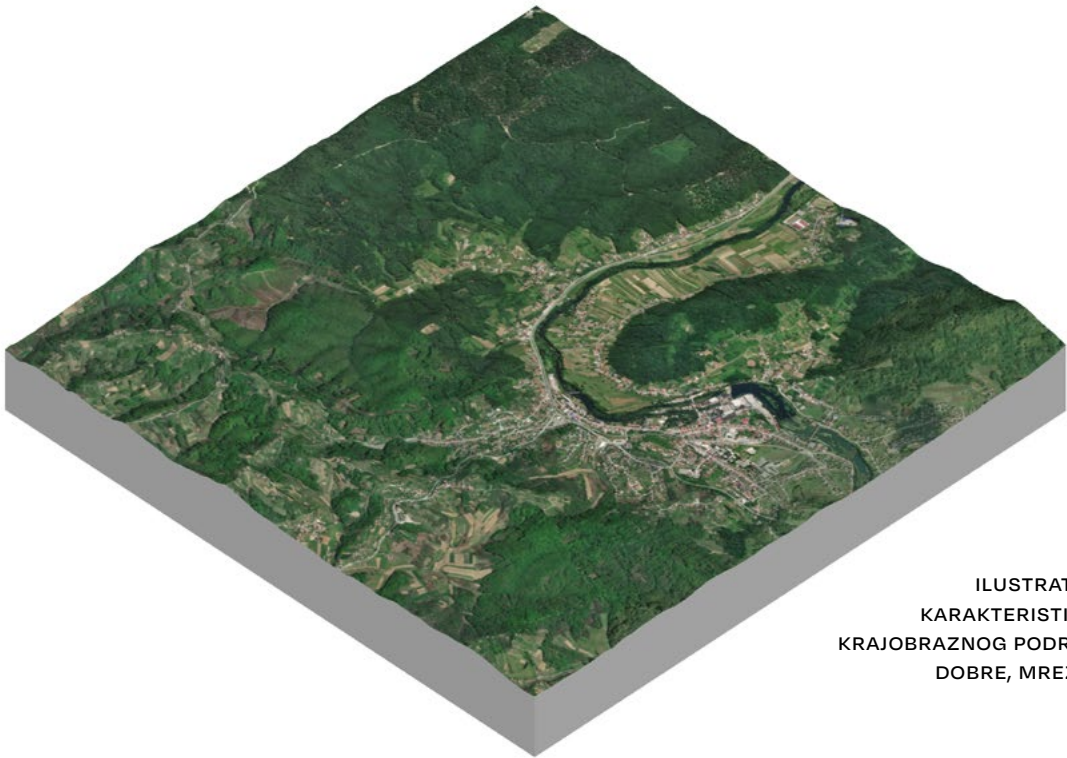
- geologija: neotektonski aktivno karbonatno područje složene geološke građe;
- reljef: krška zaravan s pobrđima.

KLIJUČNA OBILJEŽJA:

- krška zaravan razvedena niskim pobrđima i usječenim tokovima velikih rijeka;
- u pokrovu dominira izmjena šuma (hrastovo-grabove, bukovo-jelove i šume hrasta kitnjaka, pitomog kestena i obične breze) i travnjačke vegetacije (livade i pašnjaci);
- mali broj gradskih i veći broj seoskih, raspršenih naselja razvijenih uz rijeke te okruženih mozaicima usitnjenih poljoprivrednih površina (oranica, livada i pašnjaka).

KARAKTER KRAJOBRAZA
Krajobraz šumovitih zaravni i niskih pobrđa s duboko usječenim rijekama, malim gradskim i brojnim seoskim naseljima u kultiviranim dolinama.

PRIRODNA OBILJEŽJA
Regiju reljefno definira zaravan iz koje se izdižu niska pobrđa dinarskog smjera pružanja: Dobransko-pokupsko na sjeverozapadu (vrh Družac, 468 m), Mrežničko-koransko na istoku (vrh Gradina, 473 m) te Rakovičko na jugozapadu (Drenov vrh, 577 m). Područje dominantno građe karbonatne stijene pod smeđim tlima koja su formirana na raznovrsnim matičnim supstratima (npr. na lesu, reliktnim crvenicama). Osim pobrđem, zaravan je definirana usječenim, na dijelu kanjonskim tokovima rijeke Korane, Mrežnice, Kupe i Dobre, uz čija su se korita taložili kvartarni pijesci, šljunci i gline, a na kojima se često javljaju brzaci, slapovi i sedrene barijere. Sjeverozapadni je rub regije definira kanjon, odnosno dolina rijeke Kupe, blago meandrirajući od podnožja Gorskog kotara prema ozaljskom pobrđu. Južno od nje, od Ogulina prema Karlovcu, pruža se tok rijeke Dobre, koji blago meandririra kroz prostor na kojem se izmjenjuju pobrđa i niži dijelovi zaravni, mjestimično u formi kanjona (između Gojaka i Lešća), a dijelom uske riječne doline. Na jugozapadnom rubu regije podno Popovića vrha (479 m n. v.) izvire rijeka Mrežnica, čiji su dijelovi toka zaštićeni u dva dijela: gornji tok (Primišlje – Sastavci) kao Spomenik prirode Mrežnica – Tounjčica, dok je donji tok (Sastavci – Brig) zaštićen kao Značajni krajobraz Mrežnica. Većim dijelom toka

ILUSTRATIVNI 3D PRIKAZ KARAKTERISTIČNIH OBILJEŽJA KRAJOBRAZNOG PODRUČJA PORJEČJA DOBRE, MREŽNICE I KORANE

Mrežnica teče kroz krško vapnenačko tlo, kroz kanjone i doline sa strmim i visokim obalama, a karakterizira je blago vijuganje, ujezerenost te brojni slapovi (oko 90, osobito u gornjem toku), sedrene barijere, otočići i rukavci. Istočnim i jugoistočnim dijelom regije teče Korana, čiji je izvor unutar Plitvičkih jezera, a ulijeva se u rijeku Kupu kod Karlovca. Dijelom toka Korana protječe kroz strme, ogoljele kanjone, nerijetko obrasle bukovom šumom. Kod Slunja se preko sedrenih barijera u nju ulijeva Slunječica, čiji je tok zaštićen kao značajni krajobraz. Na samom ušću tok Slunječice prolazi kroz selo Rastoke stvarajući brojna mala jezera, brzace i slapove. U južnom dijelu regije razvijeni su i brojni krški oblici (ponikve, grižine, uvale) te suhe i slijepe doline.

U površinskom pokrovu regijom dominiraju šume (57%), pri čemu su u nižim dijelovima najzastupljenije hrastovo-grabove šume: šume hrasta kitnjaka i običnoga graba, dok se na padinama pobrđa javljaju bukove i bukovo-jelove šume. Oko 25% površine zauzima travnjačka vegetacija (livade, pašnjaci, travnjaci), gotovo ravnomjerno prisutna diljem regije, a osobito u dolinama rijeka i na rubovima naselja.

ANTROPOGENA OBILJEŽJA

Naseljavanje prostora regije seže još u prapovijest te se nastavilo i tijekom razdoblja rimske vlasti i srednjeg vijeka. Prirodna obilježja prostora i burna povijesna događanja uvjetovali su izostanak razvoja velikih naselja, stoga prevladavaju mala, raspršena seoska naselja uza šire područje tokova rijeka. Danas se površinom ističu gradsko naselje Duga Resa na sjeveroistoku i Slunj na istoku, a povijesni dijelovi obaju naselja zaštićeni su kao kulturno-povijesne urbane cjeline. Duga Resa se razvijala tijekom 17. i 18. stoljeća uz rijeku Mrežnicu, a rijedak je primjer cjelovito očuvanoga industrijskog i vrtloga grada s kraja 19. i početka 20. st. u srednjoeuropskim okvirima. Slunj je pak nastao podno burga knezova Krčkih-Frankopana u 14. stoljeću, a do danas je sačuvano urbanističko oblikovanje iz starijih slojeva, oblik najstarijeg trga iz 16. stoljeća, komunikacije, naselje – stari grad – Rastoke i dr. Uza Slunj se nalazi i kulturno-povijesna ruralna cjelina Rastoke (selo nastalo sredinom 18. stoljeća radi izgradnje mlinica na slapovima Slunječice, pri čemu cjelinom dominira ruralna arhitektura dinarsko-posavskog tipa). Osim navedenih, na sjeverozapadu regije smješteno je naselje Bosiljevo, s očuvanim starim gradom, koje je danas strateški važno prometno čvorište autocesta i u čijoj se blizini nalazi HE Lešće na akumulacijskom jezeru nastalom pregrađivanjem korita rijeke Dobre.

Seoska naselja imaju slabo okupljenu, nepravilnu strukturu, a mjestimično su razgranata ili tvore manje aglomeracije. Okružena su mozaicima usitnjenih parcela oranica, voćnjaka, livada, pašnjaka i šumaraka, a unutar poljoprivrednih površina velik je i udio zapuštenih – gotovo trećina, što upućuje na napuštanje seoskih naselja i pripadajućih poljoprivrednih površina. Veće površine voćnjaka nalaze se u okolici Perjasice te na obroncima iznad rijeke Korane nedaleko od granice s BiH, dok su veće površine pašnjaka najzastupljenije na obroncima Perjasičke i Polojske kose te na području Gornjeg Primišlja.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNA OBILJEŽJA

U strukturi regije prevladava blago naborana ploha krške zaravni, razvedena volumenima niskog pobrđa i linijskim, zavojitim usjecima riječnih korita, koja mjestimično tvore strme kanjone, te antropogenim koridorima autocesta. S obzirom na veličinu i prostranost zaravni, visoki volumeni šumske vegetacije ne naglašavaju njezinu treću dimenziju, već u izmjeni s travnjačkom vegetacijom ističu njezinu plošnost. Zbog činjenice da prirodna vegetacija sve više preuzima prostor, prevladava nesagledivost. Osim toga, s pobrđa, a posebno uza zapadni rub gdje su najviše nadmorske visine, mjestimično se otvaraju panoramske vizure na zaravan.

Tokovi Kupe, Dobre, Mrežnice, Tounjčice, Korane i Slunječice temelj su prostornog identiteta krajobraza regije, a osobito za njih vezane reljefne forme (kanjoni, slapovi, sedrene barijere, ujezereni dijelovi toka), odnosno očuvane kulturno-povijesne cjeline naselja (Duga Resa, Slunj, Rastoke). Izmjena slapova i ujezerenih dijelova u kanjonima, bogatima stijenama i šumskom vegetacijom, tvore slikovit i dinamičan krajobraz. Strme kanjonske strane definiraju i usmjeravaju poglede unutar samih kanjona rijeka, a unutar njih sve je prepuno kontrastnih odnosa između svijetlih stijena i tamnih šumskih volumena, zeleno-plave boje rijeke i bijelih slapova, dinamične plohe rijeke i livada na dnu doline i strmih kanjonskih strana, vijugavih poteza poplavne šumske vegetaciju uza samu rijeku. Ovu prirodnu harmoniju narušavaju tek naselja i vikend-izgradnja duž dijelova tokova.

Donji tokovi rijeka šire se u doline, nagibi su blaži, pa su i obale lakše dostupne te time pod većim antropogenim utjecajem (naselja, vikend-izgradnja, prometnice, pruga, kamenolom, mostovi, mlinice, male hidrocentrale). Uočljiv je i vrlo izražen negativan utjecaj previše intenzivne, neambijentalne i lokacijski neprikladne gradnje u neposrednoj blizini obalnog pojasa, osobito u područjima uz lijevu obalu rijeke Mrežnice sjeverno od Generalskog Stola te uz obje obale rijeke u donjem, sjevernom dijelu toka.

NASELJE DONJE MRZLO POLJE MREŽNIČKO

RIJEKA DOBRA U NOVIGRADU NA DOBRI

AUTOCESTA A1 KOD VUKOVE GORICE

DVORAC SEVERIN NA KUPI

SELO LUKOVDOL

PRIRODNE KVALITETE:

- posebna obilježja reljefnih formi kanjonskih dijelova toka Kupe, Dobre (između Gojaka i Lešća), Mrežnice i Korane te sedrenih barijera (Mrežnica, Korana – Slunjčica) i slapova (Mrežnica – oko 90);
- prema Zakonu o zaštiti prirode, u regiji se nalazi šest zaštićenih područja, pri čemu se ističu: Spomenik prirode Mrežnica – Tounjčica te tri značajna krajobraza (Mrežnica, Slunjčica i Baraćeve špilje);
- unutar ekološke mreže kao područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove nalazi se 21 područje, pri čemu najveći broj jama, špilja i ponora.

ANTROPOGENE KVALITETE:

- očuvanost i povijesni značaj dijelova naselja Duge Rese i Slunja, koja su zaštićena kao kulturno–povijesne urbane cjeline;
- povijesni značaj, kulturna simboličnost i materijalni dokaz lokalnih praksi u formi kulturno–povijesne ruralne cjeline Rastoke;
- kulturna simboličnost i povijesni značaj staroga grada Bosiljevo, brojnih ruševina srednjovjekovnih gradova te ostale kulturne baštine (crkve, mostovi, mlinice i dr.).

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE:

- prostorni identitet i kompleksnost dijelova rijeka Mrežnice i Korane (Slunjčice) sa slapovima i sedrenim barijerama;
- koherentnost i kompleksnost kanjonskog dijela toka rijeke Dobre od Gojaka do Lešća;
- prostorni identitet sela Rastoke zbog skladna odnosa prirodnih i kulturno–povijesnih obilježja krajobraza;
- otvorene panoramske vizure na riječne doline s viših nadmorskih visina pobrđa.

POSTOJEĆE PROMJENE:

- velika opasnost od poplava u sjevernom dijelu područja uz Dobru, Mrežnicu i Koranu;
- glavni izvor onečišćenja voda Mrežnice komunalne su otpadne i oborinske vode iz obližnjih naselja;
- značajna vegetacijska sukcesija drvenastim vrstama na sedrenim barijerama na Mrežnici;
- Hidroelektrana Lešće;
- izgradnja HE-a (Mataković i Dabrova dolina 1) na Mrežnici;
- intenzivna izgradnja, neambijentalne i lokacijski neprikladne gradnje u neposrednoj blizini obalnog pojasa rijeke, osobito izražena u područjima uz lijevu obalu rijeke Mrežnice sjeverno od Generalskog Stola te uz obje obale rijeke u donjem, sjevernom dijelu toka;
- oko trećinu regije zauzimaju zapuštene poljoprivredne površine, što upućuje na napuštanje ruralnih dijelova područja i poljoprivrede kao djelatnosti;
- krčenje većih šumskih površina rezultira većim oborinskim površinskim otjecanjem i/ili otjecanjem kroz krški teren i pojačanom erozijom tla, što utječe i na izraženije poplavne valove tena zamućenje vode u rijeci;
- postojeće odlagalište otpada u postupku sanacije;
- sedam eksploatacijskih polja kamena te jedno šljunka i pijeska;
- velika posjećenost Rastoka stvara pritisak na (turističku) infrastrukturu;
- robinzonski turizam, kampovi i adrenalinski parkovi izvan zona predviđenih za rekreaciju – osobito uz Mrežnicu;
- degradacija obalnog područja rijeka vozilima i ilegalnim kampovima te onečišćenje obala i rijeka odbacivanjem otpada.

PLANIRANI PRITISCI

→ KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA:

- izgradnja triju igrališta za golf (minimalne površine 312 ha, a maksimalne površine 487 ha);
- izgradnja šest zona ostale sportsko-rekreacijske namjene (255 ha);
- izgradnja zona ugostiteljsko-turističke namjene (143 ha);
- izgradnja zona gospodarske namjene (203,5 ha).

→ INFRASTRUKTURA

Promet:

- izgradnja četiriju brzih cesta i šest državnih cesta;
- izgradnja dodatnog kolosijeka na postojećoj pruzi za međunarodni promet M202 Zagreb GK – Rijeka;
- izgradnja željezničke pruge za međunarodni promet i spojevima/povezivanjem s postojećim prugama Zagreb – Rijeka i Oštarije – Knin – Split u Josipdolu (Skradniku) i Tounju – Oštarijama.

Energetika:

- izgradnja triju DV-a 2x400 kV, jednog DV 400 kV;
- izgradnja pet zona za smještaj VE/VP i tri SE-a.

PRIRODNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SP1	Očuvati prirodnu konfiguraciju zaravni i istaknuta geološka i geomorfološka obilježja (naplavne ravni, ponikve, ponori, jame, špilje, izvori, kanjoni, jezera, vodotoci, brzaci, slapovi i sedrene barijere, meandri, otočići i rukavci i sl.) te vegetacijska obilježja autohtonih šuma (šume hrasta kitnjaka i običnoga graba u nižim dijelovima, bukove i bukovo-jelove šume u višima, uz vodotoke močvarne i poplavne šume) te livade u dolinama. Nove zahvate planirati tako da se integriraju u prirodna obilježja.	CKP1
SP3	Identificirati vrijedne i iznimne prirodne krajobraze (područje Mrežnica – Tounjčica, područje značajnog krajobraza Mrežnice i Slunjčica, kanjonski dijelovi toka Kupe, Dobre (između Gojaka i Lešća), Korane i dr.) te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKP1
SP4	Održavati zaštitne pojaseve te rubna staništa prirodne vegetacije (npr. pojaseve zeljaste vegetacije, živica, šibljacka ili grmlja) gdje god je moguće uz bujičnjake i ceste te za omeđivanje poljoprivrednih površina.	CKP1
SP5	Očuvati prirodnu riječnu obalu rijeka Kupe, Dobre, Mrežnice i Korane, vodna tijela (rijeke, jezera, izvori) te pripadajuću visoku močvarnu i poplavnu vegetaciju. Izbjegavati betoniranje i nasipavanje obale i vodenih površina. Pri planiranju novih zahvata integrirati prirodna obilježja obale i vodnih tijela u rješenja čuvajući njihovu prirodnu morfologiju i obalnu vegetaciju, a sve nove intervencije oblikovati kao montažne i lako uklonjive.	CKP1
SP6	Jačati multifunkcionalnost područja unutar zaštićenih područja prirode (Spomenik prirode Mrežnica – Tounjčica te tri značajna krajobraza (Mrežnica, Slunjčica i Baraćeve špilje)), brojnih područja ekološke mreže Natura 2000 te značajnih prirodnih područja krajobraza uvođenjem društveno važne infrastrukture.	CKP1
SP7	Očuvati cjelovitost područja, odnosno maksimalno izbjegavati fragmentaciju i prenamjenu zemljišta na kompaktnim šumskim područjima te područjima vrijednih staništa i visoke bioraznolikosti (područja s autohtonom šumskom vegetacijom, močvarna staništa i poplavne šume uz vodotoke, travnjaci i livade).	CKP1 CKP2
SP8	Izbjegavati gradnju i širenje građevinskih područja naselja na kompaktne i cjelovite šumske krajobraze koji se nalaze između građevinskih područja i koji su važni elementi prirodne, zelene cezure. Održavati postojeće zelene cezure između urbanih i ruralnih naselja te spriječiti kontinuiranu izgradnju duž riječnih obala te prometnica radi očuvanja prirodnosti i ekoloških kvaliteta (koridori za kretanje životinja, očuvana bioraznolikost područja).	CKP1 CKP2
SP9	Očuvati prirodna poplavna i močvarna područja zbog njihove velike ekološko–prirodne vrijednosti i pozitivnog učinka na ublažavanje klimatskih promjena. Koristiti prirodne retencije za zadržavanje poplavnih voda i njihovu odvodnju. Posebno su ugrožena područja uz Dobru, Mrežnicu i Koranu.	CKP1 CKP2
SP10	Poticati preoblikovanje postojećih hidrotehničkih rješenja vodotoka i akumulacija (Lešće) krajobraznim tehnikama. Propisati da novi hidrotehnički radovi na vodotocima budu usklađeni s krajobraznim obilježjima i višenamjenskim korištenjem. Oblikovna, tehnička i biotehnička rješenja trebaju osigurati prirodno uklapanje vodnih tijela u okruženje. U oblikovanju i biotehničkim rješenjima koristiti se autohtonom vegetacijom iz uzvodnih područja.	CKP3
SP11	Ukloniti i sanirati ilegalna odlagališta otpada u prirodnom krajobrazu, posebice vodotocima i šumama te površine vratiti u stanje blisko prvotnomu.	CKP3
SP12	Sanirati manje površinske kopove metodom biološke sanacije koja uključuje stabilizaciju terena i sadnju autohtone vegetacije. U slučaju da to nije moguće, zakloniti ih sadnjom drveća i druge grmolike vegetacije.	CKP3
SP13	Sanirati sva posjećena prirodna šumska područja pošumljavanjem.	CKP3

ANTROPOGENE KVALITETE (NASELJA I GRADITELJSKA BAŠTINA)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA1	Pri planiranju naselja uspostaviti uravnotežene odnose između graditeljske baštine i suvremenih graditeljskih intervencija na području zaštićenih kulturno-povijesnih urbanih cjelina Duge Rese i Slunja i ruralnih cjelina (Rastoke). Planirati razvoj naselja u skladu s prirodnim ograničenjima (konfiguracija terena, šume, vode itd.).	CKA1 CKA2
SA2	Planirati prostorni razvoj ruralnih naselja prema naslijeđenim prostornim obilježjima te odnosima između izgrađenih dijelova naselja, prirodnih i poljoprivrednih površina. Posebnu pozornost posvetiti očuvanju i održavanju tradicionalne ruralne matrice, a novu matricu i gradnju planirati tako da se morfologijom, volumenom, oblikovanjem i materijalima prilagodi postojećoj cjelini naselja, u skladu s prirodnim i antropogenim obilježjima krajobraza.	CKA1 CKA2
SA6	Smanjiti potrebe za širenjem građevinskog područja obnovom i prenamjenom neiskorištenoga ili napuštenoga graditeljskog fonda.	CKA1 CKA3
SA8	Spriječiti širenje naselja ili strogo uvjetovati njihovo daljnje širenje u visokovrijednim i osjetljivim krajobraznim područjima, npr. u očuvanim ruralnim cjelinama, uz obale rijeka, netaknutim dijelovima prirode.	CKA1 CKA2
SA9	Spriječiti urbanizaciju ruralnih naselja onemogućavanjem njihova spajanja s urbanim naseljima, zadržavanjem rahlije matrice izgrađenosti te očuvanjem većih prirodnih i poljoprivrednih površina.	CKA1
SA11	Očuvati i unaprijediti graditeljsku baštinu važnu za regionalni krajobrazni identitet (zaštićene kulturno-povijesne cjeline Duge Rese i Slunja, kulturno-povijesnu ruralnu cjelinu Rastoke, stari grad Bosiljevo, ruševine srednjovjekovnih dvoraca, mlinice i mostove te ostalu kulturnu baštinu) tako da se obnove i stave u funkciju obrazovanja i posjećivanja. U njihovoj okolini i kontaktnoj zoni nije prihvatljivo planirati novu gradnju, već održavati obilježja povijesno relevantnog stanja.	CKA2
SA13	Identificirati iznimne i vrijedne krajobraze naselja (kulturno-povijesne cjeline Duge Rese i Slunja, kulturno-povijesna ruralna cjelina Rastoke) te ih prezentirati u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti.	CKA2
SA15	Sanirati i spriječiti daljnje širenje ambijentalno neuklopljenih dijelova naselja poput zona (trgovačko-uslužnih i gospodarsko-poslovnih) lišenih zelenila i javnih prostora, zona s predimenzioniranom i/ili stilski neprikladnom arhitekturom, neuređenih industrijskih i gospodarskih zona koje se javljaju na rubovima većih urbanih područja itd.	CKA1 CKA3
SA16	Sanirati i revitalizirati vrijedne ruralne cjeline, s naglaskom na napuštene i degradirane dijelove prostora.	CKA2 CKA3
ANTROPOGENE KVALITETE (POLJOPRIVREDNI KRAJOBRAZI)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA18	U poljoprivrednim iznimnim i osjetljivim krajobrazima (mozaici usitnjenih kultiviranih površina u dolinama rijeka i ponikvama itd.) poticati razvoj niskointenzivnih oblika poljoprivrede (ekološka, tradicijska itd.), koji se prilagođavaju strukturi krajobraza (konfiguraciji terena, parcelaciji) te drugim prirodnim i kulturnim elementima.	CKA4
SA19	Očuvati, obnoviti i revitalizirati regionalno specifične elemente poljoprivrednog krajobraza (voćnjake, livade, živice, kultivirane ponikve itd.).	CKA4
SA21	Spriječiti uspostavu velikih monokulturnih i prostorno nestrukturiranih samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana u iznimnim i vrijednim poljoprivrednim krajobrazima. Za uspostavu agrosolarnih elektrana posebno su osjetljivi poljoprivredni krajobrazi tradicionalnih uzoraka i sitnog mjerila na padinama i u ponikvama.	CKA4
SA27	Identificirati iznimne i vrijedne poljoprivredne i ruralne krajobraze te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti teme poljoprivrednih i ruralnih krajobraza u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke/kulturne rute, itinerare itd. Brendirati lokalne proizvode te oblike nematerijalne i materijalne baštine konceptom (vezanoga) iznimnoga poljoprivrednog/ruralnog krajobraza.	CKA4

VIZUALNO–DOŽIVLJAJNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SV1	Sačuvati vizualnu cjelovitost i identitet šumovitih zaravni i niskih pobrđa s duboko usječenim rijekama, malim gradskim i brojnim seoskim naseljima u kultiviranim dolinama poticanjem krajobrazne raznolikosti, prostornog reda i koherentnosti. Poštovati mjerilo i kapacitete krajobraznih područja pri planiranju novih zahvata.	CKV1
SV2	Očuvati i unaprijediti regionalno prostorne odnose ruralnih i urbanih naselja, s naglaskom na odnos između izgrađenih dijelova, poljoprivrednih površina, šuma, vodotoka i ostalih prirodnih površina.	CKV1
SV3	Spriječiti uspostavu velikih samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana u iznimnim, vizualno–doživljajno vrijednim (scenskim) te vizualno izloženim krajobrazima. Posebno su osjetljive padine nagiba većeg od 12° prekrivene visokom šumskom vegetacijom te poljoprivredni krajobrazi tradicionalnih uzoraka i sitnog mjerila na blagim padinama i u ponikvama.	CKV1 CKV2
SV4	Širenje građevinskih područja ne planirati na područjima visoke vizualne izloženosti, a posebno ne na rubovima kanjona.	CKV1 CKV2
SV6	Očuvati postojeće i uspostaviti nove zelene cezure, koje imaju funkciju osiguravanja kvalitetnog ambijenta i sprečavanja kontinuirane izgradnje duž prometnica i rijeka.	CKV1
SV8	Identificirati iznimne i vizualno–doživljajno vrijedne (scenske) krajobraze (npr. dijelove rijeka Mrežnice i Korane (Slunjšice) sa slapovima i sedrenim barijerama, kanjonski dio toka rijeke Dobre od Gojaka do Lešća, ruralnu cjelinu Rastoke s mlinicama i dr.) te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKV2
SV9	Predstaviti vizualno–doživljajno (scenski) vrijedna krajobrazna područja i iznimne krajobraze uređenjem vidikovaca/odmorišta na vizurnim točkama važnima za njihovo panoramsko i cjelovito razgledavanje (uz prometnice ili uređene staze).	CKV2
SV10	Očuvati postojeće vizure na povijesna naselja i srednjovjekovne gradove s pristupnih putova te drugih točaka promatranja. Novu gradnju, ako je potrebna, planirati „u drugom planu“ čuvajući postojeće vizure na povijesna naselja i njihove prostorne rubove.	CKV2
SV11	Zakloniti loše vizure prema degradiranim područjima (zasjeci i nasipi autoceste, kamenolomi, gospodarsko-poslovne zone, odlagališta otpada), koja narušavaju postojeće vizualno–doživljajne kvalitete, uspostavom zelenih pojasa s visokom vegetacijom.	CKV3
SV12	Vizualne degradacije volumenom i stilom neprimjerenih postojećih stambenih i gospodarsko-poslovnih građevina ublažiti sadnjom visoke vegetacije. Jačati udio prirodnih zelenih površina na građevnim česticama te udio javnih otvorenih prostora uz njihovo kvalitetno oblikovanje adekvatnim sadržajima i uređenim zelenilom.	CKV3
SV13	Planirati sadnju vegetacije (stabla, drvoredi, živice) uz postojeću i planiranu infrastrukturu (prometnice, pruge, energetske i vodnokomunalne građevine) te postojeće i planirane gospodarsko-poslovne zone radi njihova vizualnog zaklanjanja.	CKV3
SV15	U degradiranim područjima kamenoloma (sedam eksploatacijskih polja) te šljunčarama osim njihove obvezne biološke sanacije nakon prestanka korištenja preporučuje se i planiranje sadržaja jer bi se inače mogle stvoriti nove degradacije – primjerice planirati područja gospodarsko-poslovne namjene i razne infrastrukturne objekte (crpne stanice, pročišćivači) ili pak sportsko-rekreacijske sadržaje kao što su adrenalinski parkovi, motostaze, itd.	CKV3
SV16	Postojeća ilegalna i napuštena odlagališta otpada uz prometnice, unutar naselja i u ruralnom krajobrazu potrebno je ukloniti i sanirati površine tako da se vrate u stanje blisko prvotnomu.	CKV3
SV17	Spriječiti čistu sječu radi gospodarenja šumama u iznimnim, vizualno–doživljajno vrijednim (scenskim) te vizualno izloženim krajobrazima	CKV1 CKV2

An aerial photograph of a valley. A river winds through the center of the valley, flanked by green fields and dense forests. In the foreground, a village with several buildings and a parking lot is visible. The background shows rolling hills and mountains under a clear sky.

2.5.A. KRAJOBRAZNA REGIJA **BRDSKI DIO KORDUNA S POKUPLJEM**

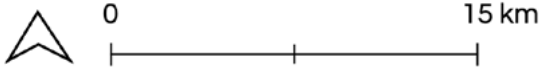
ŠIRE PODRUČJE GRADA TOPUSKOG

BRDSKI DIO KORDUNA S POKUPLJEM

KRAJOBRAZ NIŽEGA GORJA I POBRĐA S RIJEČNIM DOLINAMA

- IZGRAĐENE POVRŠINE
- POLJOPRIVREDNE POVRŠINE
- VISOKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- NISKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- LIVADNE I TRAVNJAČKE POVRŠINE
- STJENOVITE POVRŠINE
- VODENE POVRŠINE

OPIS KRAJOBRAZNOG PODRUČJA

OBUH VAT/SMJEŠTAJ

Područje omeđeno rijekama Kupom i Glinom na sjeveru, sjeveroistoku i istoku, BiH na jugoistoku te povišenim dijelom doline Korane na zapadu i jugu.

DEFINIRAJUĆI KRITERIJI:

- geologija: litološki heterogeno i tektonski poremećeno područje složene geološke građe;
- reljef: pobrđe i niže gorje;
- regija: brdoviti dijelovi kulturne regije Kordun.

KLJUČNA OBILJEŽJA:

- geološka heterogenost (varijante sedimentnih vezanih i rastresitih stijena);
- dodirno područje panonskog (nekrškog) i dinarskog (krškog) dijela Hrvatske;
- reljef nižega gorja te pobrđa diseciranog jarugama i manjim dolinama;
- dominacija šumskog pokrova: ilirske hrastovo-grabove šume, a javljaju se i ilirske bukove i bukovo-jelove šume, srednjoeuropske bukove i bukovo-jelove šume, acidofilne šume hrasta kitnjaka, pitomog kestena i obične breze i močvarne šume crne johe uz vodotoke;
- bogatstvo vodom i vodnim tijelima;
- ruralni krajobraz malih sela i zaselaka uokvirenih u mozaik poljoprivredne niskog intenziteta sa značajnim udjelom više prirodne vegetacije;
- malen broj malih gradova.

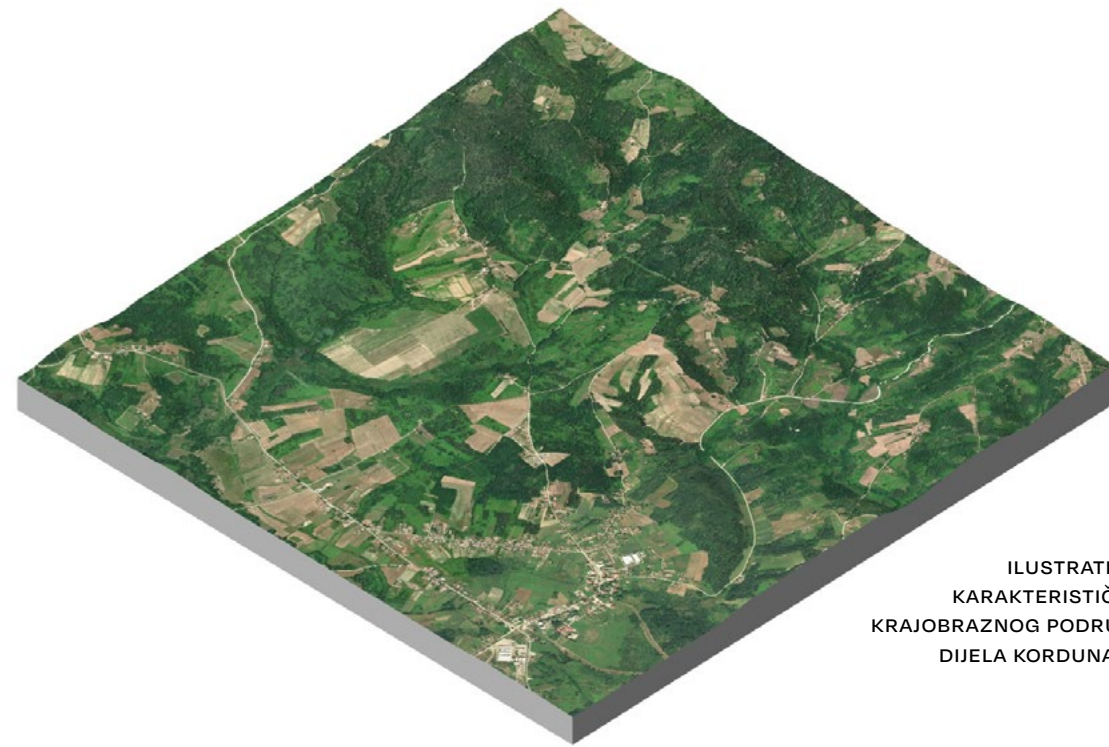
KARAKTER KRAJOBRAZA

Krajobraz malih, kultiviranih riječnih dolina i šumovitih padina pobrđa i nižega gorja s brojnim raspršenim seoskim i malobrojn timeradskim naseljima u dolinama.

PRIRODNA OBILJEŽJA

Ovo je dodirno područje panonskog (nekrškog) i dinarskog (krškog) dijela Hrvatske pa je izrazito tektonski poremećeno i geološki složeno. Strukture jugoistočnog dijela ove regije i dalje su dinarskog smjera pružanja, no neotektonskim pokretima razlomljene su i savinute, a gradi ih karbonatni kompleks mezozojskih naslaga (uglavnom jurski i kredni vapnenci i dolomiti). Tektonski pokreti potkraj eocena doveli su do navlačenja tektonske jedinice Petrove gore i stvaranja ljuskave strukture. Ovaj je dio pak litološki heterogen i izgrađuju ga stijene formirane od perma (konglomerati, pješčenjaci šejlovi), preko trijaskih i jurskih vapnenaca i dolomita, krednog fliša, pa do neogenskih i kvartarnih klastičnih sedimenata (uglavnom pijesci, šljunci, gline, konglomerati i lapori).

Kao i u geološkom, i u reljefnom se smislu prepoznaju dvije glavne cjeline: masiv Petrove gore (Petrovac, 512 m) s grebenom pružanja SI-JZ, te okolna pobrđa s približnim visinama od 150 do 360 m n. v. Ovaj brdoviti teren pretežito izgrađen od vodonepropusnih stijena izrazito je raščlanjen površinskim tokovima, koji su oblikovali gustu mrežu duboko usječenih dolina i jaruga te različito orijentiranih hrptova strmih padina. Specifična geološka građa zrcali se i u dominaciji pojedinih vrsta egzogenih procesa, odnosno razvoja različitih morfogenetskih tipova reljefa. Glavni utjecaj na oblikovanje reljefa ove regije ima voda, odnosno njezino denudacijsko i akumulacijsko djelovanje. Na ovom su području razvijeni fluvijalni, fluviodenudacijski, krški, fluviookrški, padinski i nivalni tipovi reljefa. Spomenuta vodonepropusnost razlog je bogatstva vodom – rijekama, potocima i privremenim tokovima. Glavne rijeke su Kupa i donji tok Gline, koje definiraju rubove regije, dok je gornji tok rijeke Gline jedina značajnija tekućica unutrašnjosti. Kupa i donji tok Gline više su nizinske rijeke, dok je gornji tok

ILUSTRATIVNI 3D PRIKAZ
KARAKTERISTIČNIH OBILJEŽJA
KRAJOBRAZNOG PODRUČJA BRDSKOG
DIJELA KORDUNA S POKUPLJEM

prigorska tekućica uskog i plitkog korita, velikoga gradijenta i velike brzine vode. Rijeka Glina ima najduži tok u obuhvatu (oko 120 km). Od voda stajačica izdvajaju se jezera u Topuskom i Gvozd.

S obzirom na litologiju, i pedološki je ovo heterogeno područje. Među najzastupljenijima su distrična smeđa tla (na klastitima, derivatima lesa, reliktnim crvenicama itd.) i lesivirana tla (obično razvijena na lesu i njegovim derivatima, i to kao tipična ili pseudoglejna; ili na vapnencima/dolomitima kao akrična). Mogu se naći i druga automorfna tla, kao što su eutrično smeđe (uglavnom na bazičnim eruptivima), smeđe na vapnencu ili dolomitu (kalkokambisol) te rendzina. Od hidromorfni tala, dosta je zastupljen pseudoglej (uglavnom obronačni), a samo lokalno, odnosno u riječnim dolinama, nalaze se i močvarno-glejna tla.

Pod šumama je oko 60% površine. Dominiraju ilirske hrastovo-grabove šume, ali se javljaju i ilirske bukove i bukovo-jelove šume, srednjoeuropske bukove i bukovo-jelove šume, acidofilne šume hrasta kitnjaka, pitomog kestena i obične breze i močvarne šume crne johe uz vodotoke. Zbog bogatstva šumske vegetacije kao značajni krajobrazi zaštićeni su prostor Petrove gore i Biljeg. Površinom malo, ali specifično i rijetko jest i stanište creta Đon močvar zaštićeno kao posebni botanički rezervat. Oko 15% površine regije zauzimaju travnjaci na kojima dominiraju mezofilne livade košanice srednje Europe, a na manjim površinama su prisutne i bujadnice te brdske livade uspravnog ovsika na karbonatnoj podlozi. Navedena travnjačka staništa pripadaju ugroženim i/ili rijetkim staništima na području RH.

ANTROPOGENA OBILJEŽJA

Kordun je, kao i ostala pogranična područja Hrvatske uz BiH, imao kontinuitet nastanjenosti od pretpovijesti do kasnoga srednjeg vijeka i osmanskih osvajanja. Kasni srednji vijek bilo je razdoblje velike naseljenosti, o čemu svjedoči veći broj utvrda unutar regije ili izvan nje, ali i uza samu granicu (npr. Blagaj, Kremen utvrda, Steničnjak, Krstinja, Cetin, Klokoč). Osman-skim osvajanjima utvrde su dobile novu funkciju, a upravo je to razdoblje označilo kraj kontinuiteta, odnosno potpunu preobrazbu prostora. Iseljavanje i napuštanje prostora te više-stoljetno doseljavanje stanovništva definiralo je temelje današnje organizacija prostora. Riječ je bila o naseljavanju ruralnog, dominantno stočarskog stanovništva, koje je oblikovalo naselja nepravilne i raspršene matrice, ali velike gustoće – na vrhuncu naseljavanja na ovom je području vladala prenapučenost. Upravo iz ovog razdoblja potječe današnji naziv Kordun – od francuske riječi *cordon*, koja znači niz, odnosno referirala se na nizane obrambene stražarnice iz vremena Vojne krajine. Na ovome dominantno ruralnom području danas nema većih centara – ni jedan JLS nema status grada. Jedina su (manja) urbana naselja Topusko, Vojnić i Gvozd. Topusko ima očuvanu staru jezgru s ambijentalnim i urbanističkim vrijednostima čija se urbana vrijednost povezuje s arhitekturom 19. i 20. stoljeća sa šetnicama i perivojima. Ruralnih je naselja iznimno puno, a uglavnom je riječ o površinom malim naseljima, uglavnom raspršene i nepravilne strukture, koja su uglavnom smješтана

do oko 200 m n. v. Nešto veća, povezanija, ali i dalje nepravilna seoska naselja nalaze se u nizinskim dijelovima (Vukmanić, Dugo Selo Lasinjsko, Gornja Bučica, Slatina Pokupska, Gornji Viduševac itd.). U oba slučaja smještena su u jednakoj mjeri uzduž hrptova i udolina. Broj od oko 250 sela s više od 800 zaselaka čini regiju jednom od najgušćih mreža seoskih naselja u RH. Gospodarski je ovo nerazvijen kraj; poljoprivreda i industrija prošlog stoljeća nisu doživjele značajniji razvoj, čemu je razlog i militarizirano nasljeđe Vojne krajine, u kojoj se život uglavnom temeljio na osnovnoj poljoprivredi i ekstenzivnom stočarstvu. Usto, razlog nerazvijenosti je i dominacija ograničeno obradivih tala nepogodnih za intenzivno poljodjelstvo, te pogodnijih za stočarstvo i voćarstvo.

Raseljavanje nakon Domovinskog rata donijelo je novu sliku prostora, a to podrazumijeva napuštanje sela te poljoprivrede. Tek četvrtina područja danas čini aktivnu poljoprivredu, pri čemu dominira mozaik kultiviranih površina (oranice, livade, pašnjaci i voćnjaci). Na području regije prisutni su i pašnjaci na sjevernom i sjeverozapadnom dijelu. Voćnjaci su sporadično rašireni na cjelokupnom području, osim na središnjem dijelu, a većinom je riječ o manjim parcelama. Veće površine nasada voćnih vrsta nalaze se na središnjem dijelu te prema jugu, a mogu se istaknuti sjeverozapadni obronci Petrove gore, Kozlinsko brdo te padine iznad rijeke Radonje.

Redom je riječ o nepravilnim usitnjenim mozaičnim površinama koncentriranim oko naselja te s velikim udjelom prirodne vegetacije. Navedena vrijedna staništa travnjaka dio su ovog mozaika. Obično su poljoprivredne parcele fragmentirane većim enklavama šumarakā, a nešto homogenijih poljoprivrednih površina može se naći oko Cetingrada, Slunja, Lasinje. Primjetan je trend okrupnjavanja i osnivanja novih nasada, ali autorima nije poznato u koju svrhu. Znatno je udio zapuštenih poljoprivrednih površina (28%), što upućuje na depopulaciju i deagrarizaciju ruralnih krajeva.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNA OBILJEŽJA

Na ovom prostranom reljefno umjereno raščlanjenom području vlada velik broj vizualno ujednačenih i izoliranih ambijenata sela i zaselaka te mozaične poljoprivredne namjene, s velikim udjelom prirodne vegetacije. Malen je broj akcenata i vizualno istaknutih mjesta, što uvjetuje (u pozitivnom i negativnom smislu) nepreglednost prostora. Panoramske su vizure kraće i svedene na manje udoline i poglede s nižih hrptova, posebno zbog velikog udjela više prirodne vegetacije i zapuštene poljoprivrede. Istaknute točke Petrove gore, zbog relativno niskih nadmorskih visina, tek mjestimično predstavljaju vizualne orijentire. Recentno obnovljene planinarske staze na Petrovoj gori idu u prilog vizualnom sagledavanju i privlačnosti za posjećivanje. Sveukupno, nasuprot zanimljivu ruralnom i šumskom krajobrazu, snažan je i dojam napuštanja i zanemarenosti, ponajprije zbog napuštenih kuća, okućnica i zapuštene poljoprivrede. Mali gradovi Gvozd i Vojnić nemaju povijesne jezgre, a zbog zanemarenosti i zapuštenosti nisu ni vizualno prepoznatljive cjeline. Zanemarenost je karakteristika i Topuskog iako zbog prepoznatljive povijesne cjeline urbanističkih i ambijentalnih vrijednosti ima vizualni potencijal.

RIJEKA KUPA KOD NASELJA PRKOS LASINJSKI

PADINE PETROVE GORE I SPOMENIK USTANKU NARODA BANIJE I KORDUNA

PODRUČJE SELA VELJUNSKA GLINA

ZASELAK ČIĆE U SELU MALIČKA

PRIRODNE KVALITETE

- prirodnost i posebnost šumske vegetacije; veliki udio šuma te očuvanost gorskih šumskih krajobrazu, ujedno zaštićenih kao značajni krajobrazi Petrova gora i Biljeg;
- posebnost prirodne vegetacije: posebni rezervat cret Đon močvar;
- prirodnost i posebna obilježja voda, odnosno vodno bogatstvo (rijeke, potoci i izvori), s naglaskom na tok rijeke Kupe, koji je područje Natura 2000.

ANTROPOGENE KVALITETE

- povijesni značaj i posebnost morfologije gradskog naselja; kao kulturno dobro zaštićena kulturno-povijesna urbana cjelina Topuskog, uključujući kontinuitet termi;
- posebnost uzorka, smještaja i organizacije ruralnog naselja, posebnosti poljoprivrednih krajobraznih uzoraka te povijesni značaj: ruralni kulturni krajobraz raspršenih sela i zaselaka uokvirenih mozaičnim poljoprivrednim krajobrazom niskog intenziteta kao nasljeđe djelovanja Vojne krajine; mjestimično očuvane matrice naselja s većom gustoćom drvene arhitekture;
- višestruki kulturno-simbolični značaj Petrove gore; povezanost s Petrom Svačićem te s Narodnooslobodilačkim pokretom u Drugome svjetskom ratu.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE

- kompleksnost, prostorni identitet i koherentnost: spomenu te antropogene kvalitete ruralnog krajobrazu istodobno kao vizualne;
- intenzitet vizualne izloženosti Petrove gore, spomen područje kao snažan vizualni akcent i prostorni identitet;
- prostorni identitet i vizualna cjelovitost tokova rijeke Kupe i Korane.

POSTOJEĆE PROMJENE:

- napuštanje sela i poljoprivrede, velik broj napuštene imovine;
- intenzivni poljoprivredni nasadi;
- zanemarena kulturna baština, zaštićena i manje poznata;
- sječa šuma te oštećenost šumskih putova;
- dvanaest postojećih i tri neaktivna eksploatacijska polja.

PLANIRANI PRITISCI

→ KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA:

- izgradnja četiriju igrališta za golf (372 ha), autodroma (40 ha) i četiriju zona sportsko-rekreacijske namjene (31 ha);
- izgradnja dviju zona ugostiteljsko-turističke namjene (oko 39 ha);
- izgradnja triju zona gospodarske namjene (117 ha).

→ INFRASTRUKTURA

Promet:

- izgradnja dvije brzih cesta, dijela dviju obilaznica i premještanje jedne državne ceste;
- izgradnja jednog letjelišta.

Energetika:

- izgradnja dvaju DV-a 2x400 kV, jednog TS-a 220/35 kV;
- izgradnja dijela jednoga magistralnog plinovoda, dijela jednoga magistralnog naftovoda, jednoga međunarodnog naftovoda i dvaju novih cjevovoda za naftu u postojećim koridorima;
- izgradnja jednog produktovoda i novih cjevovoda u postojećim koridorima za višenamjenski međunarodni produktovod za naftne derivate;
- izgradnja 14 SE-a, jednog MHE-a, jednog VE-a i jedne akumulacije.

→ ODLAGALIŠTA OTPADA I EKSPLOATACIJSKA POLJA:

- 15 istražnih prostora za mineralne sirovine.

PRIRODNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SP2	Očuvati šumsku vegetaciju u obliku manjih šuma, šumaraka, drvoreda, živica i pojedinih stabala unutar naselja (urbanih i ruralnih) te ih maksimalno integrirati u nove zahvate.	CKP1
SP3	Identificirati vrijedne i iznimne prirodne krajobrazu (posebice šumske i riječne) te ih predstaviti u obliku atlasu prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/ turističke rute, itinerare itd.	CKP1
SP4	Održavati višu prirodnu vegetaciju (živice, šume) koja prožima i omeđuje poljoprivredne površine.	CKP1
SP5	I. Očuvati riječnu obalu i vodna tijela rijeka Kupe i Gline te pripadajuću visoku vegetaciju. Izbjegavati betoniranje i nasipavanje obale i vodenih površina. Pri planiranju novih zahvata integrirati prirodna obilježja obale i vodnih tijela u rješenja čuvajući njihovu prirodnu morfologiju i obalnu vegetaciju, a sve nove intervencije oblikovati kao montažne i lako uklonjive. II. Identificirati i očuvati izvore vode te ih revitalizirati za potrebe održivog korištenja.	CKP1
SP6	Jačati multifunkcionalnost zaštićenih područja prirode i značajnih prirodnih područja krajobrazu (značajni krajobrazi Petrova gora i Biljeg, posebni rezervat cret Đon močvar te tok rijeke Kupe, koji je područje Natura 2000) uvođenjem društveno važne infrastrukture.	CKP1
SP7	Očuvati cjelovitosti šumskih područja, odnosno maksimalno izbjegavati fragmentaciju i prenamjenu zemljišta na većim, kompaktnim šumskim područjima, a posebno na području značajnih krajobrazu Petrova gora i Biljeg, posebnog rezervata cret Đon močvar te rijeke Kupe, koja je područje Natura 2000.	CKP1 CKP2
SP8	Izbjegavati gradnju i širenje građevinskih područja naselja (posebice Topuskog i Vojnića) na kompaktne i cjelovite šumske krajobrazu koji se nalaze između i oko građevinskih područja te koji predstavljaju važne elemente prirodne, zelene cezure. Održavati postojeće zelene cezure između urbanih i ruralnih naselja te spriječiti kontinuiranu izgradnju duž riječnih obala i prometnica radi očuvanja prirodnosti i ekoloških kvaliteta (koridori za kretanje životinja, očuvana bioraznolikost područja).	CKP1 CKP2
SP9	Očuvati prirodna poplavna i močvarna područja rijeka Kupe i Gline zbog njihove velike ekološko-prirodne vrijednosti i pozitivnog učinka na ublažavanje klimatskih promjena. Koristiti prirodne retencije za zadržavanje poplavnih voda i njihovu odvodnju.	CKP1 CKP2
SP10	Poticati preoblikovanje postojećih hidrotehničkih rješenja vodotoka krajobraznim tehnikama. Propisati da novi hidrotehnički radovi na vodotocima budu usklađeni s krajobraznim obilježjima i višenamjenskim korištenjem. Oblikovna, tehnička i biotehnička rješenja trebaju osigurati prirodno uklapanje vodenih tijela u okruženje. U oblikovanju i biotehničkim rješenjima koristiti autohtonu vegetaciju iz uzvodnih područja.	CKP3
SP11	Ukloniti i sanirati sva postojeća divlja odlagališta otpada u prirodnom krajobrazu i površine vratiti u stanje blisko prvotnomu.	CKP3
SP12	Sanirati manje površinske kopove metodom biološke sanacije koja uključuje stabilizaciju terena i sadnju autohtone vegetacije. U slučaju da to nije moguće, zakloniti ih sadnjom drveća i druge grmolike vegetacije.	CKP3
SP13	Sanirati sva posječena prirodna šumska područja pošumljavanjem.	CKP3

ANTROPOGENE KVALITETE (NASELJA I GRADITELJSKA BAŠTINA)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA1	Pri planiranju naselja uspostaviti uravnotežene odnose između graditeljske baštine i suvremenih graditeljskih intervencija, osobito na području zaštićene kulturno-povijesne urbane cjeline Topuskog. Planirati razvoj naselja u skladu s prirodnim ograničenjima (konfiguracija terena, šume, vode itd.).	CKA1 CKA2
SA2	Planirati prostorni razvoj ruralnih naselja prema naslijeđenim prostornim obilježjima te odnosima između izgrađenih dijelova naselja, prirodnih i poljoprivrednih površina. Posebnu pozornost posvetiti očuvanju i održavanju povijesne (tradicionalne) ruralne matrice, a novu matricu i gradnju planirati tako da se morfologijom, volumenom, oblikovanjem i materijalima prilagodi postojećoj cjelini naselja, u skladu s prirodnim i antropogenim obilježjima krajobraza.	CKA1 CKA2
SA3	Sačuvati od izgradnje, obnoviti i/ili unaprijediti prirodne, poljoprivredne i druge otvorene prostore unutar ili u okružju Topuskog, Vojnića i Gvozd u svrhu očuvanja i jačanja prepoznatljivosti prostora, poticanja boravka na otvorenome te povezivanja s okolnim prirodnim i ruralnim područjima. Naglasak staviti na umrežavanje takvih otvorenih prostora biciklističkim i pješačkim komunikacijama.	CKA1
SA4	Nova naselja planirati kao autentična mjesta koja nude visoku kvalitetu života uz poštovanje prirodnih i antropogenih obilježja područja.	CKA1
SA5	Revidirati prostornim planovima definirana neuređena građevinska područja naselja te građevinska područja označena kao izgrađena, a koja u stvarnosti to nisu, u svrhu očuvanja karaktera krajobraza i obilježja koja bi planiranom izgradnjom bila ugrožena.	CKA1 CKA3
SA6	Smanjiti potrebe za širenjem građevinskog područja obnovom i prenamjenom neiskorištenoga ili napuštenoga graditeljskog fonda.	CKA1 CKA3
SA7	Omogućiti širenje naselja, ali u područjima niske vizualne izloženosti i niskih krajobraznih kvaliteta, pri čemu uvijek treba paziti da postoji zelena cezura između povijesnog i novog dijela naselja.	CKA1
SA8	Spriječiti širenje naselja ili strogo uvjetovati njihovo daljnje širenje u visokovrijednim i osjetljivim krajobraznim područjima.	CKA1 CKA2
SA9	Spriječiti urbanizaciju ruralnih naselja onemogućavanjem njihova spajanja s urbanim naseljima, zadržavanjem rahlije matrice izgrađenosti te očuvanjem većih prirodnih i poljoprivrednih površina.	CKA1
SA11	Očuvati i unaprijediti graditeljsku i spomeničku baštinu važnu za regionalni krajobrazni identitet tako da se obnove i stave u funkciju obrazovanja i posjećivanja. U njihovoj okolici i kontaktnoj zoni nije prihvatljivo planirati novu gradnju, već održavati obilježja povijesno relevantnog stanja. Naglasak staviti na baštinu utvrda, baštinu termi Topusko, baštinu ruralnih naselja te memorijalne prostore Drugoga svjetskog rata.	CKA2
SA12	Zaštititi (upisati u Registar kulturnih dobara RH) vrijedna ruralna naselja/cjeline te pojedinačnu graditeljsku kulturnu baštinu (s naglaskom na utvrde).	CKA2
SA13	Identificirati iznimne i vrijedne krajobraze naselja te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti.	CKA2
SA14	Izraditi tematske atlase ruralnih i urbanih naselja u formi prilagođenoj široj javnosti.	CKA1 CKA2
SA15	Sanirati i spriječiti daljnje širenje ambijentalno neuklopljenih dijelova naselja poput preizgrađenih zona (trgovačko-uslužnih, stambenih) lišenih zelenila i javnih prostora, zona s predimenzioniranom i/ili stilski neprikladnom arhitekturom, neuređenih industrijskih i gospodarskih zona itd.	CKA1 CKA3
SA16	Sanirati i revitalizirati vrijedne ruralne i urbane cjeline i njihove dijele, s naglaskom na napuštene i degradirane prostore.	CKA2 CKA3

ANTROPOGENE KVALITETE (POLJOPRIVREDNI KRAJOBRAZI)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA17	Revitalizirati postojeće poljoprivredne i ruralne krajobraze koji će biti multifunkcionalni i vizualno privlačni te koji će uz poljoprivredne imati i društvene i ekološke funkcije (obrazovne, rekreacijske itd.). Naglasak staviti na očuvanje regionalno specifičnog tipa ruralnog krajobraza pobrđa vidljiva u raspršenim selima i zaseocima očuvanih matrica te s većom koncentracijom drvene arhitekture uklopljene u mozaične površine poljoprivrede niskog intenziteta.	CKA4
SA18	U poljoprivrednim iznimnim, vrijednim i osjetljivim krajobrazima poticati razvoj niskointenzivnih oblika poljoprivrede (ekološka, tradicijska itd.), koji se prilagođavaju strukturi krajobraza (konfiguraciji terena, parcelaciji) te drugim prirodnim i kulturnim elementima.	CKA4
SA20	Jačati multifunkcionalnost poljoprivrednih krajobraza (u kombinaciji s prirodnim krajobrazima) oko naselja Topusko, Vojnić i Gvozd u svrhu sprečavanja urbanog širenja, urbanizacije ruralnih naselja, smanjenja toplinskih otoka te stvaranja novog mjesta za posjećivanje.	CKA4 CKA6
SA21	Spriječiti uspostavu velikih monokulturnih i prostorno nestrukturiranih poljoprivrednih i arborikulturnih nasada te samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana u iznimnim poljoprivrednim krajobrazima. Za uspostavu agrosolarnih elektrana posebno su osjetljivi mozaični poljoprivredni krajobrazi niskog intenziteta na padinama. Zabraniti prenamjenu i gradnju (uključujući staklenike i plastenike) unutar iznimnih poljoprivrednih krajobraza te u njima čuvati poljoprivrednu funkciju.	CKA4
SA22	U manje osjetljivim krajobrazima omogućiti razvoj i intenzivne, ali okolišno održive poljoprivrede temeljene na načelima očuvanja okoliša i krajobraza. Okrupnjavanje, uvođenje novih kultura te monokulturnih nasada moguće je, ali poštujući konfiguraciju terena, mrežu tokova, uzorak parcelacije te ostale za područje karakteristične kulturne i prirodne elemente. Također, uvoditi nove strukture koje će pridonositi očuvanju okoliša i jačanju privlačnosti prostora poput ograda, živica, terasa, kanala, podzida itd. te nepoljoprivrednih elemenata poput izletišta, odmorišta itd.	CKA5 CKA6
SA24	U intenzivnim poljoprivrednim krajobrazima lišenima prirodne vegetacije saditi živice, drvorede, šumarke i pojedina stabla.	CKA6
SA25	Spriječiti prenamjenu vrijednoga poljoprivrednog zemljišta u građevinsko.	CKA4
SA26	Zaštititi najvrednije iznimne poljoprivredne i ruralne krajobraze putem nacionalne zaštite (značajni krajobraz, regionalni park, kulturni krajolik) te u njima poticati poljoprivredu niskog intenziteta temeljenu na lokalnim specifičnostima krajobraza.	CKA4
SA27	Identificirati iznimne i vrijedne poljoprivredne i ruralne krajobraze te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti teme poljoprivrednih i ruralnih krajobraza u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke/kulturne rute, itinerare itd. Brendirati lokalne proizvode te oblike nematerijalne i materijalne baštine konceptom (vezanoga) iznimnoga poljoprivrednog/ruralnog krajobraza.	CKA4

VIZUALNO–DOŽIVLJAJNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SV1	Očuvanje vizualnog karaktera (kompleksnosti, prostornog identiteta, sagledivosti, koherentnosti) regionalno specifičnih prostornih odnosa ruralnih i urbanih naselja, poljoprivrednih, šumskih i vodenih površina, s naglaskom na (1) brdski tip ruralnog krajobraza te (2) nizinski tip malih urbanih naselja. Pri planiranju novih zahvata poštovati mjerilo i kapacitete krajobraznih područja.	CKV1
SV2	Očuvati i unaprijediti regionalno specifične (povijesne) prostorne odnose ruralnih i urbanih naselja, s naglaskom na odnos između izgrađenih dijelova, poljoprivrednih površina, šuma, vodotoka i ostalih prirodnih površina.	CKV1
SV3	Spriječiti uspostavu velikih monokulturnih i prostorno nestrukturiranih poljoprivrednih nasada, velikih samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana te vjetroelektrana u iznimnim, vizualno–doživljajno vrijednim (scenskim) te vizualno izloženim krajobrazima. Za uspostavu solara posebno su osjetljive padine nagiba većeg od 12° prekrivene visokom šumskom vegetacijom te mozaični poljoprivredni krajobrazi niskog intenziteta na blagim padinama.	CKV1 CKV2
SV4	Širenje građevinskih područja i gradnju turističkih naselja ne planirati na područjima visoke vizualne izloženosti, a posebno ne na istaknutim vrhovima, grebenima i rtovima reljefnih formacija.	CKV1 CKV2
SV6	Očuvati postojeće i uspostaviti nove zelene cezure, koje imaju funkciju osiguravanja kvalitetnog ambijenta i sprečavanja kontinuirane izgradnje duž riječnih obala te prometnica u naseljima Gvozd, Vojnić i Topusko.	CKV1
SV7	Sačuvati zeleno zaleđe postojećih ruralnih i urbanih naselja te većih turističkih zona važnih za očuvanje krajobrazne slike i vizura.	CKV1 CKV2
SV8	Identificirati iznimne i vizualno–doživljajno vrijedne (scenske) krajobraze te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKV2
SV9	Predstaviti vizualno–doživljajno (scenski) vrijedna krajobrazna područja i iznimne krajobraze uređenjem vidikovaca/odmorišta na vizurnim točkama važnima za njihovo panoramsko i cjelovito razgledavanje (uz prometnice ili uređene staze).	CKV2
SV10	Očuvati postojeće vizure na povijesna naselja s pristupnih i plovnih putova te drugih točaka promatranja. Novu gradnju, ako je potrebna, planirati „u drugom planu“ čuvajući postojeće vizure na povijesna ruralna i urbana naselja i njihove prostorne rubove.	CKV2
SV11	Zakloniti loše vizure prema degradiranim područjima, koja narušavaju postojeće vizualno–doživljajne kvalitete, uspostavom zelenih pojasa s visokom vegetacijom.	CKV3
SV12	Vizualne degradacije volumenom i stilom neprimjerenih postojećih stambenih, turističkih i gospodarsko–poslovnih građevina ublažiti sadnjom visoke vegetacije. Jačati udio prirodnih zelenih površina na građevnim česticama te udio javnih otvorenih prostora uz njihovo kvalitetno oblikovanje adekvatnim sadržajima i uređenim zelenilom.	CKV3
SV13	Planirati sadnju vegetacije (stabla, drvoredi, živice) uz postojeću i planiranu infrastrukturu (prometnice, pruge, energetske i vodnokomunalne građevine) te postojeće i planirane gospodarsko–poslovne zone radi njihova vizualnog zaklanjanja.	CKV3
SV14	Sanirati riječne obalne zone Kupe i Gline (improvizirana privezišta, kampovi, ilegalno betonirane obale, otpad itd.) radi podizanja boravišnih i ambijentalnih kvaliteta. Sustavno uvesti tipska rješenja za privezišta, kampove i pristupe rijeci.	CKV3
SV15	U degradiranim područjima kamenoloma osim njihove obvezne biološke sanacije nakon prestanka korištenja preporučuje se i planiranje sadržaja jer bi se inače mogle stvoriti nove degradacije – primjerice područja gospodarsko–poslovne namjene, razne infrastrukturne objekte (crpne stanice, pročišćivači) ili pak sportsko–rekreacijske sadržaje kao što su adrenalinski parkovi, motostaze itd.	CKV3
SV16	Sva postojeća divlja odlagališta otpada uz prometnice, unutar naselja i u ruralnom krajobrazu ukloniti i sanirati površine tako da se vrate u prvotno stanje.	CKV3

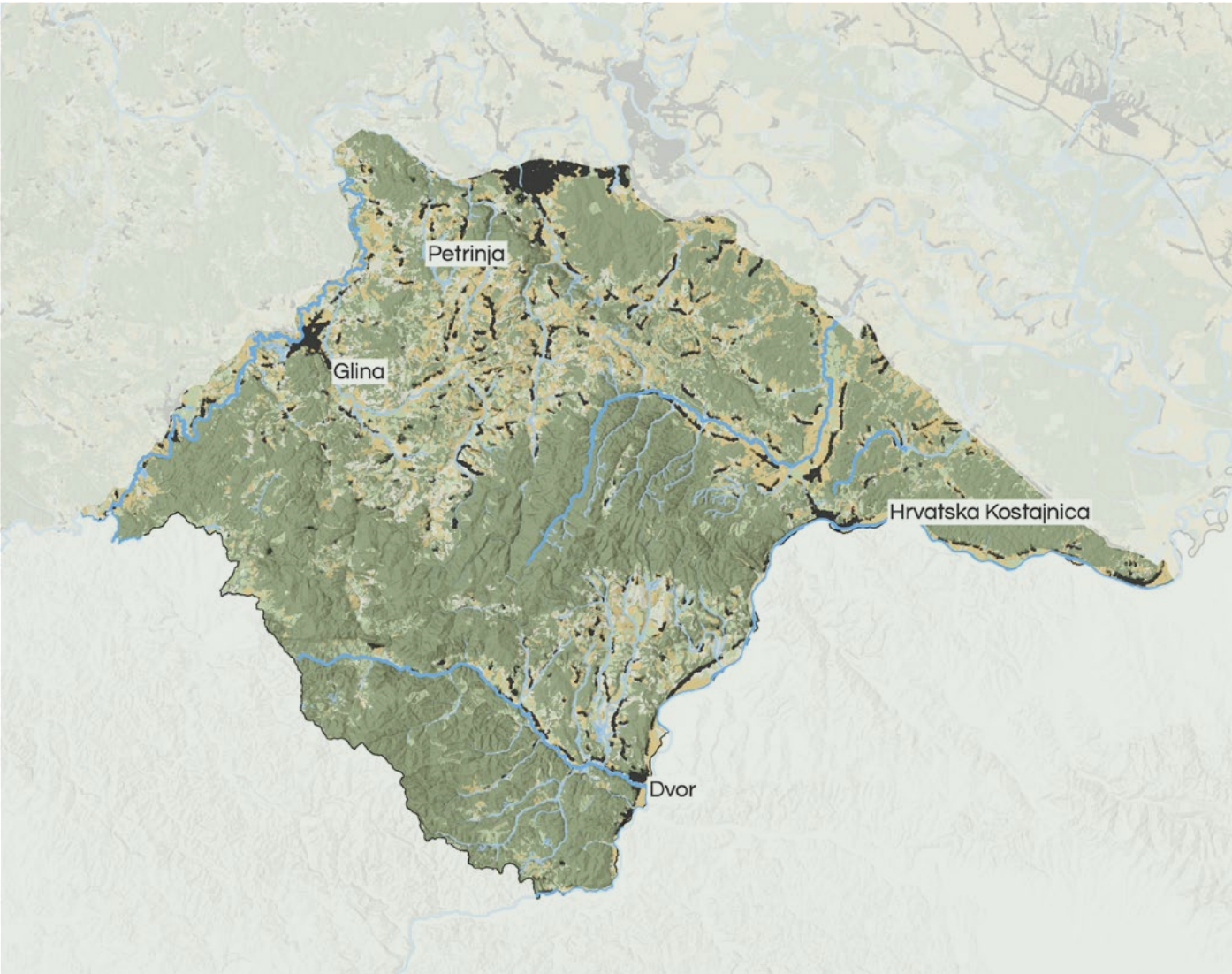

2.5.B.
KRAJOBRAZNA
REGIJA
**BANOVINA
/ BANJA**

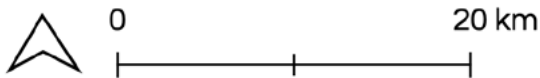
SELO MALI GRADAC

BANOVINA / BANIJA

KRAJOBRAZ MALIH NIŽEGA GORJA I POBRĐA S RIJEČNIM DOLINAMA

- IZGRAĐENE POVRŠINE
- POLJOPRIVREDNE POVRŠINE
- VISOKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- NISKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- LIVADNE I TRAVNJAČKE POVRŠINE
- STJENOVITE POVRŠINE
- VODENE POVRŠINE

OPIS KRAJOBRAZNOG PODRUČJA

OBUH VAT/SMJEŠTAJ

Prostor između Posavine na istoku, grada Siska na sjeveroistoku, Odranskog polja na sjeveru, rijeke Gline na zapadu, donjeg toka rijeke Une i granice s BiH na jugoistoku, jugu i jugozapadu.

DEFINIRAJUĆI KRITERIJI:

- geologija: kompleksna i heterogena geološka građa;
- reljef: niže gorje, pobrđe i manje riječne doline;
- regija: kulturna regija Banovina/Banja s pokupskim dijelom.

KLJUČNA OBILJEŽJA:

- litološka heterogenost (metamorfne, sedimentne veze i rastresite stijene) i kompleksna tektonika s razvijenim navlakama i ljuskama te brojnim rasjedima;
- reljef nižega gorja, pobrđa i manjih riječnih dolina;
- gusta mreža trajnih i povremenih tokova;
- dominacija pokrova šume – u višim dijelovima bukove šume, šume hrasta kitnjaka i običnoga graba, šume hrasta kitnjaka i pitomog kestena, a u nižima šume hrasta lužnjaka i običnoga graba te vlažne i periodično poplavljene šume s johom i lužnjakom;
- malobrojnost (malih) gradova nasuprot velikom broju malih, međusobno raspršenih i nepravilnih ruralnih naselja;
- poljoprivreda niskog intenziteta u obliku mozaika poljoprivrednih namjena, ali s izrazitim trendom zapuštanja.

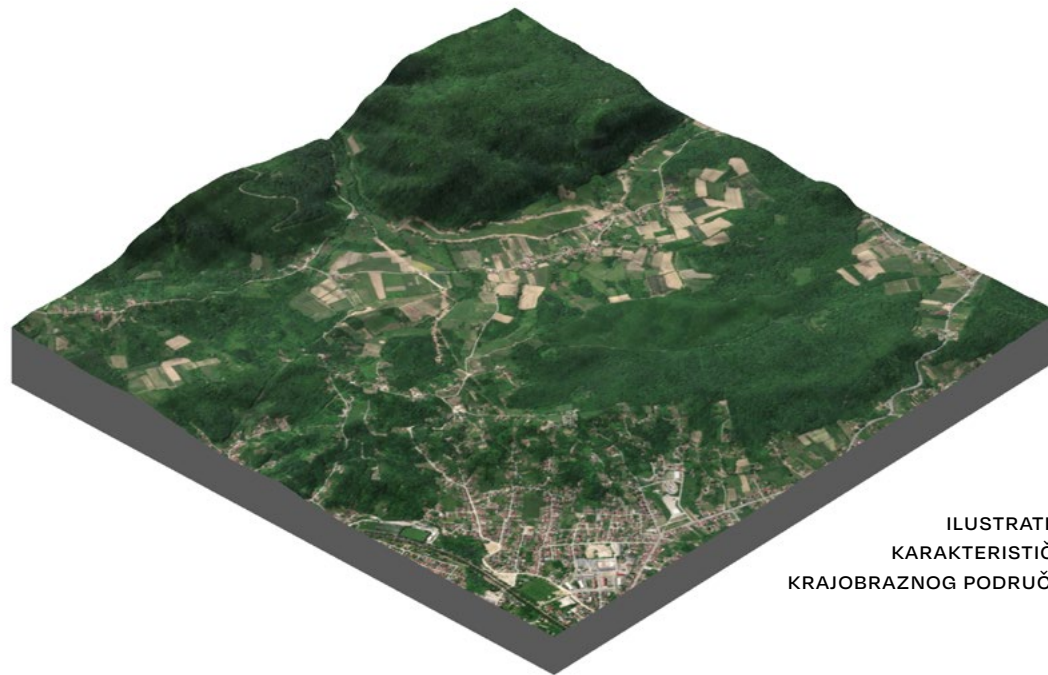
KARAKTER KRAJOBRAZA

Krajobraz kultiviranih riječnih dolina te šumovitog pobrđa i nižega gorja s brojnim raspršenim seoskim i malobrojn timer gradskim naseljima u dolinama.

PRIRODNA OBILJEŽJA

Područje ove regije kompleksne je i heterogene građe, a sastavni je dio složenog, širega geotektonskog prostora Dinarida. Regija je granica dvaju strukturno i facijesno različitih prostora: mezozojske karbonatne platforme i njezina ruba (vanjski Dinaridi) te bazenskoga sedimentacijskog prostora s razvojem ofiolitnog kompleksa i pelagičkim turbiditsko-fliškim razvojem (unutarnji Dinaridi). Sve to prati i kompleksna tektonika s razvijenim navlakama i ljuskama te brojnim rasjedima. Prostor je heterogen i izgrađuju ga stijene formirane od devona do holocena, a uključuju devonske i karbonske šejlove, pješčenjake, vapnence, trijask i jurske vapnence, dolomite i pješčenjake, jurski magmatsko-sedimentni kompleks, kredne pješčenjake, šejlove, vapnence i fliš, paleogenske i neogenske i klastične sedimentne (uglavnom konglomerati, pješčenjaci, šljunci, pijesci, lapori i gline) te kvartarni klastični sedimenti (les, aluvijalne i deluvijalno-proluvijalne naslage, sedimenti terasa, poplava i barski sedimenti).

Prostor se može reljefno podijeliti na: rubni riječno-nizinski prostor, prevladavajuće pobrđe padina diseciranih brojnim riječnim dolinama u bujičnjacima te raščlanjen niži gorski sustav Zrinske (Piramida, 616 m) i Trgovske gore (Visoka glava 516 m). Reljef ovog područja odraz je višestrukog izdizanja i smirivanja tektonskih aktivnosti, koje obilježava prevladavanje fluviodenudacijskih procesa, čime je oblikovan splet bila, grebena i kosa, često bez jasno izraženog smjera pružanja. Geološka građa, odnosno litološki sastav područja ogleda se i u razvoju različitih morfogenetskih tipova reljefa. Na ovom području voda ima dominantan utjecaj na oblikovanje reljefa, odnosno njezino denudacijsko i akumulacijsko djelovanje. Stoga su na ovom području razvijeni fluvijalni, fluviodenudacijski, krški, fluviokrški, padinski i nivalni tipovi reljefa.

ILUSTRATIVNI 3D PRIKAZ KARAKTERISTIČNIH OBILJEŽJA KRAJOBRAZNOG PODRUČJA BANOVINE / BANIJE

Područje je bogato vodama: rijekama i potocima, ali i izvorima. Najveće tekućice regije dijelovi su rijeka Kupe, Gline i Une, koje ovdje imaju uglavnom nizinski karakter. Kupa teče aluvijalnom ravnici na sjeveru regije, a najveći su joj pritoci Utinja, Petrinjčica i Glina. Rijeka Glina ima najduži tok u obuhvatu (oko 120 km dužine). Una je granična rijeka koja teče regijom oko 65 km kroz dolinu do dolaska do aluvijalne ravnice Save, gdje izlazi iz regije. Najveći prtok Uni unutar regije jest Žirovnica, koja prikuplja vode s područja Zrinske gore. Od ostalih tekućica izdvaja se rijeka Sunja i potoci Blinja, Jastrebrica i Graduša, koji teku prema sjeveroistoku i ulijevaju se u Savu izvan regije.

Na području pobrda prevladavaju distrična smeđa tla (uglavnom na klastitima i lesu) te pseudogleji (na lesu i njegovim derivatima) i rendzine (na različitim karbonatnim sedimentima), a mogu se naći i eutrična smeđa tla (na bazičnim magmatskim stijenama, mekim vapnencima i sl.) te lesivirana tla (na laporima, derivatima lesa, mekim vapnencima i sl.). Na prijelazu prema dolinama Kupe, Une i Save značajnija je pojava hidromorfih tala poput pseudoglej-gleja, aluvijalnih i močvarno-glejnih tala.

Karakteristično je bogatstvo šumama, koje zauzimaju oko 60% ukupne površine. Dominiraju bukove šume, koje su rasprostranjene u središnjem i južnom dijelu regije. Diljem cijele regije rasprostranjene su i šume hrasta kitnjaka i običnoga graba te šume hrasta kitnjaka, pitomog kestena i obične breze, pri čemu po koncentraciji kestena ova regija ima nacionalni značaj. Prema nizinskim dijelovima zastupljene su šume hrasta lužnjaka i običnoga graba, a u nizinskim vlažne i periodično poplavljene šume johe i lužnjaka, karakteristične za nizinska područja.

Oko 8% površine regije zauzimaju travnjaci; dominiraju mezofilne livade košanice srednje Europe, a manje su površine bujadnice – ti travnjaci pripadaju ugroženim i/ili rijetkim staništima na području RH.

ANTROPOGENA OBILJEŽJA

Područje ove regije od prapovijesnih je vremena, preko antike, do predosmanskoga srednjeg vijeka bilo nastanjeno, gospodarski značajno, a usto i tranzicijsko i pogranično područje. O vitalnosti područja uoči osmanskih osvajanja danas svjedoči niz ostataka utvrda koje su bile u vlasništvu velikaških obitelji (Gvozdanško, Zrin, Hrastovica, Čuntić, Klinac, Komogovina, Kostajnica, Gora itd.). Mnoge su te utvrde postale osnova protuosmanskoga obrambenog sustava unsko-savsko-kupskog prostora. Nakon što su te utvrde izgubile funkciju, započelo je višestoljetno razdoblje djelovanja Vojne krajine kada se na opustošeni prostor doseljava novo stanovništvo, osnivaju sela i razvijaju gradovi. Današnji toponim Banija/Banovina upravo je nasljeđe djelovanja Banske krajine kao dijela Vojne krajine. Višestoljetni granični i militarizirani način života, koji se temeljio na osnovnoj i ekstenzivnoj poljoprivredi, zaslužan je za današnju organizaciju krajobraza, koja zbog izostanka modernizacijskih procesa i nerazvijenosti nije doživjela većih razvojnih promjena u recentnim razdobljima. Doduše, bilježi se kratak period potkraj 80-ih godina prošlog stoljeća kada

je ova regija zbog industrijalizacije doživjela gospodarski uspon i unijela promjene u slici naselja i poljoprivrednog način korištenja zemljišta. Međutim, od 1990-ih regiju je obilježilo iseljavanje, zanemarivanje i propadanje, a posljedica toga je, među ostalim, najveći broj napuštene imovine u Hrvatskoj. Danas je to dominantno ruralna regija koju gradi gusta mreža ruralnih naselja, s tek nekoliko manjih gradova. Gustoća ruralnih naselja ogleda se u broju od oko 240 sela s pripadajućih oko 800 zaselaka. Nasuprot većim, nešto pravilnijim linijskim naseljima u nizinskim i udolinskim dijelovima (uz Kupu i na sunjskom području te na glavnim prometnim pravcima), u pobrđu je zastupljenija izrazito rahla matrica malih i zabačenih sela te zaselaka, raspršenih po padinama riječnih dolina i hrptovima. Burna recentna povijest ostavila je trag u obliku šarolike tipologije izgradnje, međutim i dalje je u znatnoj mjeri prisutna drvena arhitektura – pretpostavlja se da ova regija ima najveću koncentraciju drvene arhitekture u Hrvatskoj. U gotovo svim selima izražena je pojava napuštanje imanja, pri čemu se ističu sela uz BiH na potezu od Topuskog do Dvora. Gradovi (Glina, Petrinja, Hrvatska Kostajnica i Dvor) gravitacijske su točke regije i središta gospodarskih, obrazovnih i kulturnih aktivnosti. Riječ je o malim gradovima, razvijenima na riječnim obalnim stranama, čije jezgre imaju povijesne, urbanističke, arhitektonske i ambijentalne vrijednosti sukladne njihovom razvoju u 18. i 19. stoljeću u vrijeme Vojne krajine (zaštićeni kao kulturno dobro). Posebno je važno istaknuti Petrinju, koja je nastala na ruševinama Hasan-pašine tvrđave potkraj 16. stoljeća, a čuva slojeve od 18. stoljeća do danas, sa župnom crkvom, trgom i šetalištem kao glavnim gradskim akcentom.

Izgrađena područja gradova i sela u posljednjih 30 godina uglavnom nisu doživjela veće promjene u smislu promjene matrice i širenja građevinskog područja. Veće rijeke resurs su koji je još potkraj prošlog stoljeća privlačio na gradnju kuća za sekundarno stanovanje pa je i danas prisutan umjeren trend izgradnje uz rijeku Unu. U manjoj mjeri prisutno je i širenje ruralnih naselja te njihova urbanizacija, i to neposredno uz Petrinju i Hrvatsku Kostajnicu.

Aktivne poljoprivredne površine zauzimaju tek oko petine regije (oko 20%). Najviše ih ima u aktivnijim nizinskim i udolinskim dijelovima, gdje dominiraju oranice, a u pobrđu su češći raspršeni mozaici fragmentirani višom prirodnom vegetacijom, kojima dominiraju livade i pašnjaci. U selima petrinjskog Pokuplja karakteristične su živice kao međe poljoprivrednih površina, koje su u tu svrhu svjesno sadene i njegovane, no danas su one iznimno ugrožene. U oba slučaja riječ je o mozaičnim usitnjenim poljoprivrednim površinama, a zamjetan je izostanak intenzivnih okrupnjenih nasada. Tradicionalno je ova regija zbog velikog udjela ograničeno obradivih tala, ali i opisanih društveno gospodarskih okolnosti, bila više orijentirana na trajne nasade i stočarstvo, manje intenzivno poljodjelstvo. Oko 15% današnjih površina čine zapuštene poljoprivredne površine i šikare, a oko 60% šume. Kada se to usporedi s činjenicom da je prije manje od 40 godina odnos poljoprivrede i šuma bio 2:1 (60% poljoprivrede nasuprot 35% šuma), dobiva se jasna slika razmjera depopulacije regije.

GRAD PETRIJNA

KULA ČUNTIĆ I OKOLICA

SELO LOTINE

ŠUME NA BUZETSKOM PODRUČJU

PODRUČJE SELA VELIKI GRADAC

Gospodarenje šumama važan je povijesno-gospodarski aspekt ovog kraja, posebno u vrijeme Vojne krajine, međutim dobrobiti od današnjeg oblika sječe šume, što je trenutačno jedan od najizraženijih antropogenih utjecaja, okolišno su i društveno upitne. Također, iskorištavanje kestena, koji je dio identiteta ovih zajednica, danas nije dovoljno iskorišten resurs. Rudarenje je također djelatnost koja je u povijesti imala važnu gospodarsku ulogu. Specifičnost stijena Trgovske gore činila je ovo područje gospodarski zanimljivim još u vrijeme Ilira i Rimljana, ali i u kasnome srednjem vijeku kada su podignute spomenute utvrde, među ostalim, i za kontrolu rudnika. Zrinski su svoju moć, ali i obranu teritorija, dobrim dijelom temeljili na iskorištavanju ruda Trgovske gore i kovanju novca. Danas je diljem područja više kamenoloma, među kojima se površinom i gospodarskim značajem ističe onaj uz selo Bojna.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNA OBILJEŽJA

Vizualno se jasno mogu odvojiti cjeline nizinskog dijela, pobrđa i gorja. Dominira pobrđe koje je, iako relativno reljefno raščlanjeno, zbog velika udjela više prirodne vegetacije vizura uglavnom svedenih na manja izolirana i nerijetko teško dostupna područja sela/zaselaka. Općenito, na tome prostranom području pobrđa vlada ujednačenost velikog broja izoliranih ambijenata i mozaične namjene s velikim udjelom prirodne vegetacije, pri čemu je malen broj akcenata i vizualno istaknutih dijelova. Sve je to razlog (u pozitivnom i negativnom smislu) nepreglednosti prostora. Područja nizina i glavnih prometnih pravaca definirana su pak nešto većom aktivnošću, većom cirkulacijom ljudi i povezanošću, uostalom i zbog činjenice da su se ondje razvila veća naselja. Međutim, zbog veće koncentracije novije, nerijetko s ambijentom neusklađene izgradnje i vizualne nesagledivosti prostora izvan naselja, prisutan je niži stupanj vizualne prepoznatljivosti. Ni treća cjelina, šumovita gorja, nemaju razvijenu i prikladnu prometnu i rekreacijsku infrastrukturu pa su stoga uglavnom teško dostupna i izvan vizualne percepcije.

Unatoč bogatstvu prirodne vegetacije, karakterističnoj mozaičnosti i niskom intenzitetu poljoprivrede te mjestimično slikovitim te zabačenim i arhaičnim selima, možda je ipak naj-snažniji dojam napuštanje i zanemarivanje. Ponajprije je riječ o velikom broju ruševina i napuštene imovine, nastalih i prije potresa, ali i neuređenoj prometnoj infrastrukturi i neartikuliranim i neuređenim javnim otvorenim prostorima. Nadalje, velike površine i način sječe šuma, što samo po sebi stvara negativan vizualni dojam, neposredno utječe na stanje prometnica, koje su oštećene zbog prijevoza drva; na sličan na prometnice djeluje i odvoz iskopanog kamena. I konačno, velika je količina otpada u potocima, što je posljedica nekontroliranog odlaganja na padinama potoka. Sve to znatno utječe na kvalitetu života toga kraja te ga čini neprivačnim za ostanak, nastanjivanje i posjećivanje.

VREDNOVANJE

PRIRODNE KVALITETE:

- prirodnost i posebna obilježja vegetacije; velik udio šuma, a izdvajaju se područja velike koncentracije kestena, čija se važnost može sagledati na nacionalnoj razini;
- prirodnost; velik udio više prirodne vegetacije u poljoprivrednom krajobrazu;
- prirodnost i posebna obilježja voda, odnosno vodno bogatstvo (rijeke, potoci i izvori);
- navedena prirodnost, odnosno šumovitost, vodno bogatstvo te geološke specifičnosti uvjetuju prisutnost prirodnih vrijednosti i stoga nešto veći površinski udio prostora vrijedne prirode; uz značajni krajobraz Kotar – Stari gaj tu su i veće površine područja Natura 2000. Tomu treba pridružiti i inicijativu za zaštitu Zrinske gore u kategoriji regionalnog parka.

ANTROPOGENE KVALITETE:

- povijesni značaj; ostaci utvrda kao svjedočanstvo vladanja velikaških srednjovjekovnih obitelji te protuosmanskoga obrambenog sustava;
- povijesni značaj i posebnost morfologije gradskih naselja; povijesne jezgre Gline, Petrinje, Hrvatske Kostajnice i Dvora kao svjedočanstva djelovanja Vojne krajine;
- posebnost uzorka, smještaja i organizacije naselja, posebnosti poljoprivrednih krajobraznih uzoraka te povijesni značaj: vrijedni ruralni kulturni krajobraz pobrđa – tip raspršenih sela i zaselaka u pobrđu uokvirenih u mozaičnu poljoprivrednu niskog intenziteta kao vrijedno svjedočanstvo vremena Vojne krajine. Izdvajaju se pojedina sela očuvanih matrica te veće koncentracije drvene arhitekture: Luščani, Mali Šušnjar, Klinac, Čukurani, Martinovići, Trnovac Glinski itd.
- kulturna simboličnost; asocijacijski značaj Zrinske gore s obzirom na povezanost s velikaškom obitelji knezova Zrinskih;
- kulturna simboličnost; memorijalna područja i njihova simbolična važnost područja za obranu u Drugome svjetskom ratu te Domovinskom ratu.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE:

- kompleksnost, prostorni identitet i koherentnost vidljivi u mozaičnosti poljoprivrednog krajobraza te zabačenosti ambijenata sela i zaseoka – kao atraktivniji krajobrazi izdvajaju se oni na višim nadmorskim visinama te s većom koncentracijom drvene arhitekture;
- prostorni identitet i vizualna cjelovitost: krajobraz rijeke Une i Gline u većem dijelu tokova koji prolaze regijom.

POSTOJEĆE PROMJENE:

- izražena depopulacija praćena napuštanjem gradova, sela i poljoprivrede, odnosno velikim udjelom napuštene imovine, uključujući zanemarivanje kulturne baštine (zaštićene i manje poznate): utvrde, stare gradske jezgre, ruralne cjeline;
- gradovi i sela s nerazvijenom i zapuštenom infrastrukturom otvorenih prostora (posebno biciklističkom, pješakom, rekreacijskom, boravišnom);
- prepuštenost obala potoka (Petrinčice, Gline, Utinje, Sunje) sukcesiji prirodne vegetacije i njihova nedostupnost;
- neprikladne prostorne promjene i okolišna onečišćenja toka rijeke Kupe (ujedno područja Natura 2000) zbog sve intenzivnijeg korištenja stanovnika i posjetitelja (uklanjanje prirodne vegetacije, modeliranje obale, improvizirani kampovi i privežišta, otpad itd.);
- u manjoj mjeri iskop kamena (14 postojećih eksploatacijskih polja);
- otpad u potocima i rijekama u kombinaciji s loše kontroliranim korištenjem zaštitnih sredstava utječe na slabu kvalitetu voda u riječnim tokovima;
- minirana područja;
- ugroženost šuma sječom i bolestima.

PLANIRANI PRITISCI

→ KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA:

- izgradnja četiriju zona sportsko-rekreacijske namjene (287 ha);
- izgradnja šest zona ugostiteljsko-turističke namjene (125 ha);
- izgradnja četiriju zona gospodarske namjene (259,2 ha).

→ INFRASTRUKTURA

Promet:

- izgradnja dijela autoceste i dijela brze ceste;
- izgradnja dijela pet obilaznica, dviju županijskih cesta i jednog mosta;
- premještanje dviju državnih cesta;
- izgradnja jedne luke županijskog značaja;
- izgradnja jednog športsko-gospodarskog uzletišta.

Energetika:

- izgradnja dvaju DV-a 2x400 kV;
- izgradnja dijela magistralnog plinovoda, dijela magistralnog naftovoda i međunarodnog naftovoda;
- izgradnja dvaju novih cjevovoda za naftu u postojećim koridorima, jednog produktovoda i izgradnja novih cjevovoda u postojećim koridorima za višenamjenski međunarodni produktovod za naftne derivate;
- izgradnja pet SE-a.

→ ODLAGALIŠTA OTPADA I EKSPLOATACIJSKA POLJA:

devet istražnih prostora za mineralne sirovine.

CILJEVI KVALITETA

PRIRODNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SP2	Očuvati šumsku vegetaciju u obliku manjih šuma, šumaraka, drvoreda, živica i pojedinih stabala unutar naselja (urbanih i ruralnih) te ih maksimalno integrirati u nove zahvate.	CKP1
SP3	Identificirati vrijedne i iznimne prirodne krajobraze (posebice šumske i riječne) te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/ turističke rute, itinerare itd.	CKP1
SP4	Održavati višu prirodnu vegetaciju (živice, šume) koja prožima i omeđuje poljoprivredne površine.	CKP1
SP5	I. Očuvati riječnu obalu i vodna tijela rijeka Kupe, Gline i Une te pripadajuću visoku vegetaciju. Izbjegavati betoniranje i nasipavanje obala i vodenih površina. Pri planiranju novih zahvata integrirati prirodna obilježja obale i vodnih tijela u rješenja čuvajući njihovu prirodnu morfologiju i obalnu vegetaciju, a sve nove intervencije oblikovati kao montažne i lako uklonjive. II. Identificirati i očuvati izvore vode ih te revitalizirati za potrebe održivog korištenja.	CKP1
SP6	Jačati multifunkcionalnost značajnog krajobraza Kotar – Stari gaj i područja Natura 2000 uvođenjem društveno važne infrastrukture.	CKP1
SP7	Očuvati cjelovitost šumskih područja, odnosno maksimalno izbjegavati fragmentaciju i prenamjenu zemljišta na većim, kompaktnim šumskim područjima, a posebno na područjima Natura 2000 te u značajnom krajobrazu Kotar – Stari gaj.	CKP1 CKP2
SP11	Ukloniti i sanirati sva postojeća divlja odlagališta otpada u prirodnom krajobrazu i površine vratiti u stanje blisko prvotnomu.	CKP3
SP12	Sanirati manje površinske kopove metodom biološke sanacije koja uključuje stabilizaciju terena i sadnju autohtone vegetacije. U slučaju da to nije moguće, zakloniti ih sadnjom drveća i druge grmolike vegetacije.	CKP3
SP13	Sanirati sva posječena prirodna šumska područja pošumljavanjem.	CKP3

ANTROPOGENE KVALITETE (NASELJA I GRADITELJSKA BAŠTINA)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA1	Pri planiranju naselja uspostaviti uravnotežene odnose između graditeljske baštine i suvremenih graditeljskih intervencija, osobito na području zaštićenih kulturno povijesnih urbanih cjelina Petrinje, Gline i Hrvatske Kostajnice. Planirati razvoj naselja u skladu s prirodnim ograničenjima (konfiguracija terena, šume, vode itd.).	CKA1 CKA2
SA2	Planirati prostorni razvoj ruralnih naselja prema naslijeđenim prostornim obilježjima te odnosima između izgrađenih dijelova naselja, prirodnih i poljoprivrednih površina. Posebnu pozornost posvetiti očuvanju i održavanju povijesne (tradicionalne) ruralne matrice, a novu matricu i gradnju planirati tako da se morfologijom, volumenom, oblikovanjem i materijalima prilagodi postojećoj cjelini naselja, u skladu s prirodnim i antropogenim obilježjima krajobraza.	CKA1 CKA2
SA3	Sačuvati od izgradnje, obnoviti i/ili unaprijediti prirodne, poljoprivredne i druge otvorene prostore unutar ili u okružju Petrinje, Gline, Hrvatske Kostajnice i Dvora u svrhu očuvanja i jačanja prepoznatljivosti prostora, poticanja boravka na otvorenome te povezivanja s okolnim prirodnim i ruralnim područjima. Naglasak staviti na umrežavanje takvih otvorenih prostora biciklističkim i pješačkim komunikacijama.	CKA1
SA4	Nova naselja planirati kao autentična mjesta koja nude visoku kvalitetu života, uz poštovanje prirodnih i antropogenih obilježja područja.	CKA1
SA6	Smanjiti potrebe za širenjem građevinskog područja obnovom i prenamjenom neiskorištenoga ili napuštenoga graditeljskog fonda.	CKA1 CKA3
SA9	Spriječiti urbanizaciju ruralnih naselja onemogućavanjem njihova spajanja s urbanim naseljima, zadržavanjem rahlije matrice izgrađenosti te očuvanjem većih prirodnih i poljoprivrednih površina.	CKA1
SA11	Očuvati i unaprijediti graditeljsku i spomeničku baštinu važnu za regionalni krajobrazni identitet tako da se obnove i stave u funkciju obrazovanja i posjećivanja. U njihovoj okolini i kontaktnoj zoni nije prihvatljivo planirati novu gradnju, već održavati obilježja povijesno relevantnog stanja. Naglasak staviti na baštinu utvrda i ruralnih naselja te memorijalne prostore Drugoga svjetskog rata.	CKA2
SA12	Zaštititi (upisati u Registar kulturnih dobara RH) vrijedna ruralna naselja/cjeline te pojedinačnu graditeljsku kulturnu baštinu (s naglaskom na utvrde).	CKA2
SA13	Identificirati iznimne i vrijedne krajobraze naselja te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti.	CKA2
SA14	Izraditi tematske atlase ruralnih i urbanih naselja u formi prilagođenoj široj javnosti.	CKA1 CKA2
SA15	Sanirati i spriječiti daljnje širenje ambijentalno neuklopljenih dijelova naselja poput preizgrađenih zona (trgovačko-uslužnih, stambenih) lišenih zelenila i javnih prostora, zona s predimenzioniranom i/ili stilski neprikladnom arhitekturom, neuređenih industrijskih i gospodarskih zona itd.	CKA1 CKA3
SA16	Sanirati i revitalizirati vrijedne ruralne i urbane cjeline, s naglaskom na napuštene i degradirane dijelove.	CKA2 CKA3

ANTROPOGENE KVALITETE (POLJOPRIVREDNI KRAJOBRAZI)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA17	Revitalizirati postojeće poljoprivredne i ruralne krajobraze koji će biti multifunkcionalni i vizualno privlačni te koji će uz poljoprivredne imati i društvene i ekološke funkcije (obrazovne, rekreacijske itd.). Naglasak staviti na očuvanje regionalno specifičnog tipa ruralnog krajobraza pobrđa vidljiva u raspršenim selima i zaseocima očuvanih matrica te veće koncentracije drvene arhitekture uklopljene u mozaičnu poljoprivrednu niskog intenziteta.	CKA4
SA18	U poljoprivrednim iznimnim, vrijednim i osjetljivim krajobrazima poticati razvoj niskointenzivnih oblika poljoprivrede (ekološka, tradicijska itd.), koji se prilagođavaju strukturi krajobraza (konfiguraciji terena, parcelaciji) te drugim prirodnim i kulturnim elementima.	CKA4
SA20	Jačati multifunkcionalnost poljoprivrednih krajobraza (u kombinaciji s prirodnim krajobrazima) oko gradova u svrhu sprečavanja urbanog širenja, urbanizacije ruralnih naselja, smanjenja toplinskih otoka te stvaranja novog mjesta za posjećivanje.	CKA4 CKA6
SA21	Spriječiti uspostavu velikih monokulturnih i prostorno nestrukturiranih poljoprivrednih i arborikulturnih nasada te samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana u iznimnim i vrijednim poljoprivrednim krajobrazima. Za uspostavu agrosolarnih elektrana posebno su osjetljivi mozaični poljoprivredni krajobrazi niskog intenziteta na blagim padinama. Zabraniti prenamjenu i gradnju (uključujući staklenike i plastenike) unutar iznimnih i vrijednih poljoprivrednih krajobraza te u njima čuvati poljoprivrednu funkciju.	CKA4
SA22	U manje osjetljivim krajobrazima omogućiti razvoj i intenzivne, ali okolišno održive poljoprivrede temeljene na načelima očuvanja okoliša i krajobraza. Okrupnjavanje, uvođenje novih kultura te monokulturnih nasada moguće je, ali poštujući konfiguraciju terena, mrežu tokova, uzorak parcelacije te ostale za područje karakteristične kulturne i prirodne elemente. Također, uvesti strukture koje će pridonositi očuvanju okoliša i jačanju privlačnosti prostora poput ograda, živica, terasa, kanala, podzida itd. te nepoljoprivrednih elemenata poput izletišta, odmorišta itd.	CKA5 CKA6
SA25	Spriječiti prenamjenu vrijednoga poljoprivrednog zemljišta u građevinsko.	CKA4
SA26	Zaštititi najvrednije iznimne poljoprivredne i ruralne krajobraze putem nacionalne zaštite (značajni krajobraz, regionalni park, kulturni krajolik) te u njima poticati poljoprivredu niskog intenziteta temeljenu na lokalnim specifičnostima krajobraza.	CKA4
SA27	Identificirati iznimne/vrijedne poljoprivredne i ruralne krajobraze te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti teme poljoprivrednih i ruralnih krajobraza u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke/kulturne rute, itinerare itd. Brendirati lokalne proizvode te oblike nematerijalne i materijalne baštine konceptom (vezanoga) iznimnoga/vrijednoga poljoprivrednog/ruralnog krajobraza.	CKA4

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SV1	Očuvati vizualni karakter (kompleksnosti, prostornog identiteta, sagledivosti, koherentnosti) regionalno specifičnih prostornih odnosa ruralnih i urbanih naselja, poljoprivrednih, šumskih i vodenih površina s naglaskom na: (1) brdski tip ruralnog krajobraza te (2) nizinski tip malih urbanih naselja. Poštovati mjerilo i kapacitete krajobraznih područja pri planiranju novih zahvata.	CKV1
SV2	Očuvati i unaprijediti regionalno specifične (povijesne) prostorne odnose unutar ruralnih i urbanih naselja, s naglaskom na odnos između izgrađenih dijelova, poljoprivrednih površina, šuma, vodotoka i ostalih prirodnih površina.	CKV1
SV3	Spriječiti uspostavu velikih monokulturnih i prostorno nestrukturiranih poljoprivrednih nasada te velikih samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana u iznimnim, vizualno-doživljajno vrijednim (scenskim) te vizualno izloženim krajobrazima.	CKV1 CKV2
SV4	Širenje građevinskih područja ne planirati na područjima visoke vizualne izloženosti, a posebno ne na istaknutim vrhovima i hrptovima.	CKV1 CKV2
SV6	Očuvati postojeće i uspostaviti nove zelene cezure, koje imaju funkciju osiguravanja kvalitetnog ambijenta i sprečavanja kontinuirane izgradnje duž riječnih obala te prometnica u naseljima Glina, Petrinja, Dvor i Hrvatska Kostajnica.	CKV1
SV7	Očuvati zeleno zaleđe postojećih ruralnih i urbanih naselja, što je važno za očuvanje krajobrazne slike i vizura.	CKV1 CKV2
SV8	Identificirati iznimne i vizualno-doživljajno vrijedne (scenske) krajobraze te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKV2
SV9	Predstaviti vizualno-doživljajno (scenski) vrijedna krajobrazna područja i iznimne krajobraze uređenjem vidikovaca/odmorišta na vizurnim točkama važnima za njihovo panoramsko i cjelovito razgledavanje (uz prometnice ili uređene staze).	CKV2
SV10	Očuvati postojeće vizure na povijesna naselja ili povijesne dijelove naselja s pristupnih i plovnih putova te drugih točaka promatranja. Novu gradnju, ako je potrebna, planirati „u drugom planu“ čuvajući postojeće vizure na povijesna ruralna i urbana naselja te njihove prostorne rubove.	CKV2
SV11	Zakloniti loše vizure prema degradiranim područjima, koja narušavaju postojeće vizualno-doživljajne kvalitete, uspostavom zelenih pojasa s visokom vegetacijom.	CKV3
SV12	Vizualne degradacije volumenom i stilom neprimjerenih postojećih stambenih, turističkih i gospodarsko-poslovnih građevina ublažiti sadnjom visoke vegetacije. Jačati udio prirodnih zelenih površina na građevnim česticama te udio javnih otvorenih prostora uz njihovo kvalitetno oblikovanje adekvatnim sadržajima i uređenim zelenilom.	CKV3
SV13	Planirati sadnju vegetacije (stabla, drvoredi, živice) uz postojeću i planiranu infrastrukturu (prometnice, pruge, energetske i vodnocomunalne građevine) te postojeće i planirane gospodarsko-poslovne zone radi njihova vizualnog zaklanjanja.	CKV3
SV14	Sanirati riječne obalne zone Kupe, Une i Gline (improvizirana privezišta, kampovi, ilegalno betonirane obale, otpad itd.) radi podizanja boravišnih i ambijentalnih kvaliteta. Sustavno uvesti tipska rješenja za privezišta, kampove i pristupe rijeci.	CKV3
SV15	U degradiranim područjima kamenoloma osim njihove obvezne biološke sanacije nakon prestanka korištenja preporučuje se i planiranje sadržaja jer bi se inače mogle stvoriti nove degradacije – primjerice područja gospodarsko-poslovne namjene, razne infrastrukturne objekte (crpne stanice, pročišćivači) ili pak sportsko-rekreacijske sadržaje kao što su adrenalinski parkovi, motostaze itd.	CKV3
SV16	Sva postojeća divlja odlagališta otpada uz prometnice, unutar naselja i u ruralnom krajobrazu potrebno je ukloniti i sanirati površine tako da se vrate u prvotno stanje.	CKV3

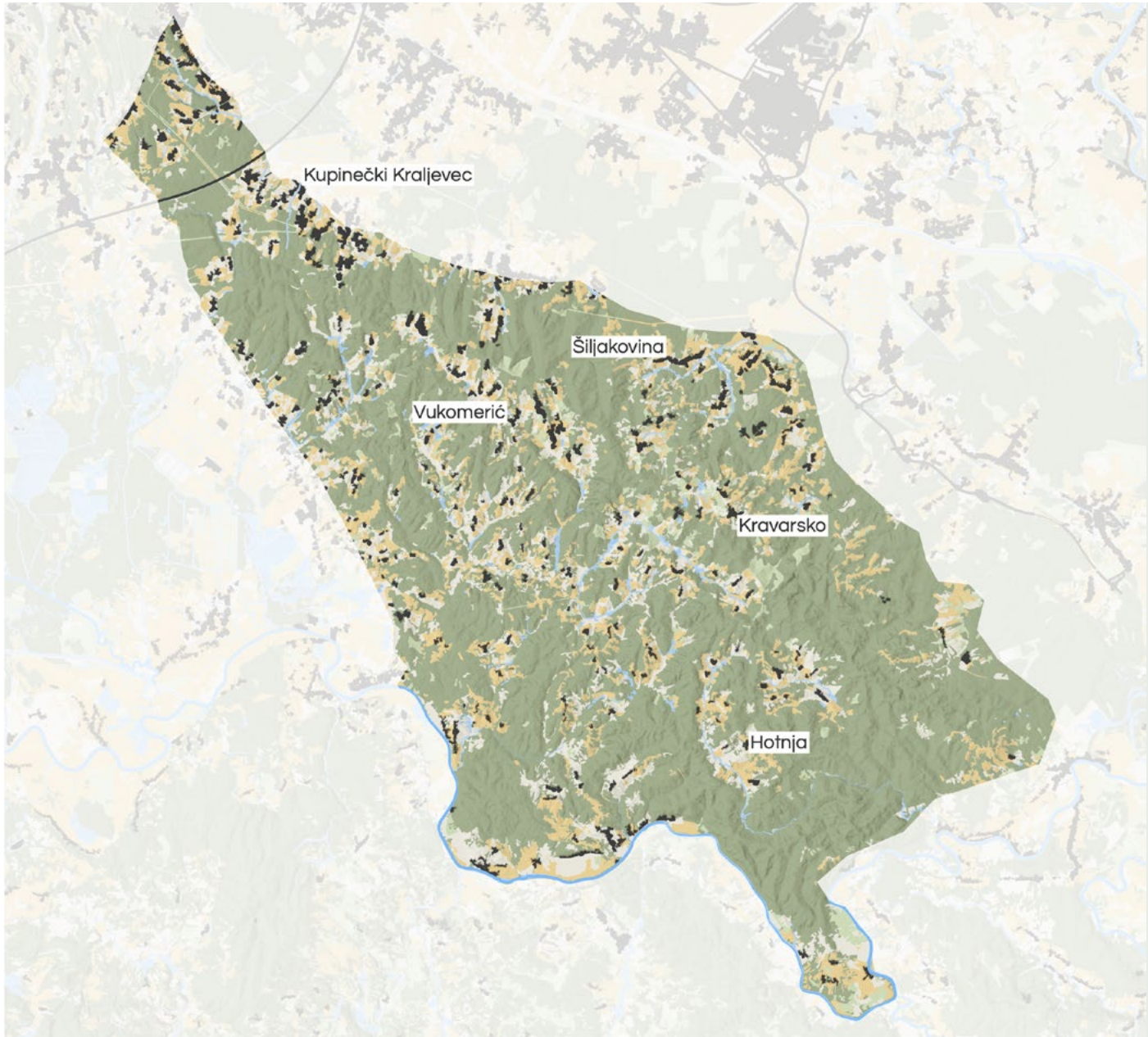
An aerial photograph of a rural landscape. The foreground shows a patchwork of green and yellow fields, some with rows of crops. A small cluster of houses with red-tiled roofs is nestled among trees. In the middle ground, a dense forest covers a hillside. Further back, another village is visible, surrounded by more fields and trees. The background shows rolling hills under a clear sky.

2.6. KRAJOBRAZNA REGIJA VUKOMERİČKE GORICE S POKUPLJEM

SELO GUSTELNICA

VUKOMERIČKE GORICE S POKUPLJEM

KRAJOBRAZ POBRĐA S RIJEČNIM DOLINAMA

- IZGRAĐENE POVRŠINE
- POLJOPRIVREDNE POVRŠINE
- VISOKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- NISKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- LIVADNE I TRAVNJAČKE POVRŠINE
- STJENOVITE POVRŠINE
- VODENE POVRŠINE

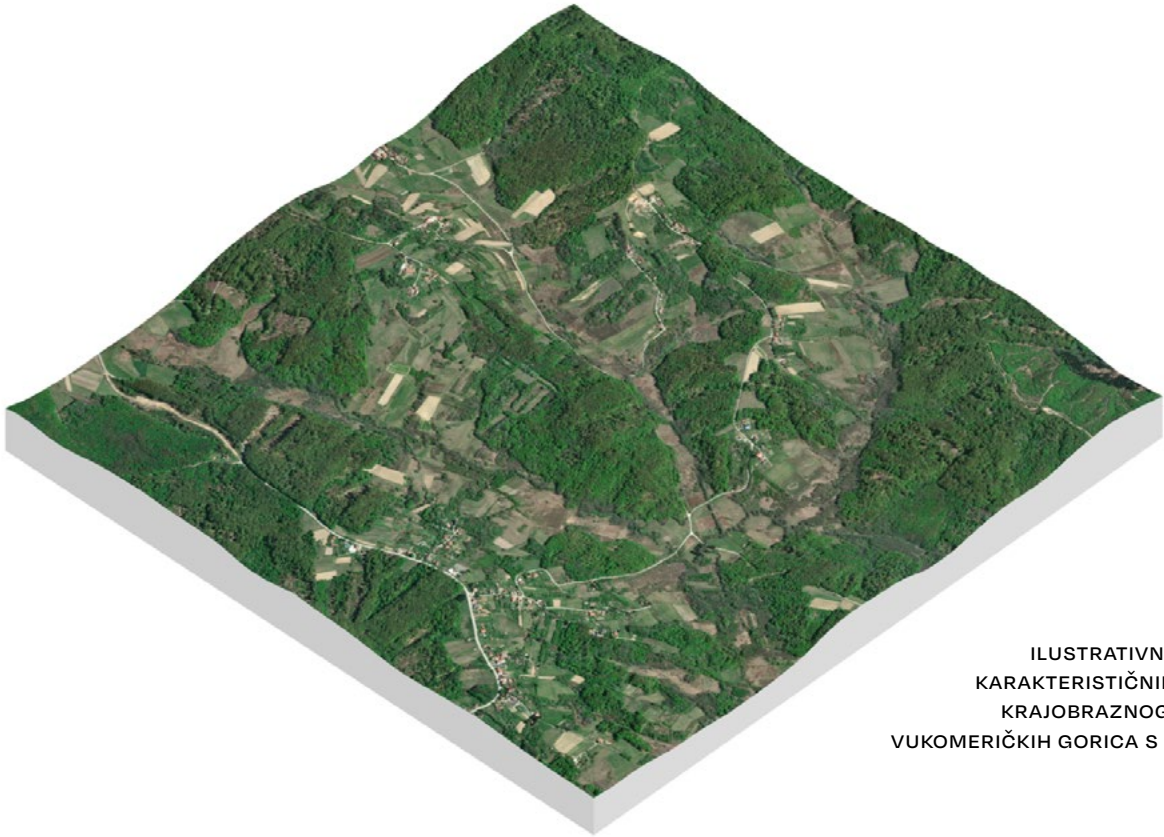

OPIS KRAJOBRAZNOG PODRUČJA

OBUHVAT/SMJEŠTAJ Prostor Vukomeričkih gorica i doline rijeke Kupe.
DEFINIRAJUĆI KRITERIJI: - geologija: horst-antiklinala građena od više horstova manjih dimenzija prekrivena rastresitim sedimentima; - reljef: gorje ispresijecano dolinama.
KLJUČNA OBILJEŽJA: - blage padine brežuljaka oblikovane na rastresitim sedimentima; - bogatstvo potoka, dubokih i uskih dolina; - pretežito šumske površine u višim dijelovima; - prepoznatljiv i specifičan brežuljkasti poljoprivredni krajobraz sitnog uzorka, malih naselja na vrhovima okruženi nepravilnim poljoprivrednim parcelama i šumama te linijska naselja u dolinama.
KARAKTER KRAJOBRAZA Krajobraz manjih, kultiviranih riječnih dolina te šumovitih i kultiviranih padina pobrđa i nižega gorja s brojnim, malim raspršenim naseljima.

PRIRODNA OBILJEŽJA
Vukomeričke gorice karakterizira raščlanjen, rebrasti fluvio-denudacijski brežuljkasti reljef, oblikovan erozijskim procesima, izdužen u smjeru SZ-JI. Čine ga dva usporedna hrpta, viši sjeverni s vrhovima do 258 m n. v. (Cerje, Križeputje, Lakovica, Glože, Filjur) te niži južni s vrhovima do 229 m n. v. (Kalište, Višemer, Juraščak). Karakteriziraju ih tipični padinski oblici reljefa, mreže derazijskih dolina, jaruga, vododerina te klizišta velikog nagiba (>12°). Regija obiluje potocima, a oni veći (Kravarsčica, Brebernica, Peščenjak, Korave, Rakovac) formiraju doline i raščlanjuju padine brežuljaka oblikujući manje hrptove. Rijeka Kupa prikuplja male prigorske potoke (Kravarsčica, Roženica, Hotnja), uskog i plitkog korita, a prema Savi otječu Lipnica, Peščenjak, Bunica, Buna i Lekenički potok. Prevladava lesivirano pseudoglejno tlo na lesu i pseudoglej obronačni, a na nižim i ravnijim reljefnim pozicijama javljaju se i druga hidromorfna tla (pseudoglej na zaravni i pseudoglej-glej), dok se uza same vodotoke nalaze močvarno-glejna tla.

Šumske površine zauzimaju više od polovice regije, a na oko 12% površine nalaze se travnjaci, ponajprije mezofilne livade košanice srednje Europe, manjim dijelom vlažne livade te

ILUSTRATIVNI 3D PRIKAZ
KARAKTERISTIČNIH OBILJEŽJA
KRAJOBRAZNOG PODRUČJA
VUKOMERIČKIH GORICA S POKUPLJEM

srednjoeuropske livade rane pahovke, koji pripadaju ugroženim i/ili rijetkim staništima na području RH. Vrlo male površine zauzimaju šikare, površinske vode i močvarna staništa. Prevladavaju šume hrasta kitnjaka i običnoga graba te, u manjem udjelu, šume hrasta kitnjaka. Rubno se protežu šume hrasta lužnjaka i običnoga graba, uključujući tipičnu subasocijaciju i subasocijaciju s bukvom. U zapadnom dijelu regije nalaze se bukove šume. Minimalnim udjelom prisutne su močvarne šume crne johe te acidofilne šume hrasta kitnjaka, pitomog kestena i obične breze.

Predio Vukomeričkih gorica kod Bukovčaka – Sv. Kate evidentiran je kao područje predloženo za zaštitu u kategoriji značajnog krajobraza, a vrijedni prirodni dijelovi uključuju i doline potoka, osobito Kravarščice i Rečice. Područja ekološke mreže nisu značajnije zastupljena unutar regije; područje HR2000642 Kupa rubno zahvaća obuhvat regije samo manjim dijelom.

ANTROPOGENA OBILJEŽJA

O naseljenosti Vukomeričkih gorica u doba paleolitika govore brojni arheološki nalazi. Iako je plodna dolina Save u neolitikumu bila pogodnija za naseljavanje i poljoprivredu, arheološki nalazi iz bakrenog doba potvrđuju kontinuitet naseljenosti povišenih Vukomeričkih gorica. Dolaskom ilirskih plemena potkraj brončanog doba razvija se ekstenzivno stočarstvo i grade utvrđena naselja na padinama Vukomeričkih gorica. Nakon antike, u kojoj je dominantno oblikovan nizinski krajobraz, povratkom tradicionalnih oblika poljoprivrede i stanovništva u brežuljkasta područja u srednjem se vijeku trajno promijenio krajobraz Vukomeričkih gorica. Gradili su se burgovi, odnosno naselja utvrđena nasipima ili zidinama na teže pristupačnim terenima, trgovišta uz veća naselja te brojna raštrkana sela sa zaseocima i samotnim gospodarstvima, koja i danas čine tradicionalan poljoprivredni krajobraz. Mala naselja na vrhovima s nepravilnim poljoprivrednim parcelama prilagođenima terenu tvore prepoznatljiv, sitan uzorak ruralnog krajobraza. U doba opasnosti od Turaka ponovno su se gradili bedemi i nasipi (Peršin grad), a nakon prestanka ugroze obnavljale su se crkve, kapele. Ubrzani razvoj 19. stoljeća donio je promet, industriju, korištenje prirodnih resursa, a s njima i velike promjene u krajobrazu. Zbog blizine Zagreba Vukomeričke su gorice u 20. stoljeću postale privlačne za turizam i rekreaciju, gradile su se nove ceste, vinske ceste, biciklističke i pješačke staze. No istodobno je započeo i proces zapuštanja poljoprivrednih površina, što je dovelo do promjene tradicionalnoga poljoprivrednog krajobraza, kako prostorne organizacije tako i strukture parcelacije.

Poljoprivredne površine zauzimaju 25% površine, najvećim dijelom kao mozaik kultiviranih, manjih rascjepkanih parcela. Većinom se nalaze u nižim predjelima, ispod zone šuma i travnjaka, uz vodotoke te u udolinama. Najzastupljeniji način korištenja jesu oranice i livade, potom voćnjaci (na blagim

padinama), pašnjaci i vinogradi (najvećim dijelom na sjevero-zapadnim obroncima), a u novije vrijeme mnoge su površine zapuštene. Mala, okupljena naselja smještena su na malim udaljenostima, uglavnom na hrptovima i vrhovima brežuljaka, okružena poljoprivrednim parcelama sitnog, geometrijskog uzorka prilagođena reljefu te uglavnom pod vinogradima. Naselja su većinom linijska, izgrađena duž prometnica bez formiranih tipičnih jezgri ili se pojavljuju kao nizovi drvenih klijet koji prate hrptove uzvisina s, u njima uočljivim, sakralnim, stambenim i gospodarskim objektima tradicionalnih arhitektonskih obilježja i materijala (drvo).

Zaštićena je kulturno-povijesna ruralna cjelina Gustelnica, a uz nju su prisutna brojna pojedinačna kulturna dobra, osobito sakralne građevine i sklopovi, tradicijske okućnice i stambeno-gospodarske građevine. Posebno se ističu drvene i zidane kapele i crkve smještene na uzvisinama ili u središtima naselja, među kojima su i zaštićene građevine u Dubrancu, Gustelnici, Pokupskom, Lučelnici, Dvorancima i drugim naseljima.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNA OBILJEŽJA

Prirodna obilježja stvorila su brežuljkasti krajobraz dinamičn na rebrastog reljefa, raščlanjen dolinama brojnih malih potoka, jarugama i padinskim oblicima. Krajobraz je prekriven mozaičnim odnosom bjelogoričnih šuma, travnjaka, oranica, voćnjaka, vinograda i manjih naselja smještenih na hrptovima, vrhovima i uz prometnice. Upravo izmjena šumskih površina, otvorenih poljoprivrednih površina i naselja stvara prepoznatljiv sitni uzorak Vukomeričkih gorica.

Kulturna obilježja krajobraza, osobito organizacija prostora, smještaj naselja na povišenim položajima, nepravilna parcelacija prilagođena reljefu te prisutnost tradicijskih stambenih, gospodarskih i sakralnih građevina, daju dodatnu dinamiku i slikovitost brežuljkastom krajobraznom uzorku. Vizualni akcenti, osobito tornjevi crkava i kapele na uzvisinama, naglašavaju prepoznatljivost ruralnog krajobraza i njegovu prostornu organizaciju.

Prostor nije saglediv u cjelini, nego se doživljava kroz niz kraćih, izmjenjujućih vizura, koje se otvaraju i zatvaraju kretanjem po hrptovima, padinama i dolinama. Panoramski pogledi s vršnih i rubnih dijelova regije otvaraju se prema okolnim nizinskim krajobrazima, dok su padine brežuljaka vizualno izložene pogledima iz dolina rijeka i potoka koje okružuju regiju. Kretanjem dolinskim dijelovima i hrptovima Vukomeričkih gorica stvaraju se brojne fokusirane vizure na očuvane dijelove ruralnog i šumskog krajobraza.

Povijesni prostorni odnosi danas su znatno narušeni zapuštanjem i zarastanjem poljoprivrednih površina, promjenama u strukturi parcelacije te novijom izgradnjom koja se mjestimice širi uz prometnice i odstupa od povijesne matrice, mjerila i oblikovnih obilježja ruralnih naselja.

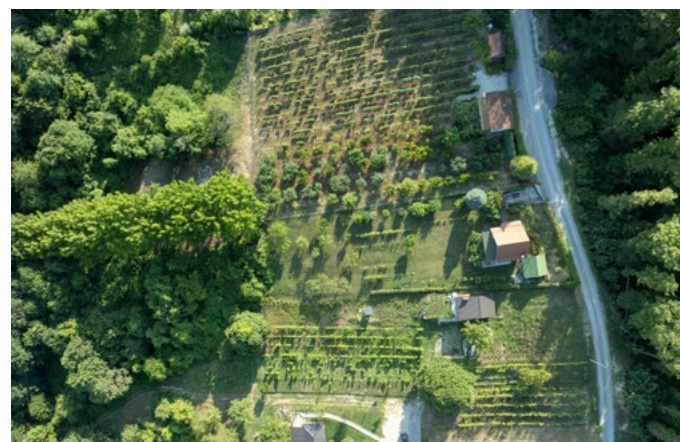
RIJEKA KUPA KOD POKUPSKOG

SELO PETRAVEC

NASELJE ŠILJAKOVINA

PODRUČJE ŠILJAKOVINE

ŠUMSKO PODRUČJE CERJE KOD GORNJEG DRAGONOŠČA

PRIRODNE KVALITETE:

- prepoznatljiv uzorak razvedenoga rebrastog reljefa dina-mičnih obilježja;
- očuvanost i prirodnost dolina potoka Rečice i Kravaršćice;
- očuvanost i prirodnost šumskih površina, osobito šuma hra-sta kitnjaka i običnoga graba te bukovih šuma u zapadnom dijelu regije;
- prirodna i krajobrazna vrijednost predjela Vukomeričkih go-rica kod Bukovčaka – Sv. Kate, evidentiranog kao područje predloženo za zaštitu u kategoriji značajnog krajobraza;
- ekološka vrijednost travnjačkih, šumskih, potočnih i vlažnih staništa, uključujući mezofilne livade košanice, vlažne livade, šumske komplekse i doline potoka kao staništa brojnih ugro-ženih i/ili rijetkih vrsta.

ANTROPOGENE KVALITETE:

- vrijednost i očuvanost sitnog mozaičnog uzorka brežuljka-stoga poljoprivrednog krajobraza kao regionalno specifič-nog obrasca korištenja zemljišta;
- povijesni značaj i očuvanost kulturno-povijesne ruralne cje-line Gustelnica;
- vrijednost uzorka, smještaja i organizacije očuvanih dijelova naselja i zaseoka, osobito Lijevih Štefanki, Belečića i Batinov-ca u Lukinić Brdu te Cavrića u Hotnji;
- očuvanost graditeljske baštine, osobito drvene tradicijske arhitekture, tradicijskih okućnica i stambeno-gospodarskih sklopova;
- povijesni i kulturni značaj sakralnih građevina i sklopova smještenih na uzvisinama ili u središtima naselja, osobito u Gustelnici, Dubrancu, Pokupskom, Lučelnici, Dvorancima, Lijevim Štefankima i drugim naseljima;
- asocijativna i uporabna vrijednost ruralnog kulturnog krajo-braza Vukomeričkih gorica kao prostora rekreacije, izletniš-tva, vikend-boravka i sl.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE:

- prostorni identitet, koherentnost i kompleksnost ruralnog kulturnog krajobraza, izraženi u sitnom mozaiku šuma, trav-njaka, oranica, voćnjaka, vinograda i manjih naselja smješte-nih na hrptovima, vrhovima i padinama;
- prostorni identitet prirodnih uzoraka šumskih krajobraza;
- velika vizualna izloženost padina pogledima iz dolina te pa-noramska vrijednost vizura s vršnih i rubnih dijelova regije prema okolnim nizinskim krajobrazima.

POSTOJEĆE PROMJENE:

- izgradnja energetskih objekata te prometne infrastruk-ture;
- eksploatacija sirovina;
- napuštanje povijesnih naselja, zapušteni i ruševni stam-beni te gospodarski objekti;
- zapuštanje obradivih površina;
- gradnja kuća izvan građevinskih područja naselja (kuće za odmor, spremišta voća, zgrade turističke namjene), gradnja uz potoke;
- zapuštenost cjelokupnih i dijelova ruralnih naselja te kuća;
- klijeti se postupno prenamjenjuju u kuće za odmor;
- interes za razvoj raznih oblika turizma (izletničkog, kul-turnog i sl.).

PLANIRANI PRITISCI

→ KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA:

- izgradnja dviju zona sportsko-rekreacijske namjene;
- izgradnja šest zona ugostiteljsko-turističke namjene (95 ha);
- izgradnja četiriju zona gospodarske namjene (19,34 ha).

→ INFRASTRUKTURA

Promet:

- izgradnja jedne autoceste, dviju brzih cesta, triju držav-nih cesta i jednoga riječnog pristaništa.

Energetika:

- izgradnja dvaju DV-a 400 kV i jednog DV-a 2x110 kV;
- izgradnja jednog HE-a, dvaju SE-a;
- izgradnja 15 manjih retencija.

PRIRODNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SP1	Očuvati prirodnu konfiguraciju terena, osobito prepoznatljiv uzorak razvedenoga rebrastog reljefa, hrptove, vrhove, derazijske doline, jaruge, vododerine i klizišta, te planirati nove zahvate tako da se integriraju u prirodna obilježja.	CKP1
SP2	Očuvati šumsku vegetaciju u obliku manjih šuma, šumaraka, drvoreda, živica i pojedinih stabala unutar naselja (urbanih i ruralnih) i poljoprivrednog krajobraza te ih maksimalno integrirati u nove zahvate.	CKP1
SP3	Identificirati vrijedne i iznimne prirodne krajobraze te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKP1
SP4	Održavati zaštitne pojaseve te rubna staništa prirodne vegetacije (npr. pojaseve zeljaste vegetacije, živica, šibljaka ili grmlja) gdje god je moguće uz bujičnjake i ceste te za omeđivanje poljoprivrednih površina.	CKP1
SP5	Očuvati prirodnu obalu potoka Rečice i Kravaršćice, vodna tijela (izvori, potoci, bare) te pripadajuću visoku vegetaciju. Izbjegavati betoniranje i nasipavanje obale i vodenih površina. Pri planiranju novih zahvata integrirati prirodna obilježja obale i vodnih tijela (potoke, bujičnjake itd.) u rješenja čuvajući njihovu prirodnu morfologiju i obalnu vegetaciju, a sve nove intervencije oblikovati kao montažne i lako uklonjive.	CKP1
SP6	Jačati multifunkcionalnost značajnih prirodnih područja krajobraza, osobito predjela Vukomeričkih gorica kod Bukovčaka – Sv. Kate te drugih područja velike prirodne vrijednosti uvođenjem društveno važne infrastrukture.	CKP1
SP7	Očuvati cjelovitost područja, odnosno maksimalno izbjegavati fragmentaciju i prenamjenu zemljišta na većim, kompaktnim šumskim područjima, osobito bjelogoričnim šumama hrasta kitnjaka i običnoga graba, šumama hrasta lužnjaka i običnoga graba, bukovim šumama te područjima vrijednih travnjačkih, potočnih i vlažnih staništa.	CKP1 CKP2
SP8	Izbjegavati gradnju i širenje građevinskih područja naselja na kompaktne i cjelovite šumske krajobraze koji se nalaze između građevinskih područja i koji su važni elementi prirodne, zelene cezure. Održavati postojeće zelene cezure između urbanih i ruralnih naselja te spriječiti kontinuiranu izgradnju duž riječnih obala te prometnica radi očuvanja prirodnosti i ekoloških kvaliteta (koridori za kretanje životinja, očuvana bioraznolikost područja).	CKP1 CKP2
SP9	Očuvati prirodna poplavna i močvarna područja zbog njihove velike ekološko-prirodne vrijednosti i pozitivnog učinka na ublažavanje klimatskih promjena. Koristiti prirodne retencije za zadržavanje poplavnih voda i njihovu odvodnju.	CKP1 CKP2
SP10	Poticati preoblikovanje postojećih hidrotehničkih rješenja vodotoka krajobraznim tehnikama. Propisati da novi hidrotehnički radovi na vodotocima budu usklađeni s krajobraznim obilježjima i višenamjenskim korištenjem. Oblikovna, tehnička i biotehnička rješenja trebaju osigurati prirodno uklapanje vodenih tijela u okruženje. U oblikovanju i biotehničkim rješenjima koristiti se autohtonom vegetacijom iz uzvodnih područja.	CKP3
SP11	Ukloniti i sanirati sva postojeća divlja odlagališta otpada u prirodnom krajobrazu i površine vratiti u stanje blisko prvotnomu.	CKP3
SP12	Sanirati manje površinske kopove metodom biološke sanacije koja uključuje stabilizaciju terena i sadnju autohtone vegetacije. U slučaju da to nije moguće, zakloniti ih sadnjom drveća i druge grmolike vegetacije.	CKP3

ANTROPOGENE KVALITETE (NASELJA I GRADITELJSKA BAŠTINA)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA1	Pri planiranju naselja uspostaviti uravnotežene odnose između graditeljske baštine i suvremenih graditeljskih intervencija, osobito na području zaštićene ruralne cjeline Gustelnica, vrijednih tradicijskih dijelova naselja (Lijevi Štefanki, Belečići i Batinovec u Lukinić Brdu, Cavrići u Hotnji) te naselja s važnom sakralnom i tradicijskom graditeljskom baštinom, poput Dubranca i Pokupskog. Planirati razvoj naselja u skladu s prirodnim ograničenjima (konfiguracija terena, šume, vode itd.).	CKA1 CKA2
SA2	Planirati prostorni razvoj ruralnih naselja prema naslijeđenim prostornim obilježjima te odnosima između izgrađenih dijelova naselja, prirodnih i poljoprivrednih površina. Posebnu pozornost posvetiti očuvanju i održavanju povijesne (tradicionalne) ruralne matrice, a novu matricu i gradnju planirati tako da se morfologijom, volumenom, oblikovanjem i materijalima prilagodi postojećoj cjelini naselja, u skladu s prirodnim i antropogenim obilježjima krajobraza.	CKA1 CKA2
SA3	Sačuvati od izgradnje, obnoviti i/ili unaprijediti prirodne, poljoprivredne i druge otvorene prostore unutar ili u okružju urbanog naselja u svrhu očuvanja i jačanja prepoznatljivosti prostora, smanjenja gustoće izgrađenosti, poticanja boravka na otvorenome te povezivanja s okolnim prirodnim i ruralnim područjima. Naglasak staviti na umrežavanje takvih otvorenih prostora biciklističkim i pješačkim komunikacijama.	CKA1
SA4	Nova naselja planirati kao autentična mjesta koja nude visoku kvalitetu života uz poštovanje prirodnih i antropogenih obilježja područja.	CKA1
SA5	Revidirati prostornim planovima definirana neuređena građevinska područja naselja te građevinska područja označena kao izgrađena, a koja u stvarnosti to nisu, u svrhu očuvanja karaktera krajobraza i obilježja koja bi planiranom izgradnjom bila ugrožena.	CKA1 CKA3
SA6	Smanjiti potrebe za širenjem građevinskog područja obnovom i prenamjenom neiskorištenoga ili napuštenoga graditeljskog fonda.	CKA1 CKA3
SA7	Omogućiti širenje naselja, ali u područjima niske vizualne izloženosti i niskih krajobraznih kvaliteta, pri čemu paziti da postoji zelena cezura između povijesnog i novog dijela naselja.	CKA1
SA8	Spriječiti širenje naselja ili strogo uvjetovati njihovo daljnje širenje u visokovrijednim i osjetljivim krajobraznim područjima.	CKA1 CKA2
SA9	Spriječiti urbanizaciju ruralnih naselja onemogućavanjem njihova spajanja s urbanim naseljima, zadržavanjem rahlije matrice izgrađenosti te očuvanjem većih prirodnih i poljoprivrednih površina.	CKA1
SA10	Na područjima na kojima je prostornim planom predviđena prenamjena poljoprivrednog zemljišta u građevinsko, planirati rahlu matricu izgradnje s prevladavajućim otvorenim zelenim prostorima te uzimajući u obzir zatečenu konfiguraciju terena, strukturu krajobraza te elemente poput živica, suhozida, terasa, kanala itd. kao polazišta za oblikovanje.	CKA1
SA11	Očuvati i unaprijediti graditeljsku baštinu, osobito drvenu tradicijsku arhitekturu, tradicijske okućnice, stambeno-gospodarske sklopove, crkve i kapele, važnu za regionalni krajobrazni identitet tako da se obnove i stave u funkciju obrazovanja i posjećivanja. U njihovoj okolini i kontaktnoj zoni nije prihvatljivo planirati novu gradnju, već održavati obilježja povijesno relevantnog stanja.	CKA2
SA12	Zaštititi (upisati u Registar kulturnih dobara RH) vrijedna ruralna i urbana naselja/cjeline te pojedinačnu graditeljsku kulturnu baštinu.	CKA2
SA13	Identificirati iznimne i vrijedne krajobraze naselja te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti.	CKA2
SA14	Izraditi tematske atlase ruralnih i urbanih naselja u formi prilagođenoj široj javnosti.	CKA1 CKA2
SA15	Sanirati i spriječiti daljnje širenje ambijentalno neusklađenih dijelova naselja poput preizgrađenih zona (trgovačko-uslužnih, stambenih i apartmanskih) lišenih zelenila i javnih prostora, zona s predimenzioniranom i/ili stilski neprikladnom arhitekturom, neuređenih industrijskih i gospodarskih zona, itd.	CKA1 CKA3
SA16	Sanirati i revitalizirati vrijedne ruralne i urbane cjeline, s naglaskom na napuštene i degradirane dijelove prostora.	CKA2 CKA3

ANTROPOGENE KVALITETE (POLJOPRIVREDNI KRAJOBRAZI)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA17	Uspostaviti nove i/ili revitalizirati stare poljoprivredne i ruralne krajobraze koji će biti multifunkcionalni i vizualno privlačni te koji će uz poljoprivredne imati i društvene i ekološke funkcije (obrazovne, rekreacijske itd.).	CKA4
SA18	U poljoprivrednim iznimnim i osjetljivim krajobrazima poticati razvoj niskointenzivnih oblika poljoprivrede (ekološka, tradicijska itd.), koji se prilagođavaju strukturi krajobraza (konfiguraciji terena, parcelaciji) te drugim prirodnim i kulturnim elementima.	CKA4
SA19	Očuvati, obnoviti i revitalizirati regionalno specifične elemente i uzorke poljoprivrednog krajobraza, osobito sitnu parcelaciju, živice, voćnjake, vinograde, lokve, terase i druge povijesne elemente korištenja zemljišta.	CKA4
SA20	Jačati multifunkcionalnost poljoprivrednih krajobraza, u kombinaciji s prirodnim krajobrazima, radi sprečavanja širenja građevinskih područja i urbanizacije ruralnih naselja te stvaranja prostora za posjećivanje, rekreacijske djelatnosti i izletnički turizam.	CKA4 CKA6
SA21	Spriječiti uspostavu velikih monokulturnih i prostorno nestrukturiranih poljoprivrednih i arborikulturnih nasada te samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana u iznimnim poljoprivrednim krajobrazima. Za uspostavu agrosolarnih elektrana posebno su osjetljivi poljoprivredni krajobrazi tradicionalnih uzoraka i sitnog mjerila na padinama (vinogradi). Zabraniti prenamjenu i gradnju (uključujući staklenike i plastenike) unutar iznimnih poljoprivrednih krajobraza te u njima čuvati poljoprivrednu funkciju.	CKA4
SA22	U manje osjetljivim krajobrazima omogućiti razvoj i intenzivnije, ali okolišno održive poljoprivrede temeljene na načelima očuvanja okoliša i krajobraza. Okrupnjavanje, uvođenje novih kultura te monokulturnih nasada moguće je, ali poštujući konfiguraciju terena, mrežu tokova, uzorak parcelacije te ostale za područje karakteristične kulturne i prirodne elemente. Također, uvesti nove strukture koje će pridonositi očuvanju okoliša i jačanju privlačnosti prostora poput ograda, živica, terasa, kanala, podzida itd. te nepoljoprivrednih elemenata poput izletišta, odmorišta itd.	CKA5 CKA6
SA24	U intenzivnim poljoprivrednim krajobrazima lišenima prirodne vegetacije saditi živice, drvorede, šumarke i pojedina stabla.	CKA6
SA25	Spriječiti prenamjenu vrijednoga poljoprivrednog zemljišta u građevinsko.	CKA4
SA26	Za najvrjednije poljoprivredne krajobraze razmotriti odgovarajuće oblike nacionalne, lokalne ili prostorno-planske zaštite te u njima poticati poljoprivredu niskog intenziteta temeljenu na lokalnim specifičnostima krajobraza.	CKA4
SA27	Identificirati iznimne i vrijedne poljoprivredne i ruralne krajobraze te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti teme poljoprivrednih i ruralnih krajobraza u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke/kulturne rute, itinerare itd. Brendirati lokalne proizvode te oblike nematerijalne i materijalne baštine konceptom (vezanoga) iznimnoga poljoprivrednog/ruralnog krajobraza.	CKA4

VIZUALNO–DOŽIVLJAJNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SV1	Sačuvati vizualnu cjelovitost i identitet krajobraznih cjelina očuvanjem ključnih obilježja ruralnog brežuljkastog kulturnog krajobraza, šumskih uzoraka te odnosa povijesnoga poljoprivrednog korištenja usklađenog s prirodnim obilježjima. Pri planiranju novih zahvata poštovati mjerilo, vizualni kapacitet, prostorni red i koherentnost krajobraznih područja.	CKV1
SV2	Očuvati i unaprijediti regionalno specifične (povijesne) prostorne odnose ruralnih i urbanih naselja, s naglaskom na odnos između izgrađenih dijelova, poljoprivrednih površina, šuma, vodotoka i ostalih prirodnih površina posebno na padinama brežuljaka izloženih pogledima iz doline.	CKV1
SV3	Spriječiti uspostavu velikih monokulturnih i prostorno nestrukturiranih poljoprivrednih nasada te velikih samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana u iznimnim, vizualno–doživljajno vrijednim (scenskim) te vizualno izloženim krajobrazima. Posebno su osjetljive padine nagiba većeg od 12° prekrivene visokom šumskom vegetacijom te krajobrazi tradicionalnih uzoraka i sitnog mjerila na padinama (vinogradi).	CKV1 CKV2
SV4	Širenje građevinskih područja i gradnju naselja ne planirati na područjima visoke vizualne izloženosti, a posebno ne na istaknutim vrhovima, grebenima i hrptovima reljefnih formacija.	CKV1 CKV2
SV5	Nove građevine ne bi smjele izlaziti iz siluete padine brda te bi se svojom visinom i proporcijama trebale integrirati u postojeće i planirano visoko zelenilo kako ne bi dominirale vizurama. To bi pridonijelo primjerenijim slikama naselja.	CKV1 CKV2
SV6	Očuvati postojeće i uspostaviti nove zelene cezure, koje imaju funkciju osiguravanja kvalitetnog ambijenta i sprečavanja kontinuirane izgradnje duž obala potoka te prometnica.	CKV1
SV7	Očuvati zeleno zaleđe postojećih ruralnih naselja te rekreacijskih i izletničkih zona, što je važno za očuvanje krajobrazne slike i vizura.	CKV1 CKV2
SV8	Identificirati iznimne i vizualno–doživljajno vrijedne (scenske) krajobraze viših dijelova brežuljaka s kojih se pružaju brojne panoramske vizure te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom i promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKV2
SV9	Predstaviti vizualno–doživljajno (scenski) vrijedna krajobrazna područja i iznimne krajobraze uređenjem vidikovaca/odmorišta na vizurnim točkama važnima za njihovo panoramsko i cjelovito razgledavanje (uz prometnice ili uređene staze).	CKV2
SV10	Očuvati postojeće vizure na povijesna naselja s pristupnih putova te drugih točaka promatranja. Novu gradnju, ako je potrebna, planirati „u drugom planu“ čuvajući postojeće vizure na povijesna ruralna i urbana naselja i njihove prostorne rubove.	CKV2
SV11	Zakloniti loše vizure prema degradiranim područjima, koja narušavaju postojeće vizualno–doživljajne kvalitete, uspostavom zelenih pojasa s visokom vegetacijom.	CKV3
SV12	Vizualne degradacije volumenom i stilom neprimjerenih postojećih stambenih, turističkih i gospodarsko-poslovnih građevina ublažiti sadnjom visoke vegetacije. Jačati udio prirodnih zelenih površina na građevnim česticama te udio javnih otvorenih prostora uz njihovo kvalitetno oblikovanje adekvatnim sadržajima i uređenim zelenilom.	CKV3
SV13	Planirati sadnju vegetacije (stabla, drvoredi, živice) uz postojeću i planiranu infrastrukturu (prometnice, pruge, energetske i vodnokomunalne građevine) te postojeće i planirane gospodarsko-poslovne zone radi njihova vizualnog zaklanjanja.	CKV3
SV14	Sanirati degradirane obale potoka radi podizanja boravišnih, ambijentalnih i ekoloških kvaliteta naselja i otvorenih prostora uz vodotoke.	CKV3
SV15	U degradiranim područjima rudokopa nakon prestanka korištenja provesti biološku i krajobraznu sanaciju te, gdje je primjereno, planirati nove sadržaje niskog vizualnog utjecaja koji ne stvaraju dodatne degradacije.	CKV3
SV16	Sva postojeća divlja odlagališta otpada uz prometnice, unutar naselja i u ruralnom krajobrazu ukloniti i sanirati površine tako da se vrate u prvotno stanje.	CKV3

VUKOMERIĆ – VINOGRADI U VUKOMERIČU

2026.

